
ILE
ii

MATA HARI

BUNUL meu prieten Loriot, dela „Le Journal", mă invitase la o reprezentaţie curioasă, în templul parisian al artei, culturei şi religiunii indiene — muzeul *Guimet*. In afară de discipolii iniţiaţi, doar câţiva aleşi fură admişi, să asiste la prima apariţie a unei bayadere autentice, care dansase la pagoda lui Kanda Swany.

Numele ei era *Mata Hari*. — „*Aurora*".

Un negru ne controlează biletele şi ne înmână un program, cuprinzând traducerea în proză a unui poem oriental. Perdelele grele se ridicară şi simţirăm un parfum pătrunzător, asemănător lemnului de santal.

Lămpile de metal, ce se conturau vag, radiau dulce prin multicolorele faţete de sticlă.

Lăsasem în urmă tumultul oraşului şi ne credeam transportaţi într'un îndepărtat vis al Orientului.

O linişte impresionantă domnia în acest palat al lui Krishna, unde Siva, distrugătorul, şedea ameninţător şi nemişcat, pe un piedestal de ebonit, în timp ce pe scenă, mai sus de podeaua aşternută cu mătase, un imens Buda aurit, privea impietrit.

Un ritm straniu, a cărui provenienţă, părea de nedefinit, străpunse deodată sala; o tânguire înceată, a unor fluere de trestie, monotonă, eternă, ce-ţi înfiora pielea; simţeai în acele note, accentele unei suferinţi omeneşti şi revolta contra destinului. Aveai ciudata convingere, că muzica nu avusese un început şi că nu se va mai sfârşi. Recunoscui hipnotica melodie a îmblânzitorului de şerpi.

O massă informă de draperii, ghemuită înaintea chipului lui Buda, începu să se agite, tresărind uşor, cu o mişcare sinuoasă, unduind ca un imens şarpe.

Spre surprinderea mea, văzui materializându-se îndărătul vălurilor de aur şi argint fâlfâinde, forma unei femei splendide.

Uşor, aproape imperceptibil, cu o nespusă graţie, ea începu să danseze. Unul câte unul, vălurile ce o acoperiau fură îndepărtate, fâlfâind ca nişte păsări în sbor şi apoi căzând la pământ, până ce dansatoarea rămase în faţa noastră, acoperită doar cu lanţuri grele, strălucitoare şi colane de pietre sclipitoare. Apoi, legenda perlei negre fu desfăşurată cu pasul uşor, plutind mai curând decât dansând, cu un simbolism mistic, de admirabila dansatoare:

Prinţesa Anube a aflat, că, în fundul mării, e o scoică, conţinând o minunată perlă neagră. Ea doreşte ca un tânăr pescar, pe care întâmplarea i l-a scos în cale, să-i aducă acest giuvaer. El se îngrozeşte la gândul că va avea de înfruntat pe monstrul, care păzeşte această perlă, monstru care sfâşie pe toţi acei, ce încearcă să-i prade comoara. Dar prinţesa insistă imperioasă la început, apoi voluptuoasă, pasionată, înnebunind pe pescar, cu privirile ei drăgăstoase, cu sărutările-i arzânde, până când în cele din urmă acesta se decide brusc şi se cufundă în mare.

Reapare plin de sânge, muribund, în mână cu strălucitoarea perlă, ce întrupează cupiditatea, cruzimea şi capricioasa natură a femeii, care primeşte sacrificiul vieţii unui umil pescar, numai pentru a-şi satisface o toană.

Dansul, minunat prin tragedia-i exotică, plină de realism, provoacă detunătoare aplauze. Al douilea număr, era dansul şarpelui şi într'adevăr, dacă s'ar putea ca o reptilă să intre în corpul unei femei, atunci miracolul s'a săvârşit în faţa ochilor mei uimiţi. Svârcolindu-se şi ondulându-şi braţele, picioarele şi chiar pielea tremurând cu graţie, Mata Hari aluneca pe scena ovală, învârtindu-se tot mai iute, până ce cuprinsă de un spasm frenetic, căzu grămadă, înaintea chipului aurit, unde draperii roşii coborâră fâlfâind, ca nişte flacări şi acoperiră corpul tresăltând.

Părăsii muzeul Guimet, ca în vis. Niciodată, în reveriile mele, nu mai văzusem o expresie atât de subtilă a langoarei voluptuoase, ca aceea redată de acest simplu dans ritmic.

* * *

Câţiva ani mai târziu, îmi fu dat s'o văd pe aceeaş minunată femee, coborând încet — dintr'o trăsură închisă, — însoţită fiind de un bărbat palid, care tremura, şi mergând indiferentă spre un stâlp de lemn, unde se întoarse fără şovăire, cu faţa spre plutonul de soldaţi francezi. Refuzând ajutorul unui ofiţer, îşi puse singură frânghia, ce trebuia s'o lege de stâlp în jurul taliei. Un zâmbet flutură pe buzele ei, când cu fulgerarea unei săbii, o salvă porni din carabinele întinse. Un moment mai târziu, Mata Hari, dansatoare şi spioană, nu mai era decât un cadavru.

Dar enigma personalităţii sale şi groaznica întrebare — „*A fost vinovată sau nu?*" — rămân, încă, nerezolvate şi fără răspuns.

Sunt două versiuni, cu privire la origina ei. Una e aceea pe care o declara ea însăş, atunci când vinul scânteetor, curgea în voie.

Atunci povestia cercului său de admiratori, că fusese născută într'un oraş sfânt din Malabar, numit Jaffuapatane. Tatăl său, era un brahman, numit Suprachetty, iar mama sa, Assirvadam, era baiaderă, dansatoare sacră în templul închinat lui Siva. Când aceasta muri, dând naştere Mata Hari-ei, preoţii adoptară fetiţa şi o dedicară serviciului, în templul lui Kanda Swany. Acolo învăţă ea vechile dansuri ale Kamasutrei.

Povestea asta e foarte drăguţă şi foarte poetică; din nefericire adevărul e mai puţin romantic căci Mata Hari s'a născut în micul oraş din Olanda, Seenvarden la 7 August 1876. Tatăl său, Mynheer Zelle, era un comerciant cunoscut şi onorat, iar mama, o bogată aristocrată olandeză. Mata Hari fu botezată: Gertrude Marguerite.

La moartea mamei sale, Marguerite fu trimisă într'o mânăstire, unde primi educaţia, pe care Mynheer Zelle o credea compatibilă cu poziţia socială şi cu averea unicului său copil.



O fotografie nepublicată a dansatoarei Mata Hari

In timpul vacanţelor, pe care le petrecea în tovărăşia tatălui său, Marguerite, având pe atunci abia 19 ani, întâlni pe căpitanul Mc. Leed, de origină scoţiană, ofiţer superior în armata coloniei olandeze din Java. Se înamoră nebună de el şi fiind acceptabil din toate punctele de vedere, deşi mult mai vrâstnic, decât viitoarea Mata Hari, tatăl consimţi la căsătorie. Nunta avu loc la 30 Martie 1895 la Amsterdam. După o delicioasă lună de miere, petrecută la Wiesbaden, perechea se stabili, în vederea unei vieţi liniştite, iar sora lui Mc. Leed, tuşa Frida, văduvă, deveni menajera lor.

Din acest moment, începu calvarul nenorocitei fete, lipsite de experienţă, care se dăduse trup şi suflet, împreună cu o considerabilă avere unui om crud, violent şi lipsit de inimă. Sora lui, Tuşa Frida, o femee rea şi morocănoasă, îi sili în curând să părăsiască locuinţa de abia mobilată şi să se refugieze la Amsterdam. In curând, căpitanul încetă să mai arate cel mai mic semn de afecţiune, frumoasei sale soţii şi începu să joace atât banii lui cât şi pe-ai ei.

Toate acestea, rees din scrisorile şi memoriile, publicate mai târziu de tatăl ei. In cele din urmă, căpitanul primi ordinul, să se reîntoarcă la postul său din Java şi curând se auzi de senzaţia pe care superba sa soţie, o provocă printre indigeni. Aci se abătu o adevărată tragedie, asupra nenorocitei femei: fiul său Norman, fu otrăvit intenţionat, de o dădacă indigenă.

Răsbunare sau fanatism? Nu s'a putut afla niciodată.

Incet încet, viaţa lor deveni o serie de certuri, până când, căpitanul îşi biciui soţia şi o ameninţă cu revolverul, spre a o sili să consimtă la divorţ.

Acest divorţ fu acordat în Amsterdam unde persecutata femee găsi un refugiu. In cele din urmă, Marguerite fu liberă, şi o găsim după un timp la Paris, unde devenise dansatoarea hindusă Mata Hari.

Iată, acum, o problemă pentru psihologi şi mai ales pentru cei ce cred în reîncarnările budhiste. Marguerite Zelle era de origine pur olandeză; părinţii săi erau Olandezi şi se trăgeau dintr'o familie ce număra mai multe generaţii. Iată însă că Gertruda Marguerite — Mata Hari — era fără nici o umbră de îndoială, asiatică în trăsături, în trup şi suflet.

Era oare puterea autosugestiei?

Este posibil, ca iniţiându-se în misterele Indiei şi învăţând limba şi dansurile acestei ţări, să se fi săvârşit o metamorfoză, iar puritana, provincială în gânduri şi educaţie, să-şi fi putut întinde aripile, după câteva luni, ridicându-se din crisalidă, spre a se transforma într'o capricioasă curtezană, graţioasă interpretă a sacrelor dansuri ale lui Siva?

Este indiferent, prin ce mijloace s'a săvârşit această transformare; cert e, că a avut loc. Chiar la St. Lazare, închisoarea de femei, unde Mata Hari fu deţinută, în celula No. 12, ofiţerul medic, dr. Bizard, fu frapat de aparenţa orientală şi de exotica natură a fostei Marguerite Zelle.

După primul său triumf, la muzeul Guimet, deveni în scurt timp una din cele mai iubite stele ale veselului oraş. Financiari, diplomaţi, primminiştri, prinţi şi chiar monarchi se întreceau în a o acoperi cu daruri, pe care le grămădiau la picioarele ei, pentru un zâmbet sau o vorbă.

Unul din prietenii ei, şi în acelaş timp, cel mai mare admirator, era Kronprinzul Germaniei de care ea însăş îmi spusese:

— „Asta e mai curând o dovadă de prost gust, din parte-mi, decât o mândrie". Alţii erau ducele de Brunswick şi Van der Linden, prim-ministrul Olandei. Adoratorii ei, formau o legiune.

Mai târziu, la declararea războiului, Malvy, ministrul de interne, fu exilat, bănuindu-se că era un mare admirator al femeii, care fu arestată ca spioană. Se găsiseră la ea scrisori pe hârtia oficială a republicei, semnate „My". In urmă însă, se dovedi că misteriosul „My" nu era Malvy.

Am mai văzut pe Mata Hari la o serată dată de ambasadorul chilian, unde dansa mai multe din minunatele sale poeme ritmice. Drapată într'un văl de culoarea şofranului, cu pieptul acoperit de două emisfere de aur şi pietre scumpe, dansa languros, după melodiile compuse special pentru ea şi era atât de perfectă în redarea dansurilor indiene încât chiar tineri studenţi hinduşi, se amăgiră, crezând că fusese iniţiată în vre-o îndepărtată pagodă mistică.

De data aceasta, avui plăcerea să-i fiu prezentat după spectacol, iar mai târziu, am fost admis, în cercul prietenilor săi.

Ea, care venise la Paris necunoscută şi săracă, numai spre a scăpa de brutalitatea şi tirania acelui căpitan Mc. Leed, fostul său soţ, trăia acum într'o casă frumoasă, la Champs Elysées şi avea echipaj, servitori şi bijuterii.

Mata Hari era o fiinţă stranie şi fantastică! Imi amintesc de o serbare dată în onoarea ei, la palatul ducesei de Eckmühl. La sfârşitul dineului, perdeaua grea, de un roşu ca purpura, drapată într'un capăt al sălii, se ridică la un moment dat, iar Mata Hari ne apăru îngenunchiând umilă, înaintea unui idol de bronz, imens şi grotesc. Ca şi cum ar fi ascultat, irezistibila chemare a fluerelor din orchestra nevăzută, corpul său, era străbătut de un fior continuu. Dela capul încadrat de bucle întunecate şi strălucitoare, până la piciorușul cu unghii aurite, un val, sau mai bine zis o vibraţie, părea că se strecoară, ca o unduire, pe sub piele.

Fără nici un efort aparent, aşa cum cobra se ridică pentru a se năpusti, corpul său se înălţă întinzându-se, mărindu-se, până ce Mata Hari ne apăru, în toată frumuseţea ei. In afară însă de scoicile de aur,

ce-i acoperiau sânii, de grelele lanțuri de aur și de strălucitoarele giuvaeruri, era goală, cu totul goală; dar această goliciune, nu avea nimic dintr'o femeie făcută din carne și din sânge.

Intorcându-se din nou spre idolul rânjind, bayadera își încovoiă suplul corp într'o atitudine de umilă supunere și cu un zâmbet de vis pe buze, scoase o brățară lată de jad, ce-i cuprindea încheetura mânei, aruncând-o cu o ondulare a brațului, în mijlocul invitaților fascinați. In locul cercului de jad, apăru un șarpe albastru tatuat pe pielea de culoarea ambrei. Incepu să danseze. Această femeie era într'adevăr o enigmă. Nimeni n'a putut explica autenticitatea de necontestat a orientălismului său. Nu se găsea nici un strop de sânge răsăritean în vinele vre-unui membru al familiei sale, toți se născuseră și trăiseră în Olanda. Cum se face atunci, că această descendentă, din frumoasele matroane ale lui Rubens și Rembrandt, deveni o încarnare atât de perfectă a Orientului? Chiar ochii ei, ziua albaștri ca albăstrelele, deveniau negri, negri ca noaptea, când dansa.

Hypnotism? Cine poate spune?

Veni apoi răsboiul și cu el mâna întunecată a destinului, o sacrifică freneziei ce cuprinsese atunci lumea.

In ziua declarării ostilităților, Mata Hari, care se afla la Berlin, — fu văzută străbătând străzile aglomerate, de lumea ațâțată, într'o trăsură cu șeful poliției, Von Jagow.

Faptul acesta, fu raportat, de agenții francezi, Siguranței Statului : Mata Hari fu înregistrată ca suspectă.

Cu tot pericolul unei astfel de călătorii, ea veni totuș la Paris, prin Olanda și Anglia și câtva timp, trăi liniștită în frumoasa sa vilă dela Neuilly. In 1915, obținu un permis să plece la Vittel, unde se stabilise unul din marile spitaluri pentru răniți. Aci întâlni pe căpitanul Marov din armata rusă, care orbise la explodarea unei mine.

Pentru prima oară în viața ei, „La danseuse rouge" — cum o numiseră francezii — iubi cu adevărat. Mila e soră gemenă cu iubirea — și mila pentru omul orb, deveni o flacără puternică și mistuitoare. Câteva luni, Mata Hari trăi o romanță frumoasă și mișcătoare, îngrijind pe nenorocitul ofițer și într'un moment, când pasiunea atinsese punctul culminant, se decise să se mărite cu el, să-și închine viața unui bărbat, care avea să trăiască de-acum într'o nesfârșită noapte.



In inchisoare, înaintea execuției, dansează în fața sorei Maria

Mai înainte însă, trebuia să-și aranjeze cuibul. Un milion de franci, — declara dansatoarea, — era suma care le trebuia spre a se pune la adăpost de mizerie și sărăcie. Un milion de franci! Nu era o sumă mică în vremea aceea! Cum avea s'o dobândiască?

Nu era decât un mijloc. Mata Hari se înapoie la Paris și-și oferi serviciile Oficiului de spionaj francez, în schimbul sumei de un milion de franci.

Oferta fu acceptată, cu condiția să se ducă la Berlin, și să uzeze de influența sa, pe lângă diplomații Germani, spre a obține informații prețioase, pentru armata franceză.

Mata Hari părăsi Parisul, dar fu oprită, înainte de a ajunge în Germania, de un crucișetor englez și trimisă în Spania.

Se găsia acum fără bani și — ea n'o știa, — era supraveghiată fără încetare de către agenții serviciului de contra-spionaj francez, cari, spre marea lor surpriză observară că Mata Hari locuia într'un hotel de primul rang din Madrid unde întâlnise pe atașatul german von Kalle, care părea să fie prietenul ei intim. El fu acela care o duse la pieire. Un mesaj prin telegrafia fără fir, pe care îl trimise la Berlin, fu interceptat și descifrat de turnul Eiffel. Era un ordin către oficiul secret german, să plătească agentului H 21, o sumă importantă de bani. Răspunsul Berlinului a fost că agentul H. 21, va primi 15.000 pesetas la întoarcerea la Paris, prin mijlocirea unei ambasade neutre. Mata Hari — în siguranță la Madrid — se duse la ambasadorul olandez, și-i ceru un pașaport, pentru Paris. Diplomatul olandez, care evident bănuia ceva, o avertiză că ar fi foarte periculos pentru cineva, să intre în Franța, dacă nu e absolut străin de vre-o relație cu inamicul. Mata Hari se arătă foarte supărată și răspunse cu măreție, că conștiința ei era absolut curată. Delicatul diplomat nu mai insistă și Mata Hari luă drumul Parisului. Era supraveghiată cu strictețe și urmărită oriunde se ducea; astfel, serviciul secret află că agentul H 21 primise cei 15.000 pesetas și că acest agent era Mata Hari.

Poliția primi imediat ordin s'o aresteze. Fără îndoială, dansatoarea se simți primejduită, căci se duse la cel de-al douilea birou al serviciului secret și spuse că din pricina intervenției britanice, nu izbutise să ajungă în Germania, dar dacă i s'ar fi încredințat o a doua însărcinare, era gata să încerce din nou. Acestă manevră însă, nu o scăpă de inevitabilele consecințe ale extraordinarei sale imprudențe.

Intr'o dimineață, Priollet șeful departamentului special, al apărării naționale, veni la ea, însoțit de trei inspectori:

— „Am venit" zise el, „pentrucă șeful serviciului secret are urgentă nevoie de prezența d-tale". Ajungând la cartierul principal al celui de-al douilea birou, ofițerul de serviciu nu-și pierdu vremea, cu fraze politicoase, ci o întrebă brutal:

— „H 21, spune-mi de când ești agentul plătit al Germaniei?".

Mata Hari respinse acuzația ce i se aducea și declară că banii pe cari-i primise, erau un dar al prietenului său, Von Kalle.

Fu dusă imediat la St. Lazare.

Deși nu mi s'a permis s'o văd, am putut reconstitui totuș viața ei, in acea neagră închisoare, după raportul ofițerului medic și din cele povestite de bunul ei prieten și abil avocat Maître Clunet, care, în cele din urmă, crezu în nevinovăția ei.

Ani au trecut dela acea dimineață de toamnă, când Mata Hari, rece, calmă și disprețuitoare, ca întotdeauna, păși pe terenul execuției dela Vincennes îmbrăcată ca pentru o întâlnire de dragoste și înfruntă moartea. Acum, amintirea acelei femei ciudate, departe de a păli, cu trecerea vremii a devenit mai puternică decât totdeauna. Legendă după legendă, s'a împletit în jurul puternicei sale personalități și întrebarea: „Era oare vinovată?" mai inspiră încă romancieri și poeți.

Blasco Ibanez în „Mare Nostrum", Gomez Carillo, Hirsch, scriitori francezi și mulți alții, au țesut un văl fantastic, în jurul tragicului său destin.

E ciudat că rapoartele oficiale asupra faptelor în posesiunea serviciului secret, n'au reușit să șteargă îndoiala ce stăruie în spiritele acelora, cari au cunoscut-o, și astăzi când amarele sentimente de ură ale răsboiului, au pălit, spre a fi înlocuite de logică și rațiune, asprimea cu care ofițerii ce o condamnară, au susținut culpabilitatea ei, deșteaptă un penibil sentiment de incertitudine.

Femei ca Tichelly, Otelia Moss și altele, al căror sânge a curs deasemeni pe pământul umed dela Vincennes, au fost uitate, ca și cum n'ar fi existat vre-odată, dar Mata Hari, care, dacă a fost vinovată, a costat Franța o întreagă divizie, după spusele acuzatorului ei, Massard, apare în spiritul publicului, dacă nu drept o martiră, o enigmă — penibilă și stăruitoare întrebare. De ce?

Pentrucă era frumoasă și curagioasă?

Au mai fost altele, cu însușiri similare, cărora presa și publicul nu le-au acordat decât o ridicare din umeri.

Totuș, a murit și ca de obiceiu, bijuteriile și toate bibelourile budoarului său fură vândute la licitație, din ordinul statului.

Judecata sau mai bine zis traducerea în fața curții marțiale ,a avut loc la Paris, la Curtea cu Juri. Nimeni, în afară de oficialii, în directă legătură cu chestiunea, n'a fost admis la desbateri. Sentinelele cu baioneta la armă, împiedicau pe cei ce ar fi vrut să se apropie, și în jurul ușilor se trase un cerc de 30 de picioare, pe care nimeni nu-l putea trece.

Nici un sunet nu străbătea din sombra încăpere, unde soldați înverșunați de luptă, întorși acum ofițeri de pe front, judecau și trimiteau la moarte o femee, al cărei surâs fusese cerșit de cei mai mari oameni ai țării.

Căpitanul Massard, acuzatorul, un adevărat soldat, ignorând subtilitățile, refuză să ție seamă de psihologia, iubirile și triumfurile artistice ale dansatoarei.

— „Nu putem trece cu vederea faptul, că ai primit bani dela un german". Fraza rece și doborîtoare îi stă pe buze. Se simte că e singurul lucru ce-l importă — și cu toate sforțările lui, de a părea imparțial, nu reușește decât cu greutate, să-și ascundă disprețul.

Mata Hari, investmântată în negru, cu o caschetă semi-militară, a-

şezată cochet pe părul ei negru, fu condusă la bară, de doi jandarmi şi i se dădu un scaun.

Colonelul Sempron, o întrebă: după citirea actului de acuzare:

— „In ziua când s'a decretat războiul, ai cinat cu şeful poliţiei berlineze şi ai fost văzută cu el pe străzi.

— „E adevărat", răspunse Mata Hari. Am întâlnit pe prefect, pe când dansam la Berlin şi ne-am imprietenit".

— „Chiar aşa — puţin după aceia, şeful serviciului secret german, ţi-a încredinţat o misiune, plătindu-ţi 30.000 de mărci.

— „E adevărat că mi-a dat 30 de mii de mărci, dar nu ca plată a serviciilor mele de spioană. Era prietenul meu şi suma a fost un dar".

— „Ştiam că ţi-a fost prieten, dar o astfel de sumă, e desigur un cadou din cele mai neobicinuite.

— „Nici decum — niciodată nu mi s'au oferit daruri mai mici de zeci de mii.

— „Bine, nu vom discuta asta. Dela Berlin ai venit la Paris via Belgia, Olanda şi Anglia. Pentru ce ai venit la Paris?

— „Am venit pentru a locui în casa mea dela Neuilly.

— „Ai ofertat apoi pentru un post de infirmieră şi ai rămas în zona militară, şapte luni.

— „Am prins dragoste de o nenorocită victimă a războiului — Căpitan Marov care era orb, şi speram că închinându-i viaţa, aş putea răscumpăra într'o măsură oarecare, existenţa mea anterioară, plină de păcate.

Aci curtea fu silită să recunoască, că Mata Hari spunea adevărul. Această femee care trăia numai pentru plăceri, ale cărei capricii, erau satisfăcute de milionari, cari, risipiseră averi după averi, — rămânând de piatră la rugămintile celor ce-o iubiseră, — deveni, deodată, tandră şi umilă, nemai având alt gând, decât pentru omul căruia războiul îi răpise vederea. Nu era un capriciu, căci îi scrise fără încetare din celula ei şi ultima scrisoare ,în dimineaţa execuţiei, a fost adresată lui.

Astfel, teribilele desbateri continuară.

Cerându-i-se să explice de ce era văzută mereu cu ofiţeri — mai ales aviatori — răspunse că-i plăcea războinicul, omul emotiv.

Toţi ceilalţi bărbaţi, erau în ochii ei inferiori soldatului. Acum, încet dar sigur colonelul Sempron şi căpitanul Massard, nimiciră sistemul ei de apărare, sau poate chiar ea obosise.

Mata Hari, nu avea decât un răspuns la toate acuzările: bărbaţii cu care coresponda, erau prietenii ei şi la urma urmei, nu era franceză; deci, ce o împiedeca să aibă de-aface cu un german, spionul sau orice alt bărbat din altă ţară.

— „Curtezană, da, admit că am fost, dar niciodată, spioană.

Liniştit acum, căpitanul Massard îi replică:

— „Atunci când te-ai simţit suspectată ,urmărită, în pericol să fii arestată, ţi-ai oferit serviciile, spionagiului francez.

De astă dată, Mata Hari tăcu: îşi dădu seama de greşala ei, — o supusă olandeză, acceptase situaţia de agent secret pentru francezi, ceeace era tot atât de condamnabil, ca atunci când ar fi făcut-o pentru germani. Din toate dovezile aduse de acuzare, asta ar fi singura ce pare concluzivă.

Iată că francezii acceptară şi-i încredinţară o misiune, care-i dădea ocaziunea să iasă din Franţa. Ajunse la Madrid unde ar fi putut rămânea în siguranţă. Ştiind în ce pericol se afla, se întoarse totuş la Paris.

Ciudat, maestrul Clunet, prietenul ei devotat, care ţinu o pledoarie splendidă, neglijă acest argument.

In cele din urmă, verdictul fu citit acuzatei:

„Vinovată!"

Sentinţa.

„Moartea!".

In închisoarea St. Lazare, în răstimpul ce trece până când Preşedintele Republicei, după examinarea documentelor, acordă sau refuză un apel, Mata Hari, fu o deţinută model. Inchisă în celula No. 12, îşi trecea vremea, citind cărţi de poezie hindusă.

Două călugăriţe îi ţineau tot timpul tovărăşie, şi una din ele, Sora Maria, o însoţi la Vincennes până în ultima clipă.

Deşi Mata Hari nu era pioasă, asculta cu plăcere rugăciunile lor. Singura dată, când manifestă puţină nelinişte, a fost în ziua, când avocatul său trebuia să vie cu răspunsul preşedintelui, la cererea ei de apel.

Spre seară, întârzierea mesagerului aşteptat cu nerăbdare, îi spuse că apelul nu-i fusese acordat.

Sora Maria, sta într'un colţ al celulei suspinând.

Deodată Mata Hari, sări în sus strigând:

— „Soră Maria, nu m'ai văzut niciodată dansând! Şterge-ţi lacrimile, voiu dansa numai pentru d-ta".

Scoţându-şi vestmintele, se înfăşură într'un văl de gaz, şi dansă cum nu mai dansase niciodată; micuţa călugăriţă, cu obrajii încă umezi de lacrimi, privia fascinată acest dans al morţii, ultimul dans al Mata Hari-ei atât de plină de viaţă.

In dimineaţa zilei de 15 Octombrie 1917, un grup de bărbaţi în negru şi ofiţeri strălucitori în uniformele lor, trecură dealungul coridoarelor spre celula No. 12. Călugăriţele drăguţe, aşternuseră covoare, spre a înăbuşi paşii acestor mesageri ai condamnării.

Mata Hari, dormia încă, iar avocatul său, care insistase să vie şi el, se plecă scuturând-o uşor. Apoi, când se trezi, îi murmură câteva cuvinte la ureche. Spre oroarea şi surpriza celor prezenţi, în loc de lacrimi şi strigăte isterice, Mata Hari isbucni într'un hohot de râs, lung şi strident.

Scuturată de aceste hohote, ea bâigui :

— „Nu, nu, e prea caraghios. Ştiţi d-lor ce m'a învăţat să fac, bunul meu avocat ? Să spun că sunt pe cale de a deveni mamă — căci o femeie pe cale de a deveni mamă, nu poate fi executată.

Dar nu ! nu voiu recurge la un astfel de subterfugiu. Dacă se crede că sunt vinovată, voiu muri fără vreo minciună pe buze. Ţineţi minte însă, va veni o zi, — prea târzie, — când veţi vedea că am fost inocentă".

Apoi, îi rugă să se retragă din celulă spre a se îmbrăca.

Doctorului, care se pregătia să iasă deasemenea, îi spuse :

— „Nu, — d-ta eşti doctor, poţi rămânea.

Incet şi fără poză ceru călugăriţei hainele sale cele mai frumoase. Când fu să-şi aleagă mantoul, se întoarse către doctorul Braley şi întrebă cum e vremea; apoi, când acesta îi răspunse automat, că dimineaţa era frumoasă, alese o jachetă de culoare deschisă.

— „Presupun", spuse ea, când ceilalţi intrară din nou în celulă, „că nu mă veţi împuşca fără să-mi daţi să beau şi să mănânc, mai întâiu"!

La un semn al procurorului se aduse o sticlă cu rom, o lămâie şi ceva apă fierbinte. Fără cel mai mic semn de agitaţie, îşi prepară singură un pahar de grog, şi-l bău încet. Apoi se ridică:

— „Allons, messieurs, regret că v'am făcut s'aşteptaţi. Sunt gata".

In grefa închisorii, scrise cu mâna fermă două scrisori, pe care le dădu maestrului Clunet rugându-l să le expedieze.

— „Vezi să nu greşeşti plicurile", zise ea râzând, „căci una e pentru fiica mea, iar cealaltă pentru iubitul meu, căpitanul Marov".

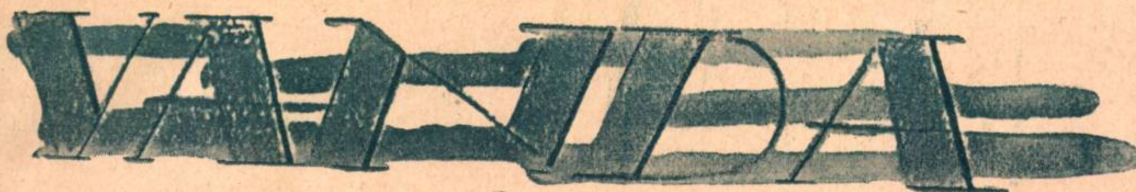
Inconjurată de ofiţeri cu săbiile trase, trăsura în care se găsia prizoniera, avocatul său şi mica soră Marie, porni spre poligonul dela Vincennes, unde se împuşcau toţi spionii condamnaţi la Paris.

Cobori prima din trăsură şi dădu mâna călugăriţei. Apoi, cu pas ferm, merse spre stâlpul de lemn, unde se stinseseră atâtea vieţi, şi-şi trecu frânghia în jurul taliei, înnodând-o.

Când căpitanul Bouchardon, ofiţerul comandant al plutonului, se apropie să-i lege ochii, ea refuză. Chiar oţeliţii veterani, cari formau o linie dublă de fiecare parte, cu greu putură să-şi ascundă tremurul mustăţii sure şi umeziala ce li se ivi fără voie în ochi. Miloasa soră Maria stătea în stânga Mata-Hari-ei, suspinând convulsiv.

O sabie fulgeră, pocnetul unei salve sperie câteva vrăbii şi Mata Hari, ciuruită de gloanţe căzu. N'a mai fost nevoe de lovitura de graţie : moartea fusese instantanee.

Ashton-Wolfe



de

Iosif Robert Harrer

CERUL, de un albastru superb, se întindea ca un imens baldachin, de-asupra oraşului New-York. Soarele auria faţadele drepte ale sgârie-norilor; într'un cuvânt, era o zi, în care până şi potentaţii banului, — lipsiţi de-obiceiu de fantezie, — se opriau pe treptele bursei din Wallstreet, pentru a privi cerul. Chester Hudfy, însă, n'avea timp pentru aşa ceva. El gonia cu automobilul prin a şaptea avenue. La colţul acesteia, cu strada a treizeci şi treia opri maşina, sări din ea, şi cu paşi repezi intră în hotelul Pennsylvania.

— „Mister Jack Mornolds din Chicago a sosit?"

— „Da domnule, ocupă camera 1741".

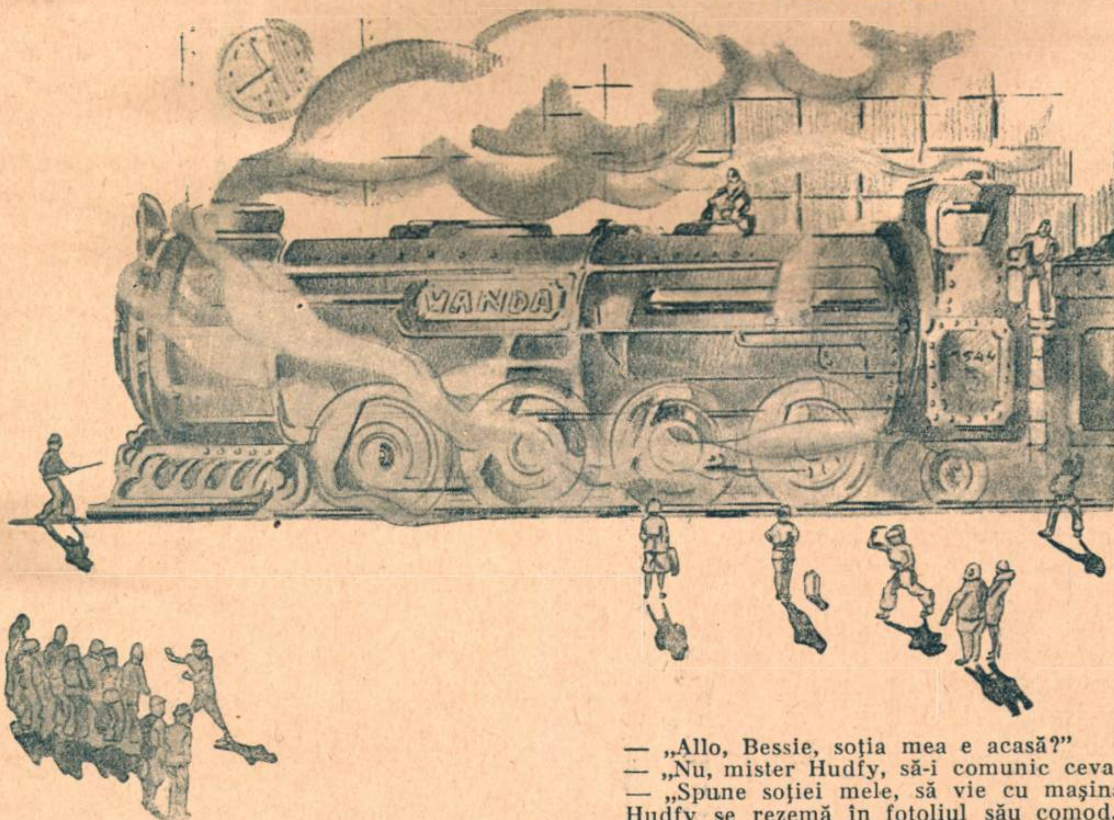
Liftul conduse pe Hudfy în etajul al 29-lea. Tânărul inginer, reflectă un moment. Era enervat. Dacă nu reuşia să câştige pe Mister Mornolds pentru invenţia sa, munca de ani de zile era irosită zadarnic. De obiceiu Hudfy nu ştia ce sunt bătăile de inimă; când ciocăni însă la uşă, în dosul căreia urma — peste scurt timp, — să se decidă multe lucruri, avea pulsul agitat, ca al unei fete tinere, la prima întâlnire.

— „Intră!"

— „Sunt inginerul Chester Hudfy".

— „Imi pare bine că sunteţi atât de punctual. Sunt Jack Mornolds, preşedintele societăţii Union and Central Pacific Railway. Vă rog să luaţi loc, domnule Hudfy".

Mornolds, un om de vre-o 50 ani, cu o privire energică, arătă cu un gest repede, spre un fotoliu. Inginerul, căruia îi trecu repede emoţia, se aşeză.



— „Doriţi o ţigară?"

Cei doi tăceau, în timp ce fumul ţigărilor se împrăştia în straturi albăstrii, prin camera luminată de razele puternice ale soarelui.

Insfârşit, Mornolds începu:

— „Dvs. afirmaţi că aţi construit o locomotivă nouă, care ar atinge o viteză de 300 klm. Lucrul acesta sună cam fantastic, nu-i aşa? După părerea mea, la o asemenea iuţeală, roţile s'ar încinge şi vagoanele ar deraia. N'am dreptate?

Tânărul inginer, răspunse surâzând:

— „M'am aşteptat la această replică, mister Mornolds. Am auzit-o de altfel de multe ori şi de peste tot, până acum. Lumea râde de mine şi mă califică drept nebun, dar sunt toţi nedrepţi cu mine. Răutăcioşi sau invidioşi. Căci roţile locomotivei mele nu se pot încinge, deoarece oţelul pe care-l întrebuinţez, este impregnat de o substanţă chimică inventată de mine, care îl face atât de rezistent contra frecărei şi căldurii, încât se încălzeşte numai foarte puţin. Despre o încingere însă, nici vorbă nu poate fi. De-altfel, prin încercări de laborator, am ajuns la convingerea, că oţelul meu poate suporta chiar o viteză de 600 km. pe oră. Locomotiva şi vagoanele, sunt în aşa fel construite, încât deraierea lor, la curbele cele mai mari, este o imposibilitate. Am inventat pentru aceste locomotive, un sistem de încălzire, cu alimentaţie automată, care îmi permite consumul unei cantităţi, ridicol de mică, de cărbuni. Totul a fost calculat de mine şi totul experimentat. Şi proba cea mare a realităţii, va reuşi. M'am străduit să interesez o societate de căi ferate, după alta, pentru invenţia mea. Am fost ascultat trei minute şi pe urmă au râs de mine. Dv. sunteţi primul, care a luat oferta mea în serios".

Mornolds se uită lung la inginer; apoi răspunse:

— „Hudfy, nu sunt un visător. Socotesc cu creionul în mână. Distanţa dela Chicago la San Francisco, parcursă de societatea noastră, este, — cu toate prescurtările posibile, — de 3.700 klm. Pentru această distanţă, cele mai bune maşini pe care le posedăm, fac 30—35 ore. Locomotiva dv., ar urma să parcurgă această distanţă, în 12 ore".

— „Poate chiar şi în 10 sau 11 ore, căci în caz de nevoie, viteza poate fi majorată, la 400 klm. pe oră.

— „Bine. Dacă prima încercare va isbuti, accept oferta dv. In cazul acesta, vă vom plăti invenţia, cu un milion de dolari".

Ochii lui Hudfy străluciau. Se îndreptă spre fereastră şi se uită la acest tablou fascinant, din faţa sa. Clădirile uriaşe, care se înălţau spre cer şi reflexul soarelui în mii de ferestre. Sgomotul străzii, se auzia în surdină...

— „Mister Mornolds, colo... în depărtare... vedeţi gara centrală a liniei Pennsylvania Rail Road; peste cinci zile, voi porni de-acolo. Am reuşit să obţin cel puţin permisiunea de a-mi face experienţa pe distanţa New-York—Chicago. Parcursul va dura numai cinci ore. Aceşti 1.500 klm., înseamnă pentru locomotiva mea un mic aperitiv. Voiu porni la 8 dimineaţa, iar la ora 1 după amiază mă puteţi aştepta la Chicago".

— „S'a făcut, Hudfy, plec astăzi la Chicago. Peste cinci zile veţi ajunge cu locomotiva dv. la Chicago şi veţi iscăli contractul, un minut după ora unu; în caz contrariu....

— „Voiu veni!"

* * *

O jumătate oră mai târziu, Chester Hudfy se găsia din nou în laboratorul său. Cu mulţi ani înnainte îşi cumpărase la Yomkers, în nordul New-Yorkului, o clădire, care o amenajase pentru scopurile sale. Intr'un hall imens, stătea locomotiva sa, terminată, pe care însă n'o văzuse, încă nimeni. Lucrătorii cari lucrau pentru el, s'au obligat pe cuvânt de onoare, de a nu vorbi cu nimeni, despre locomotivă, şi şi-au ţinut cuvântul. Acuma, Hudfy şedea în camera sa de lucru şi vorbia cu şeful de atelier, pe care-l chemase la dânsul.

— „Harry, peste cinci zile vom pleca cu locomotiva nouă la Chicago".

Şeful, râdea din toată inima.

— „Felicitările mele Mister Hudfy, va să zică aţi reuşit la preşedintele din Chicago?"

— „Da, slavă Domnului... Este totul în regulă? Ce crezi, vom reuşi?"

— „Mai e vorbă? locomotiva n'aşteaptă decât să fie încălzită.... de altfel Mister Hudfy, mai trebue să botezaţi locomotiva dv."

— „O vom boteza „Vanda".

— „Ca pe soţia dv.?"

— „Da. Poţi fixa numele, mâine, cu litere de alamă".

„Vanda!" Ce bucurie va avea soţia sa! După ce plecă maistrul, Hudfy chemă locuinţa sa, din strada 42-a, la telefon.

— „Allo, Bessie, soţia mea e acasă?"

— „Nu, mister Hudfy, să-i comunic ceva?"

— „Spune soţiei mele, să vie cu maşina să mă ia la 6 seara".

Hudfy se rezemă în fotoliul său comod. Acuma iată-l ajuns înfârşit departe; acum, roadele muncii sale, se vor coace. Acum Vanda care îl vedea atât de rar, îl va avea din nou, cu totul pentru dânsa. Ea, era o femeiuşcă mică dar curagioasă; da, dânsa n'a disperat niciodată şi a privit totdeauna liniştită, cum el şi-a cheltuit întreaga avere, — zece mii dolari, — pentru invenţia sa. Hudfy se gândia cu multă iubire la tovarăşa sa de v aţă, care îl asculta cu atenţie, când vorbia de problemele sale. Ea cunoştea fiecare manivelă a locomotivei şi fiecare şurub. Dacă ar fi murit subit, ea, mica şi curagioasa Vanda, ar fi putut prelua drept moştenire, opera lui.

Hudfy se apucă să lucreze. Orele treceau. Se făcuse şase şi jumătate.

In acel moment, sosi Vanda. Buclele negre, îi cădeau pe frunte, şi respira repede, spunând:

— „Ah, scuză-mă Chester, că sunt nepunctuală. Trebuie să fie ceva important, dacă mă chemi în locul acesta sacro-sanct".

— „Vanda", şopti tânărul inginer, „Vanda, peste cinci zile voiu porni cu locomotiva mea la Chicago. Da, lucrul e stabilit".

— „Mă bucur cu tine Chester" răspunse ea cu simplicitate. „Era chiar timpul, nu? Toţi banii tăi au fost băgaţi în acest monstru".

— „In primul rând, nu vorbi de un monstru căci locomotiva se numeşte „Vanda"; în al douilea rând, mai posed zece mii dolari, iar azi vom petrece o seară frumoasă. Nu? Vom merge la revista cea nouă, căci n'am mai fost de trei ani la teatru".

Vanda îi sări de gât, exclamând:

— „Da, Chester, ne vom distra!"

* * *

In ajunul plecării, toate ziarele din New-York, anunţau acest mare eveniment, care trebuia să aibe loc în ziua următoare. Hudfy şedea în cabinetul său de lucru şi citia un ziar după altul. Surâse de ironiile unor reportagii şi se gândia, cum vor scrie, dacă încercarea va reuşi.

In acel moment, primi o scrisoare urgentă.

Inginerul deschise plicul şi citi:

— *„Dacă doriţi să vedeţi pe soţia dv., cum se urcă la orele două după amiază, in maşina unui domn şi se îndepărtează râzând cu el, şi dacă voiţi s'o vedeţi cum părăseşte acest automobil la orele şase, luându-şi rămas bun dela însoţitorul ei, veniţi la ora indicată, in piaţa Times Square; veţi vedea automobilul verde deschis, vis-a-vis de barul Dithi. Sunt nevoit să vă scriu toate acestea deoarece le observ zilnic, de patru luni incoace.*

Un prieten devotat".

Chester Hudfy fu sguduit. Soţia lui, Vanda lui, îl înşală! Tocmai ea, în care a avut o încredere oarbă, cum n'a avut în altcineva!.... Un automobil verde deschis? Graham Trellin, prietenul său din copilărie, avea un automobil verde deschis. Trellin îl vizita din când în când. Da, acum i s'au deschis ochii. De altfel a mai observat el o intimitate ciudată, între cei doi.

Se uită la ceas. Peste zece minute, putea să se convingă. Părăsi repede camera, se duse în garaj şi sări în maşină. Dacă avea noroc, putea să sosiască la vreme. Automobilul gonia de-alungul Broadway-ului. Era ora două, când ajunse la încrucişarea străzii a 42-a. Iată barul Dithi. Intr'adevăr, acolo stătea automobilul verde deschis. Hudfy părăsi maşina şi traversă piaţa Times Square. In acel moment, observă cum Vanda se apropia de strada 42. Se îndreptă spre maşina verde. Graham sări afară, salutând voios pe mica femee. Pe urmă, ambii luară loc în maşina, care se îndepărtă.

Faţa lui Hudfy schimbă toate culorile. O durere profundă, îi străpunse pieptul... ea îl înşela... ea, pe care o iubia atât de mult încât pentru un capriciu al ei, ar fi fost în stare, să distrugă chiar locomotiva lui.

Dece nu aştepta Graham, cu automobilul său verde, în strada 42-a, în faţa casei în care locuia Hudfy? Nu erau decât două sute de paşi, departare de aci. Bineînţeles, cei doi au vrut să meargă la sigur, fără să fie văzuţi de cunoscuţi. Piaţa Times Square, cu circulaţia sa uriaşă şi cu numărul său considerabil de trecători, îi înghiţia; aci s'au simţit probabil, mai la adăpost...

Ce era să facă el acuma, până la orele şase? Căci trebuia să-i vadă, cum se întorc.

Hudfy se întoarse în locuinţa sa. Beşsie se uita mirată la el, căci nu se mai întâmplase de patru ani încoace, să vie la această oră, pe neaşteptate, acasă.

— „Soţia mea este acasă?"

— „Nu, doamna s'a dus după târgueli".

— „Bine, comunică soţiei, să mă ia la orele şase din Yomkes".

După aceasta, se duse în camera lui, luă câteva hârtii la dânsul şi părăsi locuinţa.

Se duse cu automobilul la bancă, unde stătu o jumătate de oră. Pe urmă, o luă fără nici o ţintă prin oraş. La orele şase se opri în apropierea bar-ului Dithi. Nu aşteptă nici două minute, când automobilul verde apăru. Vanda coborî din el, schimbă câteva cuvinte cu Graham, râse şi după ce-şi luă rămas bun, se îndreptă spre casă. In clipa următoare, automobilul lui Hudfy sbura spre Yomkes.

Erau orele şase jumătate trecute, când Vanda intră enervată în cabinetul său de lucru.

— „Scuză-mă Chester. Circulaţia e atât de mare, poliţiştii sunt atât de nepoliticoşi!... Am putut înainta numai cu greu".

— „Bine, Vanda. Această jumătate de oră, n'are nici o importanţă. Vreau să-ţi spun numai, că seara de astăzi e poate ultima, în care..."

— „Dar bine Chester, dece ultima seară? Ai frică poate, de ziua de mâine? Incercarea trebuie doar să reuşiască.

— „Nimic nu e sigur, Vanda; chiar ceeace socotim drept irevocabil, se poate schimba subit..."

— „Eşti trist, dragă Chester, trebuie să dormi... nervii tăi sunt surmenaţi. Vino".

* * *

A doua zi dimineaţă, când Chester Hudfy intră după orele şapte jumătate, în hall-ul locomotivei din Yomkes, maistrul atelierului îi eşi înainte.

— „Vanda" este încălzită, mister Hudfy; putem să-i dăm drumul. Tocmai în acest moment, s'a telefonat dela Pennsylvania Station că linia este liberă, dela Yomkes spre gara Centrală.

— „Vino, Harry. Să ne urcăm deci pe locomotivă, pentru numele lui Dumnezeu!!".

„Vanda" părăsi încet hall-ul. Pe ambele laturi ale liniei, care conducea la gara centrală, se îmbulziau curioşii. Cu o frică instinctivă, priviau uriaşa locomotivă, lungă ca trupul unui animal sălbatec. Cele două perechi de roţi dinainte, aveau o înălţime de un metru, pe când cele 8 perechi de roţi următoare, aveau o înălţime de trei metri. Din coşul scurt şi masiv, ţâşnia fum. „Vanda" semăna întrucâtva, cu alte locomotive mari, dar dovedia prin înfăţişarea ei, că posedă o putere şi viteză gigantice.

Literele de alamă, în ambele părţi, străluciau în razele soarelui.

— „O chiamă „Vanda", să trăiască „Vanda". Mulţimea făcea semne cu batista, manifesta sgomotos, pe când locomotiva intra încet, în gara principală a liniei „Pennsylvania- Rail-Road", unde urma să aibe loc start-ul oficial.

Mai lipsiau cinci minute, până la orele 8.

Cu un surâs obosit, Hudfy cobori din locomotivă. Imediat fu înconjurat de câtiva senatori, de ziarişti şi aparatele fotografice înghiţiau înfăţişarea lui şi cea a „Vandei" sale. I se ură noroc şi chiar vice-preşedintele „Pennsylvaniei", a fost de faţă, pentru a schimba cu Hudfy, câteva cuvinte omagiale.

In acest moment, sosi Vanda... şi alături de ea Graham Trellin.

— „Hallo! Chester, să-ţi frângi gâtul", exclamă Graham râzând către prietenul său.

— „Chester", şopti Vanda. „Vreau să mă rog pentru tine. Nu, să nu râzi. Doresc, ca totul să reuşiască, dragul şi bunul meu Chester".

Da, desigur, poate îi pare rău că l-a înşelat. Hudfy o simţia, dar nu rosti un singur cuvânt, despre durerea inimei sale.

Mai lipsiau încă cinci secunde, când Hudfy se adresă maistrului său.

— „Harry, voiu pleca singur.... nu, fără nici-o replică..."

— „Dar dragă Chester, nu poţi pleca doară singur...."

Atunci el îi răspunse:

— „Ştiu ce fac. Vanda.... rămâi cu bine".

Işi sărută soţia, simţind cum dânsa tremură. Doar ea nu avea nimic de spus? Nu presimţia că ştie totul? Ceasul bătea orele 8 în hala gării.

Hudfy sări pe locomotivă. Işi îndreptă încă odată privirea spre Vanda, care surprinsă de o slăbiciune subită, se rezema de Graham Trellin şi se uita cu ochii umezi la Chester. Hudfy îi făcu semn cu mâna. Ochii lui erau plini de lacrimi... Când însă răsună ultima din cele opt bătăi, ale ceasului, locomotiva se puse în mişcare şi părăsi cu viteză hala.

— „Ce scenă impresionantă!" şopti Graham. Vanda dădu uşor din cap, privind înduioşător, cum se îndepărta locomotiva.

— „Şi acum, să ne întoarcem repede acasă, pentru a ne schimba hainele" spuse Graham.

Părăsi cu Vanda gara şi conduse femeea în strada 42-a.

— „Voiu rămânea azi aici, chiar dacă mă văd oamenii".

Vanda surâse şi intră în casă.

Graham aşteptă cinci minute, pe urmă deveni nelinişit. Vanda putea să fie de mult gata, cu schimbarea toaletei; doar ştia cât de preţios e fiecare minut. In fine, îşi pierdu răbdarea şi pătrunse în casă.

* * *

Intre timp, „Vanda" gonia ca furtuna. Funcţionarii de mişcare, stăteau cu ceasul în mână, în faţa staţiunilor, prin care trecea locomotiva. „Vanda" trecu întocmai ca o locomotivă-fantomă. Un fum fin şi subţire, care ieşia din coşul scurt şi aplecat al locomotivei, se întindea în dosul ei, ca o sfoară întinsă. Invârtirea roţilor nu se mai vedea, căci ele semănau cu nişte discuri strălucitoare de oţel...

Telegramele sburau de-alungul liniei ferate, telefoanele lucrau încordate, toate staţiile erau alarmate.

— „Allo, allo Pittsburg!! Aşteptaţi trecerea „Vandei" la 10 şi 20... Eliberaţi linia mai de vreme. Da, şi expresul trebue să aştepte. „Vanda" are o viteză de patru sute km. pe oră. Ea va trece chiar la orele 9 şi 45 prin Pittsburg. Allo, posibil chiar mai de vreme. Primim tocmai înştiinţarea, că viteza „Vandei" sporeşte încontinuu".

— „Allo, Akron, liberaţi linia.... „Vanda" vine mai de vreme".

— „Allo, Youngstown..."

— „Allo...."

— „Allo... Eliberaţi linia, linia trebue să fie liberă".

* * *

New-York-ul era în deplină febră.

— „Ediţie specială! Ediţie specială!"

Ziarele erau luate cu asalt. In ele scria:

„Vanda" goneşte prin America.

„Precum suntem informaţi, „Vanda" noua locomotivă a inginerului Chester Hudfy a atins de-acum o viteză de peste patru sute kilometri pe oră. La orele 9 şi 39 minute, ea a trecut prin Pittsburg. Pe toată linia domneşte cea mai mare enervare. Orice orariu a fost răsturnat. Circulaţia, a trebuit să fie întreruptă pe toată linia".

Iar la „Ultima Oră":

„Vanda" a trecut la orele douăsprezece prin Chicago. Inginerul Hudfy, care se afla singur pe locomotivă, nu s'a oprit la Chicago, dintr'o cauză necunoscută. In momentul de faţă „Vanda" goneşte spre Omaha, unde va ajunge pe la orele 2. Intregа linie a „Uniunii" şi a „Central Pacific Railway"-ului s'a eliberat".

La orele 3 după amiază s'a transmis prin radio ştirea că „Vanda" şi-a micşorat viteza, precum s'a anunţat din Omaha. Ea se îndrepta acum spre Cheyenne, unde trebuia să ajungă probabil pe la orele cinci, deoarece a trecut la ora două prin Omaha. Care va fi sfârşitul?

Controlându-se linia, s'au găsit la câţiva kilometri, departe de Youngston două litere mari de alamă, un „V" şi un „D", iar din celelalte localităţi, situate înainte de Chicago, s'a anunţat deasemeni, că au mai fost găsite asemenea litere de alamă. Se presupunea, că e vorba de literele care se găsiau fixate pe noua locomotivă.

* * *

„Vanda" a trecut pe la orele două după amiază prin Omaha. Cu câteva clipe înainte de a ajunge în acest oraş, Hudfy, se prăbuşi din cauza oboselii, trăgând cu el regulatorul de viteză, astfel că reduse viteza locomotivei la două sute km. pe oră. Dar tânărul inginer nu observă aceasta. Pleoapele ochilor i se închiseră şi el aproape dormia. Gândurile sale însă, continuau să se agite.

(Continuare în pag. următoare)

Senzațională mărturie a trecutului îndepărtat

Deunăzi s'a descoperit, în Carpații Orientali, la Starunia, un exemplar extrem de bine păstrat, al unui rinocer diluvial. Descoperirea a fost făcută, mulțumită săpăturilor întreprinse de către Academia de Științe și Litere din Cracovia.

Importanța acestei descoperiri este cu atât mai mare, cu cât rinocerul a fost găsit complet conservat cu pielea și oasele sale. Deasemenea e important că a fost găsit în acea parte a Carpaților care n'a fost acoperită de ghețarii diluviali



din Europa septentrională, marginea extremă a acestor ghețari, aflându-se la o distanță de 160 km. de Starunia.

Cadavrul rinocerului s'a putut conserva atât de bine pentru că a stat în apă sărată și petrol. Pe lângă cadavrul rinocerului s'au mai găsit rămășițe de floră și faună pitică, în deosebi insecte diluviale.

După prepararea științifică, rinocerul va fi expus în muzeul Academiei de științe din Cracovia.

— „Da, asta i-a reușit de minune". Un surâs misterios trecu pe fața-i mânjită de fum.

Ce mirată trebue să fi fost Vanda când Bessie i-a redat „scrisoarea". Da el știa conținutul acestei scrisori, pe dinafară, și cu o voce monotonă începu să declame, pe când locomotiva gonia prin șesurile din Nebraska:

„Iubită Vanda.

Știu că mă înșeli de luni de zile, cu prietenul meu Graham. Eri m'am putut convinge personal, cum la orele 2 după masă, te-ai urcat în piața Times-Square în automobilul lui Graham. Te felicit, pentru surâsul pe care l'ai avut pentru el; deasemenea pentru cel dela orele 6, când i-ai părăsit mașina. Acuma înțeleg pentru ce n'ai putut veni la orele 6 la mine. Dar polițiștii n'au nici o vină, draga mea. Nu vreau să stau, în calea fericirei tale, dar nici fără tine, nu pot trăi; tu însă, trebue să devii fericită. O meriți, căci mi-ai dăruit atâtea ceasuri frumoase, astfel că aș trebui să fiu ființa cea mai nerecunoscătoare, dacă n'aș renunța. Cu cei ultimi zece mii de dolari, am contractat o asigurare pentru suma de un milion de dolari, care ți se vor plăti, dacă nu mă voi înnapoia din călătoria mea. Și nu mă voi întoarce. Fiecare va crede, că mi s'a întâmplat un accident. America va avea pentru două zile o senzație și tu mă vei uita!

Un obstacol oarecare mă va opri, și amândoi, eu și locomotiva mea, ne vom sfărâma. Rămas bun Vanda, te sărut încă odată! Când vei citi aceste rânduri, eu mă găsesc în drumul nebun spre moarte.

Al tău Chester!"

Inginerul a declamat cuvintele acestei scrisori, cel puțin de vre-o trei ori, când deodată se trezi. Ce frumoasă i se păru lumea! La dreapta și la stânga se întindea șesul nesfârșit, prin care gonia majestoasă, „Vanda". El râdea. Locomotiva nu mai purta nici un nume. Imediat după Youngstown s'a coborît pe aripele mașinei și pe când aceasta gonia ca o cometă, el arunca literele una după alta, pe câmpie.

Locomotiva sa rămăsese fără nume, ca și durerea lui, care va lua în curând sfârșit. Ca un nebun, Hudfy trase de o manivelă. Locomotiva se ridică cu o sguduitură teribilă și în acel moment se opri. Ah! ce bine se simția. Pretutindeni, liniște, singurătate. Cât putea să vadă cu ochii, nu zăria nici o casă, nici o fermă, nici un om...

Era singur. Coborî tremurând din locomotivă și încercă să meargă. Dar se mișca greu de tot. Nu putea să priceapă, cum de e posibil, să vadă lumea fixă, așa cum e deobiceiu. Drumul parcurs, de el, durase 7 ore și lăsase în urmă cel puțin două mii cinci sute km. Se obișnuise în acest interval, să vadă lumea sburând, prin fața ochilor, astfel că se simția acum ca mort. Dar încetul cu încetul, se obișnui iară cu pământul. Își aprinse o țigară, plimbându-se în jurul locomotivei odată, de două ori, de trei ori... mângâia roțile care se încălziseră foarte puțin și se aruncă în iarbă.

Dacă era decis să moară, putea cel puțin să-și ia rămas bun dela natură. Și pe urmă, o oră mai de vreme, sau mai târziu, ce importanță mai avea? Astfel, stătea întins pe spate în iarba înnaltă și privia cerul senin, ascultând cântecul înduioșat al unei păsări. Fumul țigării, se înălța și dispărea pe urmă... Atmosfera era liniștită.

Deodată apăru în mijlocul florilor, înfățișarea soției sale, care privia atât de misterios la el, de par'că ar fi vrut să-i spună ceva. Hudfy simția cum ochii i se umeziau. Se întoarse brusc, își apăsă fața în pământ, și plânse, cum nu mai plânsese niciodată.

Pe urmă însă, se sculă brusc și se urcă din nou, pe locomotivă.

— „Totuș, așa trebue să fie". Trase de manivelă și locomotiva porni imediat.

Era aproape patru, când Hudfy își luase rămas bun dela pământ și se urcase pe locomotivă.

In acel moment se apropie de mașină un aeroplan, care sbura cu o viteză colosală, la o înălțime de nici o sută metri. Hudfy nu vedea aeroplanul, căci nu întoarse nici un moment capul, privind țintă linia ferată din fața lui, pentru a vedea înfsârșit obstacolul sinistru. De-altfel, părea mirat că găsise întreaga linie liberă, de când plecase din New-York. Spera că după Chicago se va ciocni cu acceleratul, ale cărui ultime vagoane, se apropiau la o distanță de numai câteva sute de metri, când trenul din fața sa intră pe o linie laterală. Păcat! Căci astfel totul s'ar fi terminat de mult.

Aeroplanul se apropie de locomotivă, sburând deasupra ei, și coborî, astfel că distanța era numai de vre-o 20 metri. Deodată Hudfy observă aeronava. Ce însemna asta? Incepu să râdă, majorând viteza „Vandei".

Dar și aeroplanul sbura cu o viteză mai mare. Observă o figură care cobori din aeroplan, lăsându-se din acesta, cu ajutorul unei frânghii. Hudfy scoase un revolver din buzunar și descărcă la întâmplare câteva focuri, fără să nimerească persoana care se balansa prin aer. Aceasta cobora din ce în ce mai mult.

— „Omul va fi impușcat, în momentul în care se apropie; nu vreau să fiu salvat de nimeni!" gândia Hudfy.

Persoana care cobora din aeroplan, atinse cu picioarele acoperișul locomotivei și trecu printr'o fereastră, spre locul unde se găsia mașinistul. Hudfy ținea revolverul în mână, gata să tragă. Prin fereastră se vedea o mână, un cap... „Acuma trebue să împușc, se gândia Hudfy.

Dar revolverul îi căzu din mână, deoarece fața care apăru prin mica ferestruică și privia ingrozită, era a soției sale...

— „Vanda, Vanda!"

Pe urmă, inginerul se prăbuși.

Când Hudfy își reveni era întins lângă drumul de fier, alături de locomotivă. Vanda îngenunchiase în fața lui și lacrămile ei căzură pe obrazul lui.

— „Chester, Chester" șopti femeea și o voce de bărbat strigă:

— „Chester, ești cel mai prost bărbat din lume!"

Hudfy se întoarse și-și văzu prietenul. Acesta se apropia, strângând mâna lui Chester.

— „Da, ești cel mai prost bărbat din lume. Tu ai crezut că soția ta te-a înșelat cu mine, dar ea n'a făcut asta".

Eram de patru luni încoace, zilnic între orele 2 și 6, cu tine împreună.

— „Exact, minut cu minut". Acum Vanda începu să râdă, ștergându-și lăcrămile de pe obraz.

„Am vrut să-ți fac o bucurie Chester. N'ai spus tu totdeauna, să fac mai mult sport? Am învățat deci, cu Graham, pilotajul, învățând să conduc un aeroplan, și dacă mă întrebi dece, îți răspund: am vrut să te urmăresc la Chicago, cu aeroplanul. Aș fi putut să ajung înaintea ta acolo. Aeroplanul meu ajunge la trei sute treizeci kilometri pe oră și Vanda ta, a ta... Dar locomotiva și-a pierdut numele, unde sunt literele, unde?".

Hudfy închise pentru un moment ochii. Se făcu liniște deplină. Deodată Vanda spuse:

— „Câteva minute după orele opt, am citit scrisoarea ta. Nu știam ce să fac. Graham mi-a ajutat. A telefonat la gara centrală, comunicând acolo, ca întreaga linie dela New-York până la San-Francisco, să fie necondiționat liberă, deoarece ai înnebunit subit. Pe urmă, am pornit repede la aerodrom, urcându-ne într'un aeroplan. Am fost în permanentă legătură radiofonică, cu organele căilor ferate, care ne-au comunicat, că locomotiva gonia cu 400 km. pe oră. Intenția de a te ajunge, era să eșueze căci ne era teamă că aceasta nu va mai fi posibil la viteza cu care mergeai. Totuș n'am cedat. M'am rugat lui Dumnezeu, să oprești undeva... cerul m'a auzit.

— „Mi-am luat rămas dela părinți, stăteam întins și priviam cerul; lângă mine se odihnia locomotiva, astfel că m'ați putut ajunge. Contrariu, cine știe ce s'ar fi întâmplat".

Hudfy tăcu. Simția cum Vanda tremura din tot corpul. Intre timp, Graham se întoarse la aeroplan, pentru a da o telegramă prin radio. Hudfy luă pe Vanda de mână și-i spuse:

— „Vanda, mă poți ierta?... te iubesc mult, mult de tot!"...

Ea nu răspunse, dar îl sărută cu atâta dragoste, încât el uită întreaga durere. Știa că l-a ertat.

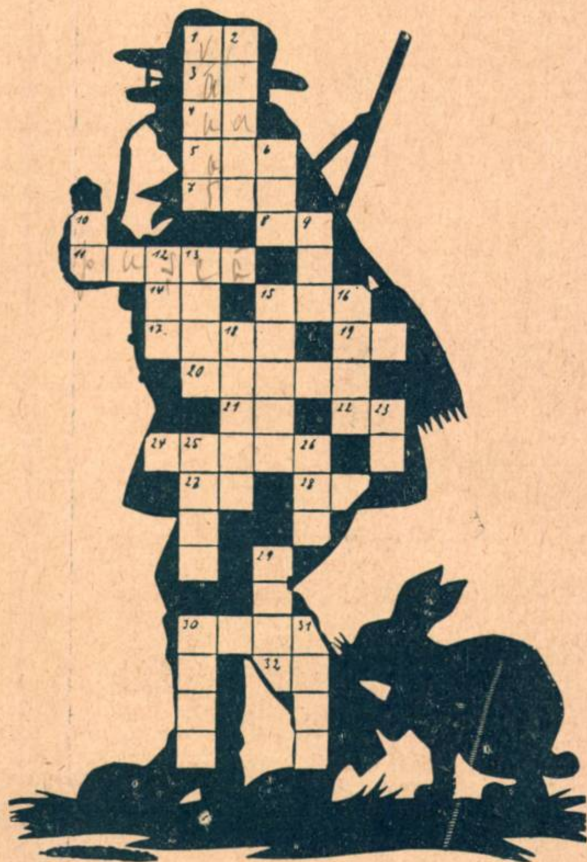
— Dar contractul tău, Chester? Ce o să spună președintele Mornolds? N'ai fost la ora unu la Chicago!

— „Am dovedit că „Vanda" poate chiar mai mult, cât am promis, și pentrucă-mi ești credincioasă, Vanda și mă iubești, nu mai mi-e teamă de nimica".

Jocurile „Realităţii Ilustrate"

Joc de cuvinte încrucişate „La vânătoare"

de Louise Ionescu (10 puncte)



ORIZONTAL: 1) Particulă. 3) Articol. 4) Interjecţie cu care se alungă câini. 5) Faptă. 7) Anumită formă de linie. 8) Negaţie. 11) Ce poartă vânătorul din figura de mai sus? 14) Conjuncţie. 15) Palavră (mold.). 17) Animale sălbatice. 19) Notă muzicală. 20) Armă veche. 21) Măsură chinezească. 22) Conjuncţie. 24) Câini de vânătoare. 27) In corpul animalelor. 28) Lac în Africa. 30) Fluviu ce udă Florenţa. 32) Strigătul unor anumite pasări de curte.

VERTICAL: 1) După ce umblă vânătorii? 2) Cu ce este încărcată o armă de vânătoare? 6) Cartuş. 9) Linie dreaptă ce străbate un corp prin centru. 10) Operă literară. 12) Vestitor. 13) Nemilos. 15) Gen de poezie. 16) Haină bărbătească de sărbătoare. 18) Supranumele Minervei (—1). 23) Personagiu fictiv. 25) Mişcarea piciorului la dans, descriind un cerc. 26) Individ. 29) Linguşesc (fig.). 30) Operă de Verdi. 31) Popas.

N. R. In numărul viitor vom publica problema II-a, la concursul nostru, pentru decernarea titlului de „şampion al cuvintelor încrucişate, pe 1930", împreună cu numele concurenţilor, cari au obţinut dreptul să participe la această probă.

Deslegările se primesc până la 10 Februarie 1930. Fiecare joc acordă deslegătorilor un număr oarecare de puncte. Cel care obţine numărul cel mai mare de puncte prin deslegarea celui mai mare număr de jocuri din numerele 152, 153, 154, 155 şi 156, va primi un premiu de 1000 lei. Premiul al doilea 500 lei. Premiul al treilea 300 lei. Următorii şapte deslegători primesc câte un volum din operile autorilor renumiţi. Deasemenea vom publica numele tuturor deslegătorilor. Premiile se vor distribui la 20 Februarie 1930.

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA

Bucureşti, str. Const. Mille 7, Etg. II

TELEFON 306/67

Director redacţional:

NIC. CONSTANTIN

PREŢUL ABONAMENTULUI

Pe un an	Lei 350
Pe trei luni	„ 95
Pentru străinătate	„ 400

Golf de cuvinte

de M. Herşcovici Tg.-Ocna

I

Un navigator spaniol, îşi propuse să facă înconjurul lumii şi într'adevăr, după multe pregătiri, se îmbarcă şi porni din Spania în anul 15...

In jurnalul lui de bord, ne povesteşte, că ivindu-se o furtună pe marea Mediterană, el debarcă în Africa şi merse apoi pe uscat, până la un *oraş sfânt în Dahomey;* deaci trecu în Asia şi poposi la un *oraş sfânt din Palestina*, unde luă chiar *o masă bună*, la care bău vin, dintr'un *vas cu gura largă*. Voind să plece mai departe, încărcă nişte *marfă*, pe care o duse, până la un *oraş din CHINA*, unde o vându, unui negustor de stofe, la care intrase printr'un *coridor*. De aici, se întoarse, tot pe uscat, în Europa, mergând încontinuu până la un *oraş din Belgia*, unde informându-se află, că până 'n Spania, va trebui să treacă întâi o barieră, după care va ajunge la *o staţie*, în care îmbarcându-se, va ajunge la un *promontoriu*, de pe ţărmul spaniol.

Urmând, într'adevăr acest itinerariu ajunse cu bine, în Spania.

II

Incurajat de acest prim succes, hotărî să mai facă un drum în Indii, dar *o boală* îl împiedică, — pentru puţin timp, — de a-şi pune planul în aplicare.

Insănătoşindu-se, făcu pregătirile necesare de a trece o *trecătoare îngustă*, iar pe urmă se îmbarcă, favorizat fiind de un bun *vânt de Apus*.

Prima etapă, a acestui nou voiaj, fu *o cetate siriană*, de unde — mergând pe uscat — ajunse într'un *oraş din India*, unde chiar muri.

Aceasta este ODISEEA navigatorului spaniol, al cărui nume vor trebui deslegătorii, să-l găsească.

Rubrica grafologică

Cititorii noştri cari doresc să aibe un portret grafologic sunt rugaţi să scrie o pagină, de preferinţă neliniată, din memorie. Textul să fie scris cu cerneală. Iscălitura, (măcar pronumele), să fie cea obişnuită. Nu vă forţaţi să scriţi caligrafic. Imi îngreunaţi munca şi nu vă foloseşte nici dumneavoastră.

Cei cari vor voi să capete răspunsul prin revistă, ne vor trimite manuscrisul în plic şi separat un mandat poştal de lei 200 (două sute) pe adresa:

Revista „Realitatea Ilustrată". Strada Constantin Mille No. 7—11, menţionând chiar pe mandat: Pentru rubrica grafologică".

Cei cari vor voi să capete răspunsul acasă, ne vor trimite un mandat poştal de lei 150 (una sută cincizeci), indicând şi adresa precisă, pentru răspuns.

Eventualele întârzieri ale răspunsurilor, rugăm să ne fie scuzate, având în vedere numărul mare al manuscriselor trimise spre analizare.

CORA B.

In general o atitudine banală. Inclinată uşor către admiraţie nemotivată. Fire sensibilă. Neobişnuinţă de raţionare. Afectivitatea predomină. Orgolioasă, dar între orgoliu şi celelalte caracteristici există o armonie, care indică spre o atitudine echilibrată şi cu însemnate nuanţe de eleganţă. Pătrundere intelectuală însemnată fără a fi însă desvoltată, precum s'ar cuveni. Atitudine în deobşte estetică. Fire lăcătuită.

CHARLES.

Persoană cultă, vedere de ansamblu şi mult spirit de pătrundere. Fire intuitivă. Uşurinţă de a pricepe cu repeziciune diversele chestiuni. Voinţa slabă. Orgoliu foarte accentuat, deasemenea şi spiritul de dominaţie. Multă nervozitate. Din cauza acesta sunteţi deseori violent şi poate chiar răutăcios. Simţul estetic nu prea desvoltat. Sunteţi foarte sensual, înclinând chiar spre perversiuni.

HANSA CONSTANŢA

O persoană la care sentimentalitatea predomină. Din cauza acesta preciziunea în gândire suferă foarte mult. Fire bună şi miloasă, chiar atunci când este în contra intereselor ei. Spiritul de contradicţie foarte desvoltat. Cu tot calmul aparent, domnişoara este o persoană nervoasă şi numai datorită voinţei se poate stăpâni. Foarte politicoasă, poate puţin banală prin politeţea ei. Fineţea şi punctualitatea îi sunt două calităţi însemnate.

Cupon pentru jocuri No. 155

Numele şi pronumele ....

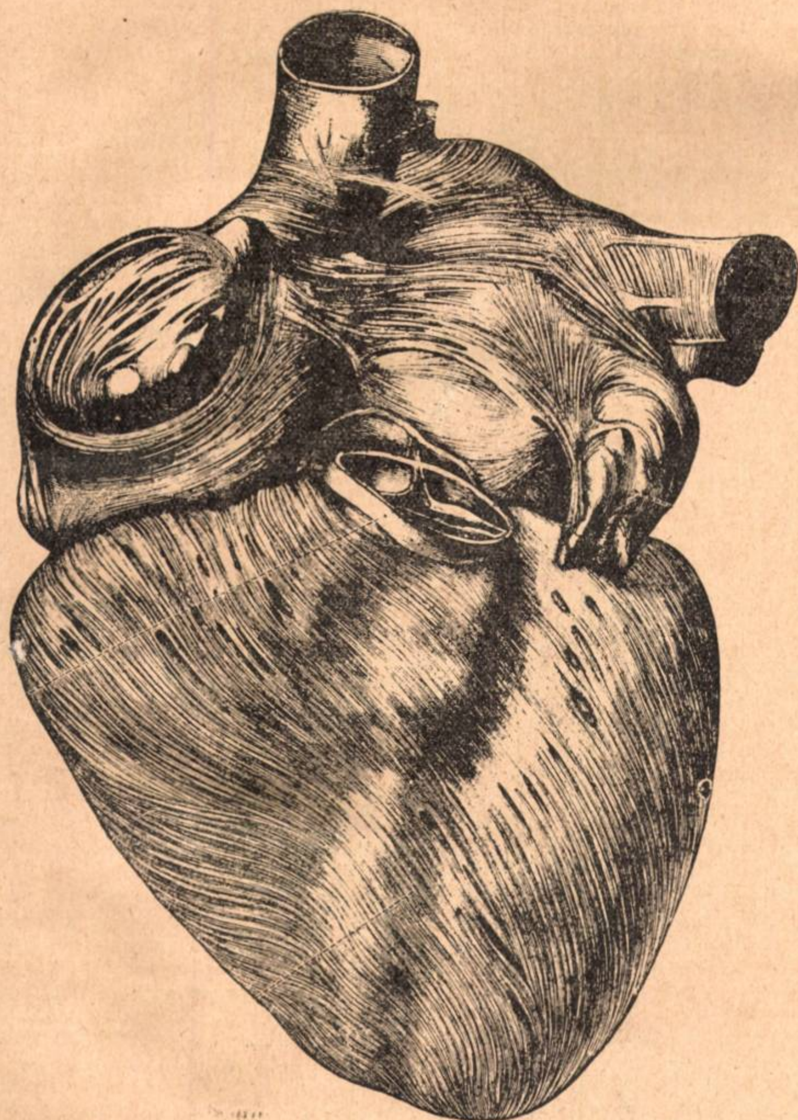
....

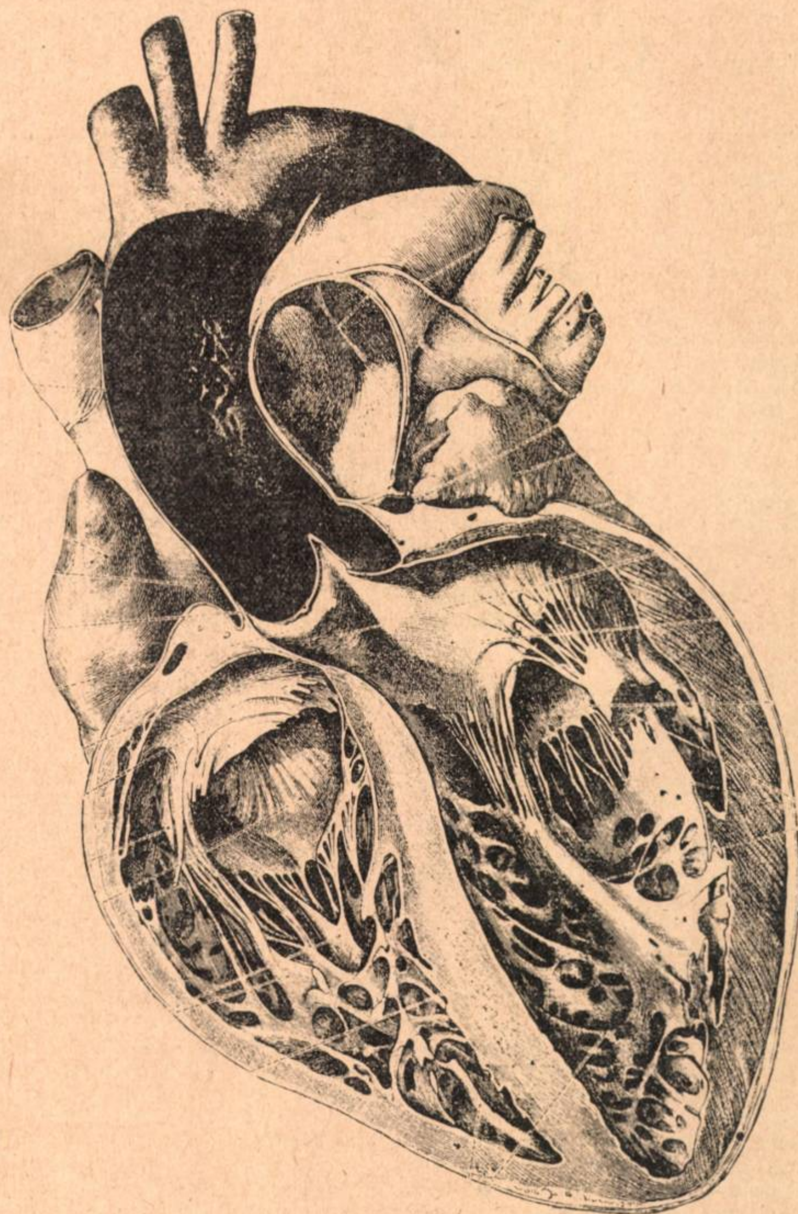
Adresa ....

Curiozități științifice

Un motor extraordinar: inima omenească

Intr'o viață de om, numai în artera aortă, inima pompează 470 milioane litri de sânge!





Inima, așa cum se înfățișează, învelită de mușchi și o secțiune longitudinală care ne permite să vedem auriculele și ventriculele acestui organ prețios

Partea recreativă a științelor matematice interesează toată lumea. Omul profan în ale matematicei, neputând gusta frumusețile acestei științe aride, poate, totuș, să se intereseze de partea ei distractivă, căci dacă e vorba de distracțiuni, puține sunt comparabile cu cele matematice. Șahul, tablele și alte jocuri de acest fel, nu sunt decât distracțiuni matematice, care comportă mici calcule mintale, repezi și precise.

Câte curiozități, fantezii și recreațiuni nu se pot clădi, dintr'un simplu schelet de numere! Lumea ia o înfățișare mai estetică, mai ordonată, cu orizontări mai largi, când o privim prin prizma matematică. In orice număr, adevăratul matematician vede un simbol, care poate fi temelia unor fantezii superioare celor poetice.

Energia umană

Urmăriam într'o seară cum o furnică mică și necăjită, căra o omidă în furnicar. Calculasem cu îngrijire lucrul mecanic săvârșit de această făptură și am ajuns la rezultate uimitoare. Furnicile execută travalii uriașe, cu sforțări minime; o simplă aplicare a mecanicei instructive, le permite să ducă în gură, greutăți de câteva ori mai mari, decât toată greutatea trupului lor.

Energia de care dispune omul e și ea uriașe, dar prea se risipește, fără socoteală.

Simbol al energiei omenești e *inima*. Tainele ei vor fi poate o revelație, pentru mulți din cititorii acestei reviste.

Inima e motorul nostru. Lucrul ei mecanic e pilda cea mai frumoasă a uriașei energii omenești.

Să vedem întâi cum funcționează inima:

Mişcările inimei

Mișcări complexe, dar regulate, grupate de fiziologi în sistole și diastole se succed ritmic, împingând valuri de sânge, în artere.

Ventriculele se contractă cu putere, pentruca sângele să aibă impulsiunea necesară, să străbată tot corpul. Aproape în fiecare trei sferturi de secundă e aruncată în aortă o undă constantă, cu viteza de 50 cm. pe secundă. In arterele carotide tensiunea sanguină e de 16 cm., cubi de mercur, ceeace dă o viteză destul de mare, micelor globule, menite a hrăni celulele creerului.

Un „perpetuum mobile"

Zi și noapte, dela naștere până la moarte, inima bate fără încetare. Stomacul se poate odihni, plămânii au și ei un repaus, la fiecare respirație, inima însă nu are odihnă, nici-o secundă, în toată viața. Când inima încetează să bată, omul a murit.

Ea este un adevărat *„perpetuum mobile"*, care funcționează până s'a uzat cu totul.

Technica cordului

Inima e numită „cord" de doctori.

S'o numim și noi cord. Cu ajutorul manometrului compensator al lui *Marey*, măsurând tensiunea sanguină, găsim că e de 16 cm. cubi de mercur, sau 220 cm. cubi de apă.

Cu aparatul lui *Volkmann*, măsurând viteza sângelui în aortă, vom găsi că e de 50 cm. pe secundă.

Pentru a afla unda de sânge, se măsoară capacitatea ventricolului sistolei.

Vom găsi că unda de sânge, sau cantitatea trimisă în aortă, printr'o contracțiune a ventricolului stâng, în timpul sistolei, e de *160 de grame*.

Pentru împingerea unui val de sânge în artere, inima are de învins rezistența vaselor și să dea sângelui o viteză oarecare.

Pentru a învinge presiunea exercitată de vase, asupra masei de sânge, inima are de executat un lucru mecanic de

$$160 \times 220 = 33.000 \text{ gr. cm.}$$

sau *0,33 kilogrametri*.

Pentru a da undei o viteză de 50 cm. pe secundă, se poate găsi ușor prin calcul că inima are de împlinit un lucru mecanic de 0,0519 kgm.

Acest lucru e neglijabil, față de uriașa energie cheltuită de inimă, pentru a învinge rezistența laterală.

Iată dece fumătorii își nenorocesc inima, îngroșând vasele, prin nicotina ce o trag în piept. Inima în acest caz e nevoită să facă sforțări prea mari, pentru a transmite undele de sânge, căci vasele îngroșate își pierd elasticitatea și opun o rezistență mai mare. Că viața unui fumător se scurtează poate cu 10—20 de ani nu e nenorocire, darturburările aduse în

Continuare în pag. 28)

UMBRA CARE UCIDE

O nouă aventură senzațională a celebrului detectiv Trevor Gex

de Rudyard Mullton

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE

Autorul, reporter la ziarul New-York Herald, e luat de bandiții din Chicago drept un complice de al lor, e deghizat în prințul indian Wayapu și trimis în Europa să participe la o lovitură misterioasă.

După instrucțiile Bandei Crucea Neagră, reporterul se logodește cu doctorița Lydia Rinaldo și începe tratative cu contele Orsini din Veneția, pentru a-i cumpăra palatul în care apare uneori „fantoma dogelui lepros".

Lydia a fost crucificată de bandiți, din motive necunoscute, dar a scăpat cu viață, și e dusă la sanatoriul d-rului Sagone.

Detectivul Gex Trevor, care-a fost chemat în ajutor de falșul Wayapu, intră și el în joc.

Acum deabia se dovedește că Banda Crucea Neagră cunoștea atât adevărata identitate a reporterului american, ca și toate actele lui. Mai mult: șeful bandei criminale nu e altul decât chinezul Wampoo, a vechiu cunoscut al lui Gex Trevor, care din închisoare își conduce oamenii.

Intre timp poliția fascistă e din ce în ce mai agitată, de crimele enigmatice care se petrec la Veneția. Ultima e uciderea frumoasei Sybilla Llanower.

— Și al douilea fenomen, Gex?

Drept orice răspuns, Gex Trevor mă duse în fața unui bătrânel ce sta în patru labe — sau mai bine zis în trei labe, — pe parchet, privind printr'o lupă enormă o pată de sânge:

— Maestre, îi zise Gex, dă-mi voe să-ți prezint pe prietenul meu. Rudy, ai în fața ta pe faimosul detectiv Sherlow Hockness!

Cine nu-l cunoaște pe Scherlow Hockness, detectivul londonez, după chipul căruia și-a făurit eroul un celebru autor englez de romane polițiste! Dar mărturisesc că nu mă așteptam să văd un bătrân, gheboșat, cu părul alb, cu ochelari de sârmă...

— O, nu te mira tinere, îmi zise Hockness. Te întrebi desigur dacă nu cumva sunt deghizat în bătrân. Din nefericire, nu sunt deghizat de loc. Am îmbătrânit.... Mâinile îmi tremură, simțurile mă lasă unul după altul.

Trăesc mai mult din amintiri... Venisem la Veneția să-mi odihnesc bătrânețele la soarele generos al Italiei, când am aflat de această crimă. Și nu m'am putut abține, de a nu-mi lua lupa și a veni „la fața locului"... ca odinioară...

El surâse lui Trevor Gex, care păru o clipă emoționat, și adăogă:

— Vezi d-ta? Pe vremea mea, trenurile mergeau încet, aviația era la începutul ei, de radio nici nu visam... Cercul de activitate al unui detectiv, se mărginea la un oraș. Eu am fost detectivul Londrei, și atât. Azi, noulle invenții au suprimat distanțele și un detectiv nu mai pote fi decât mondial, ca bunul meu elev Trevor Gex: din Brazilia, el zboară la Viena, pentru ca a doua zi să plece la Berlin în continuarea cercetărilor, se odihnește o clipă la Paris, sare într'un avion și aterisează la Londra, trece Oceanul, se luptă prin mijloace moderne, radio, aviație, televiziune, se luptă chiar cu dușmani mecanici (1).

Matteo Pescari, șeful poliției fasciste, prin a cărui perfectă politeță abia trecea indispoziția ce-i cauza prezența celor doi celebri detectivi, întrebă cu un aer vag protector și ironic, pe Scherlow Hockness:

— Ce rezultate au cercetările d-voastră prin ilustra lupă?...

— Ia, uită-te Gex, zise Scherlow Hockness, că eu nu prea văd bine, vezi ce urmă ciudată? Ce fel de picior fără talpă, numai cu călcâiu, a avut asasinul!...

— S'a ramolit rău, îmi șopti Torquemada-Pescari la ureche.

— Cum? zise Gex, un picior fără labă, un ciot?...

— Așa cred.

Trevor Gex aruncă o privire prin lupa lui Hockness și deveni palid.

— Domnilor, urmă el, evacuați camera. Nu atingeți victima. E leproasă!...

— Cum?... Ce?...

Se produse panică printre reprezentanții autorităților.

— Domnule Pescari, se adresă Gex lui Torquemada, vă amintiți de dogele lepros, care a prezis că anumite doamne dela balul lui Orsini, se vor îmbolnăvi de lepră? Ei bine, un picior fără labă, însemnează un ciot de lepros în fază foarte înaintată. Cred că asasinul Sybillei Llanower, este acelaș „monstru de beznă", care a dat lepra principesei Alessandra.

E Dogele lepros!..

Chemați poliția sanitară, să constate lepra și să desinfecteze.

Medicul legist constată existența virusului leprei în rana Sybillei Llanower, iar noi trecurăm la o dezinfectare severă.

UN MATCH PASIONAT

Am asistat la o conversație pasionantă, din care a eșit un match formidabil.

Eram la Lido pe plajă, la o masă, sub aceeaș vastă umbrelă zebrată roșu și alb, împreună cu bătrânul explorator Erik Donegall, frageda ducesă de neam roman Drusilla Geminiano, detectivul Scherlow Hockness, care ne povestea isprăvi din tinerețea sa și ziaristul fascist Benicarlo de la **Giornale d'Italia.** In fața casatelor roze și galbene, ascultam pe Hockness, când trecură pe lângă noi Matteo Pescari, șeful poliției fasciste și Trevor Gex. Ei se apropiară și ne salutară.

Ducesa Drusilla Geminiano ciripi, tachinând pe cei trei polițiști:

— Trei mari detectivi la un loc!... **Sir** Hockness, **Monsieur** Trevor Gex și **Senior** Matteo Pescari, ochiul lui Mussolini asupra lagunelor Veneției! Și acești domni stau liniștiți la olaltă, fără să-și facă nici o farsă, fără să se invidieze reciproc, fără să-și pună bețe în roatele cercetărilor fiecăruia!... Domnilor detectivi, nu sunteți de loc amuzanți!...

— O, doamnă, zise Trevor Gex, numai în romanele polițiste doi detectivi nu pot fi puși în acelaș loc, fără să-și arunce priviri de ură.

— Totuși, zise ziaristul Benicarlo, ați putea face un match, care să amuze pe ducesă. De pildă, v'ați putea lua la întrecere, care din d-voastră trei, veți descifra mai curând misterul Dogelui lepros.

Cine și pentru ce contaminează femeile din Veneția cu lepră? Cine este acel monstru, care le însemnă cu o cruce neagră pe piept?

— Noi am stabilit, zise Hockness, să lucrăm de comun acord, ca să descoperim mai curând pe asasin.

— O, nu vreau așa, strigă capricioasa Drusilla Geminiano. Vreau să faceți un match între d-voastră!

— Dorința d-voastră zise emfatic Matteo Pescari, e poruncă pentru noi. In numele poliției fasciste, vă mulțumesc că-i dați această ocazie de a-și dovedi superioritatea.

— Domnule, zise Trevor Gex, primesc pariul.

— Ei bine, adăogă Scherlow Hockness, am să vă dovedesc că vechile metode polițiste sunt cele mai bune.

Ducesa începuse să bată din palme, fericită ca un copil, căruia i s'a arătat o jucărie extraordinară.

— Ce reportaj senzațional! exclamă Benicarlo, scoțându-și stiloul. **„Matchul Gex — Hockness—Pescari!"... „Misterul femeilor leproase!"**

— Uiți că „Il Duce" nu permite exploatarea faptelor diverse și de senzație? îi zise Pescari.

— A, nu!.... E în joc relevarea unei viitoare victorii a poliției fasciste... Căci noi, domnilor, am introdus metode noi în poliție, urmă Benicarlo. Veți asista la matchul între trei metode: Metoda d-nului Scherlow Hockness pornește de la observarea amănuntelor (urme de pași, de roți, etc.), ca să ajungă prin deducție la identificarea asasinului. Signor Trevor Gex, reprezintă însă adevăratul polițist modern, bazat pe technică. E polițistul de laborator al măsurătorilor de mare precizie, al științelor noi auxiliare poliției, cum ar fi dactiloscopia, adică studiul amprentelor digitale, poroscopia, adică descoperirea criminalilor după urmele lăsate de pori, de orificiile sudoripare!... Suepriotitatea poliției moderne asupra metodelor vechi reprezentate prin d. Scherlow Hockness, reese evidentă, dintr'un simplu amănunt: d. Hockness nu a întrebuințat în viața sa amprenta digitală! Așa este maestre?

— Da, zise Hockness.

— Dar metoda d-voastră, d-le Pescari, care este? întrebă ducesa Drusilla Geminiano.

— De analiză pură, doamnă, răspunse polițistul italian.

— Adică?

— Eu n'am nevoie de toate fleacurile astea, poroscopie, urme de degete, de noroi... Eu stau în biroul meu și grație minții mele fenomenale, prin simplu raționament asupra faptelor, ghicesc pe criminal.

Și Matteo Pescari își umflă pieptul de îngâmfare.

Metoda d-tale nu-mi place, zise ducesa. Nici a d-lui Gex. Aveți metode prea puțin curagioase: unul stă la birou și celălalt în laborator! Această metodă a d-lui Gex nu e nici personală, nici eroică.

— Ba da, ducesă, — am intervenit eu, în discuție — metoda lui Trevor Gex constă din examinarea locului unde s'a făptuit crima și din construirea, după datele culese la fața locului, a unei ipoteze ce determină identitatea psichologică și socială a criminalului.

— Asta e metoda lui Hockness, zise Sir Donegall.

— Gex utilizează ultimele descoperiri ale științei...

— Asta e metoda tuturor polițiștilor lipsiți de genialitate personală, mă întrerupse Pescari.

— Domnilor interveni atunci Sir Erick Donegall, să-mi dați voe să vă spun și eu părerea mea, deoarece am asistat de aproape la una dintre cele mai senzaționale aventuri ale d-lui Trevor Gex. Cred că d-sa, pe lângă aceste metode moderne, pe lângă mondialitatea sa, adică ușurința cu care își întinde cercetările dealungul întregului glob pământesc, reînviază o formulă mai romantică, o îndrăzneală eroică, în felul lui Rocambole. Dânsul are însă, nu numai o logică aproape devinatoare, dar și o metodă personală, foarte curagioasă de a atrage pe criminal la sine și a-l face să se demaște, în clipa când banditul atacă pe detectiv. Trevor Gex se duce în vizuina banditului fără nici o stială, fără nici o precauție....

— Așa e, am zis eu, e de o imprudență extraordinară...

—Dar acum, urmă Sir Donegall, desfid pe Trevor Gex să atragă la sine sau să se ducă el la Dogele lepros! Acest doge are o armă prea puternică: **lepra.** Gex Trevor nu mai poate veni în contact cu adversarul său, căci ar lua de la el lepra și e sortit să iasă învins din această **luptă contra Leprei!**

In jurul mesei noastre se strânseseră câțiva noi veniți, cunoștințe de plaje și chiar necunoscuți.

— Asa dar, zise Benicarlo, dăm

1) **Sherlow Hokness face desigur aluzie la Crimele Omului Mecanic, publicate în** „Realitatea Ilustrată".

„plecarea"... Matchul începe. Vom vedea la urmă, care metodă va învinge!

Publicul aplaudă. Câteva „cămăşi negre" ovaţionară pe Pescari:

Evviva l'Italia!...

Publicul cosmopolit se împărţise între Hockness şi Gex.

Miliardarii americani făcură pariuri enorme.

— Domnilor, zise atunci Matteo Pescari, vă voi dovedi că poliţia mea este superioară tuturor celebrilor detectivi. Eu ştiu cine este Dogele lepros!

Un mare murmur de uimire şi curiozitate se ridică.

— Ei bine, urmă şeful poliţiei fasciste, monstrul care dă lepră, nu este nici un strigoi, nici un doge lepros, ci este....

— Este?...

— O femee!

— O leproasă?

— O femee bătrână, gheboasă, cu o pălăriuţă mică pe cap, cu bride...

— De unde ştii d-ta? întrebă Trevor Gex uimit.

— In timp ce d-ta aşteptai pe Dogele lepros şi pândeai strigoii în palatul Contelui Orsini, agenţii mei au urmărit o aventurieră anume Ana Sethland. Şi astfel pândind-o cum da târcoale în noaptea crimei, hotelului Danieli, ei au văzut în acea noapte în dosul hotelului, strecurându-se, pe cheiu o bătrână suspectă, care se sui într'o barcă-automobil, ce dispăru. Era, cred, aventuriera Ana Sethland, deghizată, care ucisese pe Lady Llanower.

— Nu se poate, zise Scherlow Hockness, noi am găsit o urmă de picior ciot, de lepros. Se vedea bine călcâiul, fără laba piciorului, care desigur fusese roasă complet de lepră.

— Vă înşelaţi, zise Pescari, făcând ochi dulci unei frumoase femei, în costum de bae, care se juca desenând cu umbreluţa arabescuri pe nisip. Nu era o urmă de picior, ci de mână. Ceeace aţi luat drept călcâi, era podul palmei. Ceva mai departe, se aflau şi urmele vârfurilor degetelor!

— Dar d-ta, întrebă Gex, ai revenit în camera prinţesei Alessandra?

— Fireşte. Unul dintre agenţii sanitari veniţi în costume impermeabile şi cu măşti de cauciuc, ca să desinfecteze, eram eu, devenit agent sanitar de ocazie...

Publicul italian aplaudă pe poliţistul fascist.

Atunci, din mulţimea strânsă în jurul nostru, o femee în costum de bae sări agilă, eşind din cercul curioşilor, în timp ce râdea cascadal, batjocoritor.

Ea se sui într'o barcă cu motor, ce deveni repede un punct pe mare, la orizont.

— Cine să fie femeea aceasta, care-şi permite să râdă de mine? întrebă Matteo Pescari, şeful poliţiei fasciste.

— Este Miss Ana Sethland, zise Gex.

— A! nu se poate!

— S'a iscălit pe nisip.

Toţi ne aplecarăm atunci şi citirăm, scris de ciudata femee cu umbreluţa ei japoneză, pe nisip:

„Signor Pescari, cât e ceasul? Ana Sethland".

— Ce, înseamnă asta? întrebă Pescari, încruntându-se.

Căci băgând mâna instinctiv în buzunarul vestei, unde îşi ţinea cronometrul de mare valoare, constată lipsa acestei bijuterii de aur, pe care i-o dăruise Ducele!

Gex, Hockness şi noi toţi, isbucnirăm într'un râs feroce. Matteo Pescari se înfuriase. El strigă ordine agenţilor fascişti, bărci cu motor porniră după bizara aventurieră, se chemară telefonic trupe fasciste în ajutor!...

CELE TREI GRAŢII

Peste câteva zile, Sagone ne anunţă că o nouă doamnă din aristocraţia fascistă, a devenit leproasă! Era soţia contelui Orsini, Fornarina Orsini, una dintre cele mai frumoase femei din Veneţia.

— Ceeace e mai ciudat în toată afacerea asta, adăogă Sagone, este că şi contesa Orsini, ca şi principesa Alessandra, mi-a declarat că în timpul nopţii a fost trezită din somn de un monstru negru, inform, de Dogele lepros, care nu i-a făcut nimic însă. A doua zi a constatat că i se ivise pe piept o cruce vânătă, un fel de tatuaj, — care, apoi, s'a înegrit... Probabil că un lepros a sgâriat-o, în timpul nopţii şi i-a transmis boala.

— Dar pe unde a intrat leprosul în camera ei? se întreba Gex.

— Pe fereastră.

— Cu neputinţă: camera Fornarinei e la etajul al II-lea şi escaladarea zidului pentru un om, lipsit de labele mâinilor şi picioarelor, este o imposibilitate!

In urma acestor evenimente, contele Orsini, cu nervii sdruncinaţi până la demenţă, fu internat în sanatoriul doctorului Sagone, iar Gex veni să locuiască la hotel Danieli, împreună cu mine.

Contele vându aproape pe nimic palatul său, unui american, care aflarăm în curând că nu era altul decât faimosul Charley, complicele lui Wampoo!

Ni se telefonă de jos, de la portar:

— Ducesa Drussilla Geminiano doreşte să vorbească cu d. Trevor Gex.

— Să poftească.

Peste câteva minute, foarte agitată, frumoasa ducesă, vara Fornarinei Orsini şi a principesei Alessandra, evacuate la o leprozerie din Sud, îşi făcu apariţia şi, căzând în braţele lui Gex, leşină.

După ce o trezirăm, ducesa Drussilla ne spuse cu glasul sugrumat de groază:

— Domnilor!... scăpaţi-mă!... ajutaţi-mă!... Nu vreau să fiu înmormântată de vie....

O, Sancta mia, nu vreau să fiu leproasă, ca nefericitele mele verişoare!...

— V'a ameninţat cineva? întrebă Gex.

— Domnule, eri seară, la balul mascat al cantatricei Rosalia d'Amalfi, o femee costumată în ţigancă, mi-a ghicit în palmă, că eu voi fi viitoarea victimă a Dogelui lepros!

— Ana Sethland! şoptii fără să vreau.

Mi-am adus atunci aminte de schiţa pe care o pierduse Ana Sethland, şi pe care, sub trei cruci negre, figurau numele celor două verişoare ale Drussilei, iar sub a treia un semn de întrebare. De asemeni, mi-am amintit că Lydia îmi spusese că aceste trei femei erau cele mai frumoase din Veneţia, că erau numite „Cele trei graţii"... Şi oare Dogele lepros care apăruse la balul contelui Orsini, nu făgăduise lepra celor mai frumoase femei din Veneţia?

(Va urma)

Un motor extraordinar: inima omenească

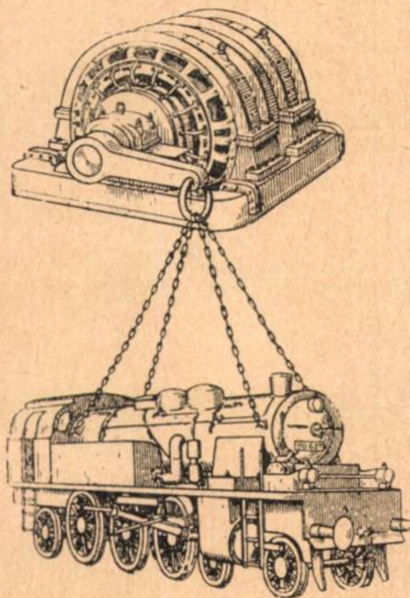
(Urmare din pag. 25)

timpul vieții, sunt cu mult mai supărătoare.

Lucrul mecanic executat de ventriculul stâng este dar de 0.33 kgm. Ventriculul drept trimite și el, la fiecare sistolă, câte o undă, in artera pulmonară, făcând un travaliu cam pe jumătate, cât ventricolul stâng.

Inima săvârșește dar un lucru mecanic total de 0,45 kilogrametri, la fiecare contracțiune. E ca și cum ar ridica, în fiecare secundă, 1 kilogram la înălțimea de un metru. Care atlet din lume ar putea executa un astfel de travaliu? Luați o greutate de 1 kgr. și cercați s'o ridicați ritmic la o înălțime de o jumătate metru în fiecare secundă. Veți încorda bratul de 10 ori, de 20 de ori, cel mult de 100 de ori, veți simți o oboseală care vă va uimi desigur: mușchii parcă amorțesc. Nimeni nu ar putea executa cu brațul un astfel de travaliu, de 60 de ori pe minut, de 3600 de ori pe ceas. Inima însă e un mușchiu, de o putere extraordinară, ce poate executa un astfel de travaliu nu numai un minut sau două, ci o viață întreagă de om, fără nici o clipă de repaus.

Socotiți uriașa energie desfășurată de acest mic motor însuflețit,



Un motor, care ar efectua deodată întreg travaliul mecanic al inimei, ar putea ridica o locomotivă de 100 tone greutate, la o înălțime de 10 metri

dirijat de curenții tainici, ai unui sistem nervos inconștient; (inima nu e supusă voinței și mișcarea ei o regulează nervi — mecanici secreți, — pe cari noi nici nu-i cunoaștem).

Inima execută un travaliu de peste 1 miliard kilogrametri

Inima se contractă în mijlociu de 70 de ori pe minut. La naștere inima bate de 140 de ori pe minut, la 2 ani de 100 de ori, la 7 ani de 85 de ori, în epoca pubertății 85—80 de ori, la adulți de 70 de ori, la bătrânețe de 60 de ori. Intr'o oră fiind 60 de minute, într'o zi 24 de ore, într'un an 365 de zile, într'o viață de om 80 de ani, lucrul mecanic săvârșit de inimă într'o viață va fi dar:

0,45 kgm. × 70 bătăi × 60 minute × 24 ore × 365 zile × 80 ani, ceeace dă: 1.324.512.000 kgm. adică *un miliard, trei sute douăzeci și patru milioane, cinci sute douăsprezece mii kilogrametri.*

Kilogrametrul e lucrul mecanic al unei forțe de 1 kilogram cu o deplasare de 1 metru.

Intr'o viață de om, numai în artera aortă inima pompează nu mai puțin de 470 milioane litri de sânge sau *470.000 de metri cubi de sânge.*

Lucrul mecanic al inimei

Inima e un motor mic, cu o putere de circa 1/100 H. P.

Pentru a ne da însă seama de lucrul mecanic, săvârșit într'o viață de om, putem face diferite transformări de timp, ceiace nu înseamnă nici-o schimbare. Energia motrice a inimei echivalează cu lucrul mecanic săvârșit de un motor de 9 milioane cai putere care ar funcționa timp de o secundă sau cu lucrul mecanic săvârșit de un motor de 9000 de cai putere care ar funcționa o mie de secunde, sau încă cu un motor de *1000 de cai putere* care ar funcționa nouă mii de secunde, adică *două ore și jumătate.*

Un motor de 100 H. P., care funcționează fără întrerupere două zeci și patru de ore produce un lucru mecanic egal cu travaliul unei inimi, într'o viață de om.

L. FLORIN



Maria Jeritza este una din puținele stele dela New-York Metropolitan Opera Company, *care a avut norocul să posede cele trei calități ale farmecului femenin: un corp perfect, o înfățișare atrăgătoare și o voce de privighetoare. Darurile sale n'au fost niciodată atât de bine reliefate ca în rolul titular din ultima operă a lui Richard Strauss „Elena Egipteana".*

SPORTURI DE IARNĂ

Vezi ilustrația de pe copertă

De îndată ce natura îmbracă mantia albă, sportivii, în continuă goană după activitate, practică cu asiduitate sportul de iarnă. Intr'adevăr, cu toate că în străinătate, foot-ballul și tennisul se continuă, în tot timpul anului, (mai ales tennisul care se joacă în courturi închise), totuș atenția sportivilor se îndreaptă spre sporturile de iarnă. Dintre acestea, **patinajul, hockeyul pe ghiață, bobsleighul și skiul** sunt practicate cel mai mult.

Patinajul și hockeyul, se practică tot timpul anului, în străinătate, datorită terenurilor special amenajate, cu ghiață artificială. La noi, trebue să așteptăm ca sfântul Ger să binevoiască a binecuvânta orașul nostru, pentru ca Cișmigiul să înghețe. Și dacă de pildă, într'o iarnă, gerul uită să mai dea pe la noi (cum a fost până acum câteva zile) atunci patinajul și hockeyul nu se mai pot practica. Iată dece, ne putem explica ușor, inferioritatea echipelor noastre, față de cele străine. Recentul turneu făcut de T. C. R în Austria, a dovedit, că posedăm individualități foarte bune, care, însă, din cauza lipsei de antrenament, nu pot realiza prea mult.

Acelaș lucru și cu patinajul.

Skyul și bobsleighul, se practică pe o scară ceva mai întinsă. In cursul anului 1929, timpul fiind favorabil, am putut remarca, o activitate destul de pronunțată. Mulțumită organizatorilor și în special Comisiei Centrale de sporturi de iarnă, lunile Ianuarie și Februarie ale anului trecut, Sinaia, Brașovul și Predealul au fost îndeosebi de animate. In cursul lunei Ianuarie, au avut loc la Brașov, campionatele internaționale de ski, între 1—5 Februarie, s'au disputat la Sinaia campionatele naționale de ski, săniuță și skeleton. Tot în cursul acestei luni, s'au organizat de către O. N. E. F. la Predeal, concursurile de ski, de sfârșit de an ale Institutului.

La Brașov, au avut loc sub președinția A. S. R. Principele Nicolae concursurile de patrule militare, organizate de Ministrul Armatei.

Echipa națională a României a fost invitată la concursurile internaționale de ski dela Zakoprano, obținând un rezultat foarte bun: s'a plasat a doua, după echipa Finlandei.

Pentru anul în curs, se anunță un și mai frumos sezon al sporturilor de iarnă.

La Davos, s'a disputat un mare concurs internațional de hockey pe ghiață, la care au participat echipe reprezentative din Berlin, Praga, Cambridge, Davos, etc... Turneul a fost câștigat de echipa L. T. Praga, care a învins selecționata Davosului cu 3—2. Clasamentul general este următorul: 1) Praga, 2) Davos, 3) Berlin, 4) Cambridge. Tot la Davos se dispută, în cursul acestei luni, campionatele internaționale universitare, organizate de Federala Națională a Studenților Elveției. La această manifestațiune sportivă, vor lua parte aproape 25 de națiuni. Probele sporturilor de iarnă se vor desfășura pe terenurile bine amenajate ale sus numitei stațiuni, sub conducerea unei comisiuni sportive din tot ce Elveția are mai competent. Dintre Statele înscrise până în prezent, cităm: Italia, Franța, Germania, Elveția, Olanda, **România,** Jugoslavia, Cehoslovacia, Spania, Austria, Ungaria, Polonia, Elveția și Suedia. Probele cari alcătuesc programul sportiv, sunt: patinajul, hockeyul pe ghiață, bobsleighul și ski ul.

Echipa românească compusă din d-nii: Coja Ion, Teodorescu Aurel, Busuioc Constantin, Bódeanu Eremia, Aslan Aurel, Gross Norbert, Frim Alexe, Zană Dumitru, — a plecat la 31 Decembrie 1929, sub conducerea d-lui N. Albescu.

In afară de acest concurs, va avea loc, la Oslo, în cursul lunei Februarie, un concurs internațional de ski. **In cursul aceleiaş luni, va avea loc la noi în țară, marile concursuri dela Sinaia, când se vor disputa campionatele naționale de bobsleigh, săniuță și skeleton; campionatul militar de bobsleigh; concursul internațional militar de ski.** Pe lângă amenajarea și perfecționarea tuturor drumurilor, s'a amenajat pe amplasamentul fostelor locuri de tennis, de pe Bulevardul Ghica, un imens patinoar, prevăzut cu vestiar, bufet și instalație de lumină electrică. Aci se vor ține concursuri de patinaj și campionatele naționale de hockey pe ghiață, care se vor disputa pentru prima oară în Sinaia, completând, în acest mod, sezonul cu toate sporturile de iarnă.

Și dacă ne gândim, că în acelaș timp, va avea loc la Sinaia și concursul de frumusețe al revistei noastre, conchidem că Sinaia, perla Carpaților noștri, înconjurând cu admirabilul ei cadru de brazi înzăpeziți, frumusețea și sportul, vor produce asupra vizitatorilor străini o extraordinară impresie, care va contribui la propaganda noastră în străinătate.

G.

LA 24 IANUARIE
în Saloanele Sindicatului Ziariştilor din
B-dul Carol No. 7
CEL MAI MARE BAL AL ANULUI

MARELE BAL

AL SOC. PERS. ADM. AL

PRESEI ROMANE

MASCAT ŞI COSTUMAT

Drept motiv al balului, comitetul organizator a ales o serie de imagini din viaţa fastuoasă a foştilor Sultani.

Sala va fi decorată toată în stil oriental. Senzaţia serii va fi „Salonul Otoman".

2 orchestre ; bufet internaţional ; Alegerea unei „Miss Presa ; Bătăi de serpentine şi confete ; program de varieté ; defilări de cortegii şi concursuri de costume, e c.

MARE TOMBOLĂ

2000 numere, toate câştigătoare, 5 aparate de radio, 2 patefoane şi alte obiecte de mare valoare se vor câştiga numai cu 20 lei

Preţurile : Loja 3.000 lei. - Intrarea generală 200 lei

Bilete de favoare nu se dau la acest minunat bal.

MAGAZINUL
Mătăsăria Franceză

din Str. Lipscani No. 30 :

Mărfuri fine-noui şi cu
PREŢURILE
cele mai reduse

Dăm mai jos câteva din preţurile noastre :

Stofe pentru Mantouri cal. sup.	400-450
Catifele p. Mantouri cal. super.	280
" p. Rochii cal. superioară	120-200
Catifele Imprimate cal. superioară	115-120
Crepe Satin, mătase pură	480
Crepe de Chine p. Rochii, mătase pură	280-350
Mătase de plăpumi	290
Dubluri pentru Mantouri	68-120
Opal Elveţian dublu lat	65



Gratis

Cititorii Revistei „Realitatea" primesc o carte despre Hipnotism, Spiritism, Telepatie, Fachirism. Magie, ştiinţa de a deveni iubit, stimat, fericit, arta de reuşi în orice afacere, mărind puterea voastră de muncă, de câştig, de îmbogăţire. Vindecarea viciilor, a boalelor şi ticurilor nervoase, frica, lenea, melancolia, timiditatea, etc. Ştiinţa de-a citi trecutul, prezentul şi viitorul oricui. Oricine poate câştiga 500—1000 lei pe zi prin practicare, consultaţii, conferinţe, etc. Trimiteţi adresa dv. la

„Călăuza Ştiinţelor Oculte"
BUCUREŞTI, Sectorul Poşta ...

SURPRIZELE
neplăcute la masa D-voastră, se înlătură sigur consumând întotdeauna cafea pură dela
Mag. „CAFEA ELITA"
55 Str. Carol — Tel. 38/67

MARELE MAGAZINE
"SAMARITAINE"
BUCUREŞTI, STRADA LIPSCANI 26

Recunoscute ca cele mai eftine din toată ţara, anunţă **onoratei clientele** c'a primit toate **genurile de mătăsuri** pentru

CARNAVAL

Taftale, Crepe-Satin, Crepe Georgette, Crepe de chine, Tuluri, în toate calităţile şi culorile, cu cele mai reduse preţuri.

OFERIM CLIENŢILOR FRUMOASE SURPRIZE

Cereţi la toate librăriile :

CLEMENCEAU

OMUL
OPERA
de
TUDOR TEODORESCU - BRANIŞTE

cuprinzând :
Viaţa sbuciumată a marelui bărbat de stat. — Clemenceau şi problema românească. — Chestia evreiască în România. — Afacerea Dreyfus. — Războiul. — Anecdote din viaţa lui Clemenceau.

Un volum de 100 pag., bogat ilustrat, lei 40.
"...ERUL".

IN VEDEREA CONCURSULUI
de frumuseţe pe anul 1930
recomandăm tuturor candidatelor, preparatele
PUDRA şi CREMA
„ANTINEA"
PARIS K.

Institut Cosmetic Medical
(Institut de înfrumuseţare)
Ştirbei-Vodă No. 34, Telef. 311/44
DR. F. KOVACS
Specializat la Viena
Boli de piele şi cosmetică. Diatermie, Raze Ultraviolete, Fizioterapie. Îngrijirea feţei. Distrugerea radicală a părului de prisos, sbârcituri, negi, coşuri, pistrui, semne de naştere. Tratament de întinerire. Cură de slăbire locală şi generală. Varice, etc.
— Vânzarea produselor proprii. —

A apărut în Editura „Cugetarea"
romanul de mare succes
EVA VICTORIOASĂ
de Pierre de Coulevain

Romanul acesta, în care eroinele principale sunt două americane din aristocraţia New-Yorkeză, care vin să se amuze în Europa, a stârnit un mare interes, iar pentru marea lui valoare a fost premiat de Academia Franceză.

FĂRĂ
PUTERE

nu există muncă, fără muncă nu există câştig, fără câştig nu e posibilă existenţa. O sursă inepuizabilă de putere de muncă, energie şi plăcere de muncă este

ARNEA
aliment nutritiv

care înlătură adesea urmările grele ale alimentaţiei unilaterale şi insuficiente.

Broşura gratuită trimite
„GEA KRAYER"
TIMIŞOARA — 13 —



Cacao de Ovăz Knorr vindecă Anemia

Literatura de la Sam Lobl şi Fiul — Bucureşti, B-dul Maria 30

Atelierul american de artă şi vopselărie modernă
„ZENITH"
Fost în Str. Filitis, actualmente
CALEA VICTORIEI 156
este primul în ţară şi singurul care revopseşte garantat, prin aer comprimat, genţi, pantofi, mobile şi haine de piele, etc., etc.

REALITATEA
ilustrată



SPORTURILE DE IARNA AU INCEPUT *Skieur din St.-Moritz, unde sporturile de iarnă sunt în toi. (Keystone)*

ANUL IV. No. 158. — 23 IANUARIE 1930. 32 PAGINI APARE JOI

REALITATEA ilustrată



PĂPUSA

REALITĂȚILE VIEȚII

Pictorul și miraculoasa cassă de bani. — Testamentul unui jucător. — Vârsta femeii, la masa verde. Matusalemul din China. — De ce nu mai râd femeile.



RTA și finanțele nu prea merg mână în mână, nicăeri. Nu numai la noi în țară, pictorii o duc prost, ci și aiurea, și nu fiecare poate avea norocul tânărului artist berlinez, despre care vrem să povestim.

Peste drum de școala de Belle-Arte, din capitala Germaniei se află o prăvălioară în care tinerii pictori obișnuesc să-și cumpere cele necesare profesiunei lor: pânză, pensule, vopsele, etc. Patronul nu e numai negustor ci și om de omenie. Procură clienților săi, fără vre-o taxă de mijlocitor, ateliere goale și mobilate.

Un june discipol al școalei de Belle-Arte, care până atunci înnopta și lucra când la un prieten, când la altul, căpătase pentru un tablou suma de 200 mărci și se văzu în fericita situație de a-și lua un atelier propriu. Negustorul îi indică o adresă. Atelierul costa 90 mărci chirie lunară. Un divan 22 mărci, o masă veche 15, două scaune 10 mărci, o lampă 15, un palton 45 și un supeu copios, pentru sărbătorirea evenimentului, 5 mărci. Așa încât a doua zi, pictorul nostru se trezi în atelierul său, fără o para chioară, în buzunar. Roti ochii în jur, căutând ce-ar putea amaneta — când privirea îi căzu asupra unei uriașe casse de bani. Atelierul aparținuse înainte vreme unei firme de radio, care dăduse faliment. La licitația mobilierului, un bogătaș berlinez, cu vila la Gruenwald, cumpărase cassa de oțel, pentru suma de cincizeci mărci dar nu trimisese s'o ridice.

Pictorul consideră această mobilă inutilă drept o aluzie ironică la starea lui financiară, aproape echivalentă cu aceea a necăjitului contribuabil român, după plata tuturor impozitelor și ceru gazdei, ca la rândul ei să ceară proprietarului cassei s'o ridice. Peste câte-va zile, pictorul primi următoarea scrisoare:

„Stimate domn. Imi permit să vă comunic, cum că nu voiu ridica acea cassă de bani, ci v'o fac cadou. Alăturat cinci chei".

Pictorul era foarte fericit de generozitatea proprietarului cassei și chemă un expert.

— Cassa are o valoare de 1500 mărci, zise acesta.

— V'o dau pentru o mie de mărci, îi propuse pictorul.

— Insă nu cred să se găsiască în tot Berlinul un dobitoc, care să v'o ia fie și pentru cinci mărci.

— Cum? Pentru ce?

— Pentrucă transportul ei costă de două ori cât valoarea originală. Trebue să se ridice o schelă de afară, până la înălțimea atelierului și cassa ar urma să fie scoasă pe fereastră, cu ajutorul unor valțuri — însfârșit o chestie complicată.

Așa dar cassa rămăsese în atelierul pictorului, foarte amărât de acest dar, cu care n'avea ce face și care par'că-și bătea joc de sărăcia lui. Intr'o zi artistul se întâlni cu un prieten avocat, căruia îi povesti pățania. Acesta luă asupră-și să lichideze chestiunea spre mulțumirea tuturora. Scrise proprietarului o scrisoare, prin care-l soma să ridice cassa, în termen de trei zile în caz contrar va fi dat în judecată, la care pictorul primi următorul răspuns: „Stimate domn. Vă rog să renunțați la somația dv. Știți probabil, de câte greutăți e legat transportul cassei. Cumpărând-o, nu mi-am dat seama de ele. Vă ofer o mie de mărci, pentruca pe viitor, să mă scutiți de această chestiune."

Se înțelege că pictorul n'a refuzat și a devenit astfel, nu numai proprietarul unei casse de bani de oțel, dar și posesorul sumei de o mie mărci, echivalentă cu 40.000 lei.



ENTRU un timp oarecare iată'l așa dar, pe tânărul artist, scutit de grijile existenței. Ba acest răstimp poate fi destul de îndelungat, dacă va ști să trăiască chibzuit și să nu cadă pradă demonului jocului de noroc — după ce norocul s'a jucat cu el, în chip atât de frumos.

Câte existențe n'a nimicit acest demon nesățios al ruletei! Nu numai în cetățile atât de bine cunoscute ale jocurilor de hazard: Monte Carlo, Monaco...

Orașul Milano, cunoscut, cu drept cuvânt, mai mult pentru comorile sale de artă, decât pentru mesele verzi, a adăpostit un jucător atât de pasionat, încât pare născocirea unui E. T. A. Hoffmann sau Edgar Allan Poe. Era un aristocrat bogat, care după ce și-a pierdut toată averea la joc, s'a înfundat în datorii și neputându-le plăti, a fost închis. A murit la închisoare, iar în testamentul său, a hotărît următoarele: Neposedând altă avere decât trupul meu, doresc ca după moartea mea, să fiu jupuit de piele, care va servi pentru îmbrăcarea meselor de joc. Oasele mele să fie prelucrate ca zaruri și dăruite jucătorilor, ca talisman de noroc.



N talisman lugubru în orice caz. Insă jucătorii sunt de obiceiu oameni superstițioși — iar jucătoarele nu fac excepție dimpotrivă. Există superstiții colective și individuale.

La cazinoul celei mai elegante stațiuni climaterice se află un domn și o doamnă, cari privesc la joc. După un timp, doamna spune către soțul ei: — Henry dragă, nu pot rezista ispitei. Dă-mi o sută de franci, să-mi încerc norocul.

— Pe ce număr vrei să joci? O întreabă soțul.

— Am să aleg cifra, care corespunde vârstei mele, fu răspunsul 23. Sunt sigură, că voi câștiga. Repede, dă-mi sutarul.

Soțul se execută, crupierul aruncă bila în ruletă — bila se opri la 27. Soțul ridică din umeri și sopti. Asta are s'o învețe minte, să nu-și mai tăinuiască vârsta adevărată!



AINUIREA vârstei este și ea un fel de „corriger la fortune" și cu toate că arta chirurgicală și cea cosmetică se întrec în efecte pentru întinerirea omenirei, nu e dat orișicui să concureze cu domnul Li-Ching-Yun descoperit de către decanul Universității din Wu-Chung-Chieh.

Li-Ching- Yun are vârsta de — nu vă speriați, vă rog! — 252 ani (două sute cincizeci și doi). A ajuns la această vârstă matusalemică, datorită unui elixir, pe care și-l prepară el însuși, din plante medicale, ce cresc pe niște coline chineze. Li-Ching-Yun e căsătorit pentru a 25-a oară. Mersul lui e sigur, pofta de mâncare e excelentă, glasul lui are sonoritate normală, vede și aude perfect de bine. E mai ales mândru de barba lui frumoasă, care începuse să încărunțească pe vremea când Napoleon se afla deportat, pe insula Elba. Când patriarhul chinez împlini 100 de ani, ceru și obținu dela autoritatea imperială un certificat, care întăria acest fapt. Peste alt secol, Li-Ching-Yun se înființă cu patalamaua lui, la acelaș oficiu, ai cărui funcționari rămaseră uimiți, cerând alt certificat, cum că împlinise 200 de ani. De-atunci a trecut altă jumătate de veac și Li-Ching-Yun continuă să trăiască și cine știe, dacă peste cinci decenii nu-și va îndrepta pașii săi juvenili, de tricentenar, către biroul respectiv, pentru a obținea al treilea certificat.



I CHING-YUN să fi descoperit secretul vieții eterne și al tinereții veșnice? In cazul acesta europencele n'ar pregeta să facă drumul, până în China, cu toate riscurile inerente unei astfel de călătorii. Ce nu riscă și ce nu îndură o femee pentru obținerea sau păstrarea celui mai de preț dar, frumusețea? Un scriitor francez, într'o minunată schiță fantezistă, afirmă că frumoasa Elena purta o mască desăvârșită, având obligația să nu râdă și să nu plângă ca să n'o altereze.

Și iată că un italian, din zilele noastre, susține, că femeile de azi nu mai știu să râdă, că-și stăpânesc la perfecție emoțiile și că chipul lor nu trădează nimic, din ceeace le agită sufletul — din acelaș motiv. Figura lor e o mască: cremele, rouge-urile, creioanele pentru ochi, sprâncene, buze, etc., le fasonează un alt chip, decât acel pe care-l au: un râs sănătos ar distruge toată această pictură artificială și iată de ce fetele și femeile de azi nu mai râd.

Să fie într'adevăr așa? Poate că viața a devenit mai grea, mai tristă, mai plină de griji și răsun... deri.

Râsul înfrumusețează prin ... mai mult ca orice produs cosm... și întotdeauna femeile au preferat pe Democrit, lui Heraclit.

Indienii incaşi şi civilizaţia lor

Descoperiri arheologice noi, au scos la lumină, în mormântul regal al unui monarh, care a domnit în vechea Americă, în timpul când Tut-Ank-Amon stăpânea Egiptul, ţesături, pene strălucitoare, ornamente şi divinităţi bizare, turnate în aur.

S'a descoperit în apropiere de Cusco (Peru) un mormânt preistoric al unui rege, care a stăpânit asupra vechilor indieni „Incas". Mormântul s'a păstrat perfect, n'a mai fost răscolit până acum şi a rămas aşa cum a fost clădit, acum trei sau patru mii de ani. Era natural ca el să deştepte interesul arheologilor din toată lumea.





Masca de lemn, care acoperia mumia regelui incas.



Sus, dela stânga la dreapta: *o cupă din aur, cap de om dormind, din piatră, şi vas de argilă în formă de cap de om;* la stânga jos: *o urnă din pământ cu picturi geometrice, frumos colorate.*

In total n'au rămas dela vechiul popor, care a stăpânit în America, prin ţinuturile unde astăzi se găsesc statele Peru, Chili şi Brasilia, decât puţine relicve, şi nu mai mult decât şase morminte. Acestea au fost deschise, de către oameni de ştiinţă şi întotdeauna se cunoşteau urmele prădătorilor de tezaure, cari furând obiectele preţioase, au distrus şi opere de artă, de mare valoare.

Ultimul mormânt însă, găsit de distinsul arheolog american dr. A. Hyatt Verrill, are un conţinut intact, şi extrem de bogat. S'a constatat că vechiul rege Incas, înmormântat aci, a trăit, aproximativ, în aceeaş vreme cu faraonul Egiptului Tut-Ank-Amon.

Pe acea vreme indienii incaşi nu stăpâniau încă teritoriul, pe care se află astăzi Peru şi Bolivia, în America de Sud. Ei nu făuriseră încă acea civilizaţie perfectă, pe care spaniolul Pizarro şi tovarăşii lui bandiţi, au distrus-o, acum 400 ani.



Vas de argilă din Peru, în forma unui cap omenesc.



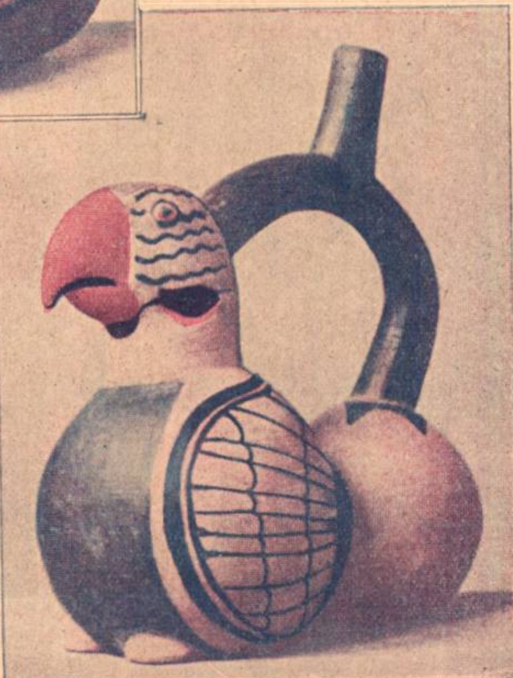
Tronul incaşilor, în stâncile Cordilierilor, lângă Cusco: trepte şi jilţuri tăiate în piatră.

Incaşii erau un popor de munteni, împărţiţi probabil în mai multe triburi, şi încă neconsolidaţi sub un stăpânitor puternic, la vremea când a fost săpat mormântul descoperit. Coastele şi povârnişurile dinspre apus, ale munţilor Anzi, erau sub controlul altor civilizaţiuni, bogate şi necunoscute, pe care indienii incaşi le-au cucerit mai târziu. Regele din mormântul descoperit de dr. Verrill, era unul dintre domnitorii acestor triburi.

Când a murit, poporul său i-a săpat mormântul, în nisipul uscat şi bogat în nitraţi al deşertului, iar pe deasupra şi împrejurul mormântului s'au aşezat lespede enorme de piatră. Pentru ca trupul să nu putrezească, înainte de înmormântare, ei au scos sângele şi câteva din organe şi apoi au expus trupul câteva zile la arşiţa soarelui. L-au aşezat într'un coş uriaş şi l-au îngropat.

Pe capul regelui se găseşte diadema re-





Sus la stânga: *vas de argilă;* Jos: *ulcior, înfăţişând un papagal.*

gală, de aur şi penele consacrate regalităţii. Aceste din urmă sunt ţintuite într'un ornament de aur, în care e sculptat un chip, probabil vre-un zeu puternic. Regele poartă o mască roşie, de lemn, legată în frunte cu o bucată de pânză, fin ţesută, făcută de către preotese. De sprinceana măştii e legată o şuviţă din propriul păr al regelui. Cerceii erau aşezaţi la locul lor, ca şi toate celelalte podoabe.

Mumia este învelită, de jur împrejur, cu dantele alese, cu haine brodate şi şaluri de ţesătură extrem de fină. Regele este îmbrăcat în multe duzini de aceste ţesături, aşa încât pierde asemănarea formei omeneşti.

Timp de patru mii de ani, vechiul rege a dormit adânc, înlăuntrul acestei grămezi de stofe, asemenea unui vierme de mătase, în coconul său.

Vechii incaşi au pus, în mormânt, armele regelui, securea, sabia şi sceptrul. Apoi au aşezat un număr de figuri bizare din aur, argint şi argilă, a căror semnificaţie nimeni n'o cunoaşte. Nimeni nu poate spune azi dacă ei au îngropat aceşti zei, ca să ţie tovărăşie mumiei şi să-i îndeplinească poruncile, la fel după cum egiptenii făceau cu morţii lor regali, sau toate aceste divinităţi au rolul de-a proteja pe rege.

In mormânt se găsesc de asemenea cupe şi vase de aur şi argint, şi toate lucrurile folosite de rege, în timpul vieţii sale.

Mormântul a fost găsit din întâmplare, în timpul unei campanii de cercetări arheologice, întreprinse de dr. Verrill prin ţinuturile vecine.

Culoarea ţesăturilor este tot atât de vie ca şi atunci când a fost învelită cu ele, mumia regală, iar culorile strălucitoare ale penelor nu sunt de fel alterate.

* * *

Corăbierii veniţi, acum vre-o 400 ani, pe coastele Americei, au găsit aici un popor cult, o alcătuire socială înaltă, creaţiuni artistice de valoare.

Ei au distrus-o cu armele de foc „asemenea trăznetului". Necunoscând praful de puşcă şi înfricoşaţi, ca în faţa unei puteri supranaturale, Incaşii au fost cuceriţi — ca să fie nimiciţi, apoi, prin câteva împuşcături.

Organizaţia socială a incaşilor era cât se poate de interesantă. Poporul întreg trăia pentru stăpânitorul a tot puternic, care avea dreptul de viaţă şi de moarte asupra supuşilor săi. Lui îi aparţinea întregul teritoriu şi toate bunurile statelor, peste care îşi întinsese stăpânirea. In fiecare an regele, şi slujitorii pe care dânsul îi numia, în diferite regiuni, împărţiau pământurile şi distribuiau — păstrând zeciuială — toate produsele. Nu exista la vechii incaşi nici un fel de monedă, totul se centraliza într'o singură mână, pentru ca apoi să fie din nou repartizat, după trebuinţele fiecăruia, iar aurul n'avea niciun preţ, pentru că nu slujia decât la fabricarea câtorva obiecte: cupe, vase, ornamente.

Bineînţeles că nu tot astfel era pentru Pizarro şi banda lui, pe cari aurul incaşilor, mult, nespus de mult i-a transformat în fiare. Deşi poporul blând, care locuia în ţinuturile invadate, dădea cu bucurie tot aurul pe care-l avea, năvălitorii erau tot mai nesăţioşi, nu puteau concepe să existe oameni cari să nu preţuiască aurul şi bănuind că incaşii mai păstrează din acest metal preţios, pentru ei, au nimicit, pe rând, tot neamul incaşilor, distrugând astfel o civilizaţie veche.

Ce credeţi despre vise?

LA ANCHETA noastră, care se pare că a avut un răsunet deosebit printre cititori, am primit un număr extraordinar de mare de răspunsuri.

Din acest motiv şi pentrucă foarte multe dintre răspunsurile date merită o atenţie deosebită, ne vedem nevoiţi să amânăm pentru 15 Ianuarie, soluţionarea completă a acestui concurs. Vom publica în numărul din acea dată o parte din răspunsurile mai interesante, precum şi numele celui premiat.

Poşta Redacţiei

D-rei L. (elevă)

Veniţi negreşit Sâmbătă 4 Ianuarie după amiază la redacţia „Realităţii" unde să întrebaţi de director.

Gică Ionescu — T.-Severin

$H_6 C_4 O_6$ U+G=Ra este una dintre cele mai interesante aventuri ale celebrului detectiv Gex Trevor şi s'a publicat în Almanahul revistei „Realitatea Ilustrată", care a apărut de curând.

Traian Săulescu — Chişinău

Dacă doriţi să învăţaţi lesne toate principiile radiofonice, aşa ca să puteţi aborda cărţile de specialitate şi să vă construiţi singuri aparatul, citiţi *„Iniţierea în telefonia fără fir"*, — care fiind scrisă sub formă de dialog, se înţelege cât se poate de lesne — în „Almanahul Realitatea Ilustrată", care a apărut de curând.

Livia Rădulescu — Braşov

In „Almanahul Realitatea Ilustrată" am publicat fotografiile tuturor candidatelor la concursul de frumuseţe, instituit de noi, în anul 1929, câte s'au prezentat la Bucureşti, şi au fost alese în concursurile judeţene. In total sunt 200 fotografii.

CUM SE FACE O REVISTĂ...

Mi-ai pus în câteva rânduri întrebarea, la care eu am răspuns, cu-o glumă și-o țigară:

— O revistă? Se face foarte simplu. Adică așa de simplu, nu. O revistă e ca și un copil: e mai lesne să-l faci, decât să explici procesul complicat al zămislirii lui. Deosebirea dintre o revistă și un copil e că, în cazul când acesta din urmă are mai multe moașe, se întâmplă să moară, cu buricul netăiat, pe când revista, cu cât are mai multe asistente, cu atât se prezintă sub mai bune auspicii și cu șanse mai multe.

Moașele suntem noi: directorul, colaboratorii redacționali, administrativi, tehnici, fotografii, desenatorii.

* * *

Dar, nemulțumit de explicațiile sumare, ce ți-am dat, te-a pus naiba, să te adresezi conducătorului acestei publicații.

Conducătorul acestei publicații e un om care, în timp ce vorbește cu tine, se întreține cu încă cinci persoane: o domnișoară, care a venit să se intereseze de concursul de frumusețe, un domn, care i-a adus un articol, o cucoană care vrea să facă cinema, alt domn cu o invenție, un școlar, care a compus o poezie, un ofițer pasionat de radio, o altă domnișoară amatoare de cuvinte încrucișate.



Un grup de reporteri fotografi, în goană după evenimente, pe care să le fixeze pe plăci

Precum vedeți, cele cinci persoane sunt, la drept vorbind, șeapte. N'are importanță. Directorul satisface toate nedumeririle, afabil, zâmbitor, continuând, în acelaș timp, discuția cu tine, corectând un manuscris, dictând o scrisoare dactilografei, răspunzând cuiva la telefon și asigurându-l că *„aci e* REALITATEA ILUSTRATĂ, *nu serviciul Salvării"*, semnând un bon, controlând niște fotografii, examinând o coală ieșită din mașină, stabilind nu știu ce, prin monosilabe, cu administrația, fără să-și piardă firul, bunăvoia și zâmbetul, fără precipitări, căci mai sunt zile în sac, și fără supărare, căci supărarea e de la diavol.

I se întâmplă, totuș, din când în când, confuzii, dealtfel neimportante: ție îți vorbește despre Galveston, căci te-a confundat, un moment, cu domnișoara, care a venit să întrebe, cum poate participa la concursul de frumusețe, iar inventatorului bicicletei, care poate să urce pe-un burlan, îi răspunde că poezia este nepublicabilă.

* * *

— Dă-mi, dragă, un articol de Anul Nou.

— Cu plăcere, dar dă-mi un subiect...

— Păi...

Se pregăti să spună că n'are un subiect și că am latitudinea să aștern, pe hârtie, ceva cu decor de iarnă, cu simbolul anului care vine, — copil cu păr bălai, aducător de daruri și speranțe, — cu...

Dar i-a căzut privirea pe carta postală, prin care tu, — nemulțumit de mine, — îl întrebai pe el: *„Cum se face, dom'le o revistă?"*

— Scrie-mi un articol despre...

Am înțeles.

* * *

Hai să te introduc, în secretele zeilor, prieten insistent. Zeii, — nu te supăra, — suntem noi, ăștia cari, câteva zile în șir, ne-am străduit să pregătim revista, pe care, în momentul de față, tu o citești, așezat confortabil, la gura sobei, în zi de sărbătoare.

Ai văzut camioanele-automobile care, asemeni unor tankuri, au pus, la grea încercare, caldarâmul primarului?

In ele erau sulurile de hârtie, necesară tipăririi acestui număr.

Dacă am desfășura sulurile și-am întinde, ca pe-un covor, hârtia, am acoperi mai mult de jumătate, din șoselele țării. Dacă am așeza sulurile, unul deasupra altuia, am avea cel mai înalt post de observație, de pe suprafața pământului. Dacă am concentra la un loc personalul, care a contribuit, într'un fel sau într'altul, la prepararea hârtiei, am umple Arenele Romane și am oferi unui partid politic, în cazul când l-ar putea monopoliza, prilejul să declare că *„țara e cu el"*.

* * *

Dar să urcăm scările redacției. *Uite-l pe desenator:* lucrează cu mânecile suflecate, utilizând creionul, penița, penelul, făcând incursiuni în culorile diverse, înșirate dinaintea sa, între cafeaua neagră, ce aburește în ceașcă și scrumiera, plină cu mucuri de țigare.

Confuzii face uneori și el: moaie pensula în cafea, sau o duce la gură, crezând că e țigara.



Biroul directorial... numai pentru poză atât de liniștit

Secretarul de redacție înnoată, pierdut în manuscrise, și oftează, și flueră, și-și aduce aminte c'a fost cândva bolnav, că aseară a văzut un film, cu aventuri, și se supără pe omul de serviciu, și iar geme, iar cântă o romanță.

Un colaborator: i-a adus un articol.

Alt colaborator: acesta vine și spune că articolul, pe care trebuia să-l aducă astăzi, va fi gata mâine, „cu siguranță".

Al treilea colaborator e încântat de cele ce a scris: își citește opera, cu glas tare, după ce le-a rugat pe dactilografe să oprească, un moment, răpăitul mașinilor.

Al patrulea: e colaboratoare. E distrată: pe desenator îl confundă cu secretarul și spune, în loc de „bună-ziua", „bonsoar". Din servietă a scos, în locul manuscrisului un tub cu roșu de buze, iar la plecare greșește ușa și vrea să iasă printr'un dulap.



Un colț din redacție, în care pentru prima dată se lucrează, fără să se discute



Cea mai importantă operație în zincografie, este fotografierea originalelor

Dar mai trebue materie, mai sunt rubrici de completat. Fotograful nu a venit. Zincograful n'a executat toate clişeele. Nu s'a tras decât o singură coală, la maşină. Şi mai sunt patru coli de tras, şi mai sunt cinci culori.


Clişeul fotografic, este aplicat pe o placă de zinc

Directorul a sărit de pe scaun, ca mişcat de-un resort. Un telefon, două telefoane, trei telefoane. Intârziem revista. Mai sunt şeapte zile până la Anul Nou.

Pe şeful de atelier, directorul îl face responsabil că nu i-a adus pagina modei, pe desenator că n'a scris pagina de morală, pe o dactilografă c'a întârziat clişeele.

* * *

In atelierul de zeţărie maşinile scot zumzet de bondari, înghit manuscrise şi oferă în schimb tablete albe, de şocolată. Pardon: sunt cuvinte, turnate 'n plumb. Fiecare tabletă însemnează un rând, şi toate rândurile acestea formează articolul, pe care tu îl citeşti acum.

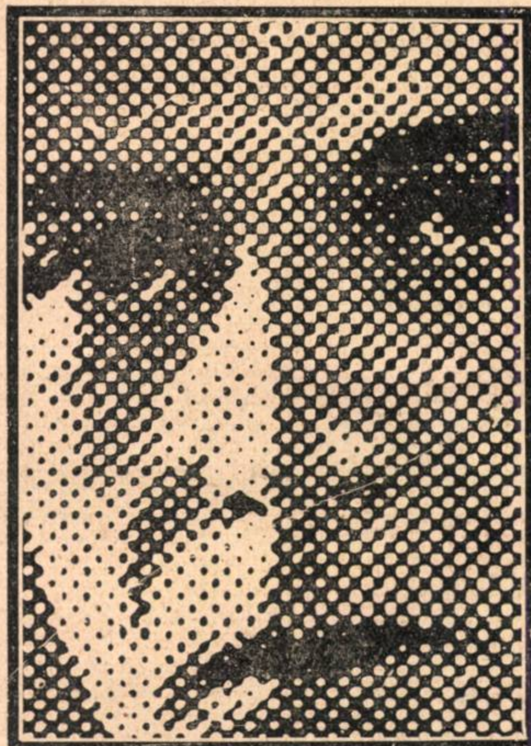

Paginaţia revistei

Uite, paginatorul. Pare o gospodină, ocupată să prepare foi de plăcintă. Nu. El aşează articolul, în pagină şi, pentruca pagina să fie mai frumoasă, o găteşte, cu un clişeu, cu două, sau cu trei.


Manuscrisele trec la maşina de cules, numită „Lynotyp"

Jos: Anumite soluţii chimice, prepară placa de zinc, pentru clişeu, prin băi repetate, procedeu numit „heţuire"




Reproducerea fotografiilor în zincografie, se face prin raster, mici puncte aplicate. Iată mai sus, fotografia rasterului, mărit

Astea, clişeele, ar fi ceeace sunt, într'un cozonac, stafidele.

Mai înainte de-a veni în tipografie, ar fi trebuit să facem o plimbare la zincograf.

Il vezi şi-i vezi cum fotografiază, cum operează, cu centimetrul, cu dalta, cu o sută de instrumente şi de soluţii chimice.

Zincograful e un fotograf, un cioplitor, un giuvaergiu şi-un alchimist. Dintr'un desen de şeapte centimetri, ţi-a făcut un clişeu de trei palme, iar dintr'o fotografie, mărime naturală, o reproducere de câţiva centimetri.

* * *

Asta e rotativa. Paginile au fost turnate în plumb, în forma unui sul, care e petrecut pe cilindrul maşinei. Dincoace e hârtia: un sul întreg, şi sulul se desfăşoară, în jurul formei de plumb, petrecută pe după cilindru, şi coala este gata. Duduie rotativa şi colile cad, vertiginos, imprimate, tăiate, numerotate. O mie, cinci mii, zece mii, douăzeci de mii, optzeci de mii.

Alte coli în maşină.

S'a *tras* toată revista. Gata.

Da, dupăce ea va fi *fălţuită* şi cusută, de legătorese.

Pe urmă, o va lua în primire serviciul de expediţie, o va face pachete, va lipi adresele pe ea, pentru abonaţi, pentru depozitari.

Iar apoi vor veni vânzătorii.

Uite-i

Crapă de ziuă. Se întoarce de la chef un grup vesel. Stopează o maşină. Goneşte alta. Un crâmpei de romanţă. Un râs de femee. Sunt fericiţii vieţii.



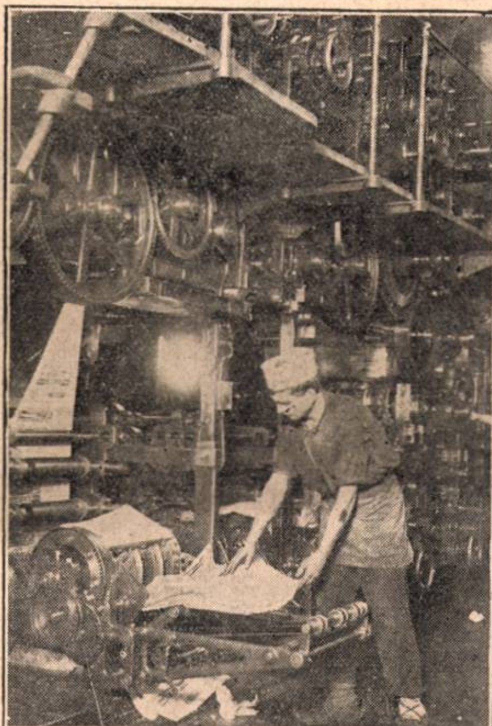
Paginile din „zeţărie" se „matriţează". Operaţia aceasta constă în facerea unui soi de clişeu de carton întregit „forme", cu ajutorul unei prese



Revista tipărită trebue „fălţuită" şi „cusută". Operaţia se face la legătorie



Clişeele, ca să poată fi tipărite bine merg la maşinile plane. Maşini de tipărit, mai încete decât rotativa



Maşina rotativă e sistemul care permite tipărirea unei publicaţiuni în mii şi mii de exemplare, într'un timp scurt

Şi uite-i şi pe ei: vânzătorii de ziare. Vin din fundul mahalalelor, de pe unde a înţărcat dracul copii, cu traista pe după umăr, cu trei surtuce, îmbrăcate unul peste altul, suflând în mâni, ca să le încălzească.

Pe trotuar, în faţa „Adevărului", un samovar.

Se strâng toţi, în jurul negustorului. Ceaiul îi desmorţeşte. Mai e unul cu crenvürşti calzi. Face dever şi ăsta.

A început vânzarea. Se îmbulzesc să apuce foile. Strigă, îşi fac loc, se îmbrâncesc.

Gata!

Şi pornesc, în goană, copleşiţi sub povara ziarelor şi a revistei acesteia, cu cerneala proaspătă încă, pornesc în toate direcţiile oraşului, pe străzile din Centru şi pe uliţele mahalalelor, în care dracul a înţărcat copiii.

* * *

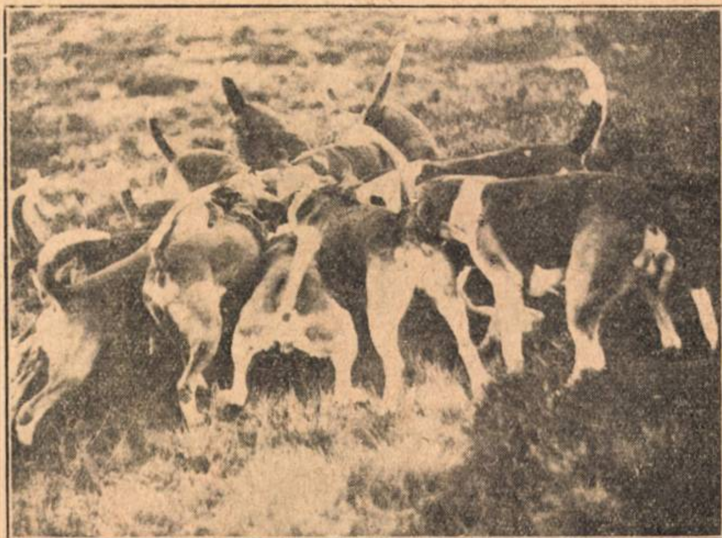
Uite, aşa se face o revistă.

Cam aşa se face o revistă.

N'am putut să-ţi dau decât explicaţii sumare. Dar din ele ai priceput, desigur, că o tehnică foarte complicată, că o importantă cheltuială de nervi şi de iluzii, de braţe încordate, de suflet avântat, reclamă întocmirea acestei publicaţii, pe care tu o citeşti acum, aşezat confortabil, la gura sobei, în zi de sărbătoare.

ION PAS

Sportul şi afinităţile noastre





Poziţii analoage a unor haite de câini, cari au tăbărât pe un iepure şi a unui învălmăşag la rugby. Aproape că nu există deosebire...



Un Moş Crăciun, în carne şi oase. E bătrânul Radu Gheorghe, originar din Ghimpaţi (Vlaşca) şi azi locuitor în Limanul Caraciculo (Constanţa)

Experienţa lui Robert Smithson

Un concurs cu 5000 lei premiu

In numărul nostru de Crăciun am publicat o nuvelă ştiinţifică cu titlul de mai sus.

Am promis de atunci că vom institui un concurs, pe baza acestei nuvele.

Intr'adevăr autorul, în mod intenţionat, a introdus, în înlănţuirea faptelor, o eroare de logică. Concursul nostru constă în descoperirea acestei erori.

Cerem cititorilor să citească cu atenţie bucata *„Experienţa lui Robert Smithson"* şi să găsiască partea care, conform logicei, este greşită.

Acordăm un premiu de 5.000 lei celui care va găsi această greşeală.

Concurenţii vor trebui totodată să ne indice numărul de răspunsuri care ni s'au trimis, aşa încât noi să putem alege, dintre toţi câţi vor da soluţia justă, pe acela care va indica şi numărul cel mai apropiat de cifra exactă a răspunsurilor primite.

Răspunsurile, care trebue să nu conţină mai mult de zece rânduri, se vor trimite pe adresa revistei „Realitatea Ilustrată" Bucureşti I, Str. Const. Mille 7, cu indicaţiunea „Experienţa lui Robert Smithson", cel mai târziu până la 10 Februarie 1930.

Rochia lungă sau scurtă?

Un costum de sport „Monica" *premiu*

CUCONIŢELE fiind ocupate cu pregătirile de sărbători şi întrucât cele mai multe dintre ele, în momentul când am început noi ancheta, comandaseră rochia, supunându-se modei actuale, am fost solicitaţi de cititoare să amânăm, până la 15 Ianuarie, ancheta pe care am deschis-o.

Am hotărît deci să primim răspunsuri la această întrebare, deosebit de importantă, — şi de care desigur vor trebui să ţie seamă marii croitori parizieni — până la 15 Ianuarie.

Premiul — un costum de sport „Monica" — îl vom acorda pentru cel mai bun răspuns, în ziua de 25 Ianuarie, aşa încât fericita câştigătoare să poată participa cu el, la Sinaia, la marele concurs de frumuseţe al „Realităţii Ilustrate".

POŞTA CINEFILILOR

Strul. — Edie Polo şi Elmo Lincoln, mai trăesc.

Toică Piso şi **Sandu Cosma** citiţi Almanahul Realitatea Ilustrată 1930.

Scuny. — Actorul despre care îmi scrieţi, nu este Hans Larsen, cum îl numiţi dv. ci **Lars Hanson.** Adresa în Almanahul Realităţii Ilustrate 1930.

Cadavrul care trăește

Supraviețuirea capului și a inimei, după moarte. — Știința morții.

NU ESTE vorba de un „cadavru viu", în înțelesul figurat al cuvântului, ci de o serie de realizări senzaționale, ale științei moderne, care a reușit aproape, să reînvieze capetele, inimile și alte organe esențiale, ale unor animale moarte.

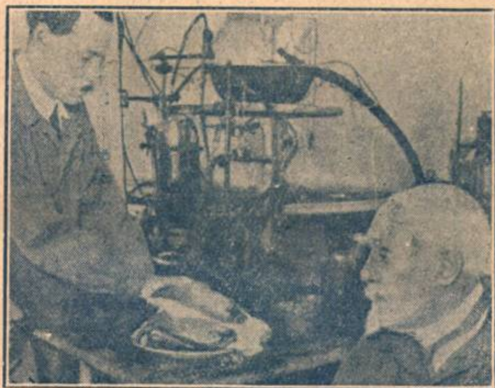
Această minune, — care întrece desigur toate celelalte „surprize" ale științei de astăzi, — deschide perspective cu totul nebănuite, fenomenelor atât de misterioase ale vieții și ale morții. Cercetările în această direcție, care au pasionat totdeauna marele public și pe specialiști, au căpătat o îndrumare interesantă, din momentul când un biolog german, *Langendorf*, a reușit acum 33 de ani să readucă pentru câteva minute pe cale artificială, în stare de pulsație, inima unui iepuraș de casă, mort.

Incercările asemănătoare, întreprinse în urmă de alți specialiști, au condus la desvoltarea unei noi ramuri de cercetări biologice, cunoscută sub numele de *„Thanatologia"*, sau știința morții.

ȚESUTURI CARE TRĂESC IN AFARĂ DE CORP

In anul 1911, un medic american, dr. Carell, a devenit celebru în toată lumea grație rezultatelor senzaționale, obținute, prin experiențele lui, relative la supraviețuirea diverselor țesuturi, din organismul animalelor. Astfel, el extrase dela animale moarte, porțiuni din organe și țesuturi, pe care le introduse apoi în lichide alimentare, urmărind la microscop, modificările ce le suferiau. Câtăva vreme, se credea că aceste țesuturi au numai o viață aparentă. Se dovedi, însă, curând, că ele se înmultesc normal și cresc încontinuu. Deasemenea celulele manifestau particularitatea caracteristică, a împărțirii nucleului, pe care o întâlnim în toate fenomenele de creștere și reproducere a celulelor vii. In chipul acesta Carell a ajuns să conserve în stare vie, în afară de organism, cele mai fine țesuturi, cum ar fi de exemplu, țesutul nervos. Singura condiție pentru supraviețuirea organelor, în afară de corp, este menținerea lor în așa zisele „soluții nutritive", din care ele își extrag hrana necesară. Aceste lichide, cuprind săruri minerale, — servind la menținerea tensiunii pereților celulei. — iar ca element nutritiv esențial, glucoza. Deasemenea, ele sunt foarte bogate în oxigen, destinat să asigure respirația celulei. Unele țesuturi sensibile, necesită și un suc special celular, extras deobiceiu din țesuturile embrionare, bogate în aceste substanțe necesare creșterei. Deasemenea, se mai întrebuințează în acest scop și serul sângelui. Prin această „alimentare", țesuturile sunt menținute multă vreme în viață, provocându-se creșterea lor nelimitată.

In urma experiențelor d-rului Carell, biologii au căutat să extindă domeniul de încercări al acestuia, aplicându-i metoda pentru a realiza supraviețuirea unor organe întregi și chiar porțiuni mai mari, din corpul animalelor.

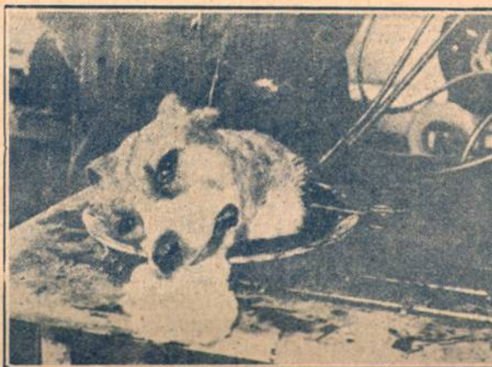


Profesorul C. Heyman în laboratorul său

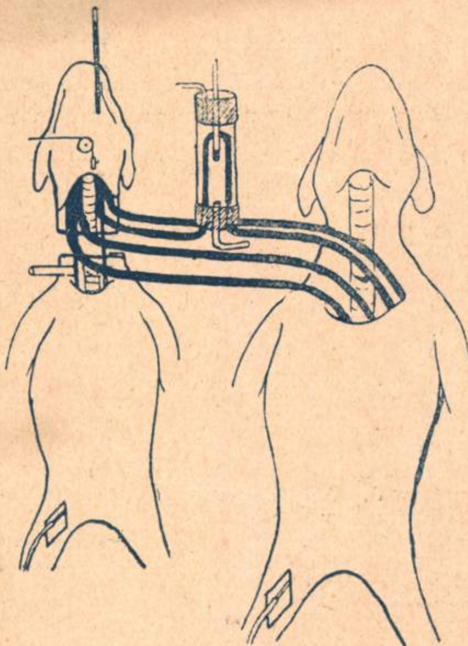
Astfel specialistul englez *Sherrington* a realizat următoarea experiență senzațională.

A narcotizat o pisică, până la completa încetare a sensibilității animalului. Apoi i-a legat arterele gâtului și printr'o tăetură rapidă, a despărțit capul de trup. Suprafața astfel operată, a fost cusută. Pe de altă parte, printr'un tub cu aer, se injectă — pe cale artificială, — aer în corp, în timp ce masa de operație încălzită electric, împiedică răcirea lui.

Animalul nu mai resimte nici un fel de durere, în urma unei asemenea operații, deoarece la pisică, ca și la oricare alt animal, senzația de durere devine conștientă numai în creer, organ care însă a murit, odată cu tăetura operată. Incetul cu încetul, corpul pisicii iese din starea de leșin, provocată de narcoză și nervii ei devin astfel din nou impresionabili la atâțările din afară. Pentru a putea urmări mai exact, reacțiunile nervoase ale animalului, ele sunt înregistrate pe cale grafică, legând una din labele de dinapoi ale pisicei printr'un fir, cu pârghia unui aparat înregistrator, care înscrie astfel toate mișcările pe un sul de hârtie în rotație. Din diagrama astfel ridicată, se constată că mișcările animalului sunt regulate, și perfect coordonate. Excitând laba prin impulsuri electrice, ea execută imediat, în acelaș ritm, o serie de mișcări convulsive. In urmă, amestecând aerul de respirație cu cloroform, narcoza revine, convulsiunile încetează și graficul redă, în locul unei linii ondulate, o linie dreaptă. Incetând răsuflarea de cloroform și introducând acum aer proaspăt, reapar mișcările.



Experiența profesorilor Briușenenko și Ceciulin



Experiența lui Heyman arătată schematic

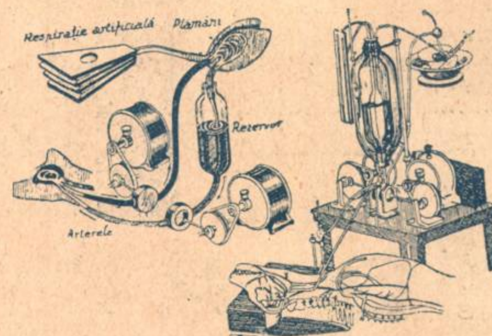
Prin injectarea cafeinei sub pielea animalului, mișcările lui devin mai mari și mai puternice, iar ondulațiile curbei, mult mai accentuate. Introducând, cu ajutorul unei seringe, adrenalină în artera gâtului, presiunea sângelui crește imediat. Insfârșit, dacă injectăm după aceea și nicotină, presiunea se ridică din nou. In chipul acesta, se poate menține, timp de unul până la două ceasuri, după decapitarea pisicei, cele mai complexe manifestări vitale, având la bază fenomene chimice. Mișcările mai simple, răspunzând unor excitații externe imediate, pot fi observate chiar și după patru ore dela moartea animalului. După aceea, țesuturile se distrug progresiv, fiind sufocate și lipsite de hrană.

CAPUL TRĂIEȘTE FĂRĂ CORP

Se poate realiza și experiența contrarie. Intr'adevăr, capul poate supraviețui și după moartea corpului. Această realizare este însă mai grea, întrucât capul adăpostește organul cel mai delicat.

Cel dintâiu, care a realizat această experiență senzațională, a fost profesorul C. Heyman, dela Universitatea din Geneva. El a reușit să mențină în viață, timp de câteva ore, capul unui câine mort. Procedeul lui este pe cât de simplu, pe atât de genial. Savantul elvețian, folosia pentru aceasta doi câini, unul mic și altul mai mare, pe care îi lega împreună în așa fel, încât arterele și vinele principale ale gâtului, — la unul și la altul, — să comunice între ele, prin câteva mici canule. In modul acesta, sistemul circulator al câinelui mare, deservește în acelaș timp și capul câinelui mic. Heyman, a făcut astfel cele mai variate observații asupra legăturii între creer și nervii cari guvernează circulația sângelui. El a stabilit, între alte fenomene extrem de interesante, și faptul că limita superioară a temperaturei corpului, care la om și la mamifere este de 42 până la 43 de grade, poate fi totuși ridicată cu câteva grade, înainte de moartea capului izolat de corp.

Printro metodă deosebită, doi învățați ruși din Moscova, Briușenenko și Ceciulin, au reușit deasemenea să mențină câteva ore în viață un cap de câine. In experiența acestora, capul câinelui rămase până la sfârșitul operației, legat de corp, numai prin cele patru mari artere ale gâtului și câtiva nervi subțiri. Totuși, viața capului nu încetă nici-o clipă, și din când în când se puteau observa unele stări, care semănau mai mult cu un leșin.



Inimile artificiale

In momentul hotărîtor al experienței, capul câinelui trebuia să fie complet despărțit de corp și legat de un aparat special de încercare. Această operație fu executată cu multă îndemânare, pentru a nu întrerupe nici o clipă viața capului. In urmă, tuburile aparatului savanților ruși, fură legate numai cu câteva vase de sânge ale capului și aparatul pus în funcțiune pentru a provoca o respirație și o circulație pe cale artificială. Rezultatul dobândit, era intr'adevăr miraculos. Inima artificială în-

cepu să bată regulat și cu putere, iar sângele circulă prin vasele capului, ca și cum ar fi voit să sprijine funcțiunea inimei naturale. In cele din urmă, fură tăiate și celelalte vase și despărțite de restul corpului, pentru a fi legate la aparat. Inima artificială, „autojectorul", comunica prin tuburile aparatului, cu vasele capului, care era acum complet izolat. Intr'adevăr, capul zăcea, de astădată, întins pe o farfurie și făcea impresia că doarme, deoarece ochii îi erau închiși. Circulația sângelui prin tuburi și vasele capului, avea totuși loc în mod normal, putând fi urmărită cu ușurință. Aparența de somn a capului, se datora narcotizării, practicată de savanții ruși, înainte de operație. Totuș, încetul cu încetul, capul se deșteptă din somn și dădu semne evidente de viață. Era suficient să atingi pielea pleoapelor și imediat se mișcau genele și ochii clipiau. După 20—30 minute delà deșteptarea din somnul narcotic, apar pe rând toate celelalte manifestări vitale:

Ochii sunt deschiși, iluminați de o privire caracteristică, plină de viață, capul răspunde prin mișcări foarte deslușite, la cele mai slabe ațâțări din afară. Pleoapele clipesc, nu numai la fiecare atingere a ochiului, dar chiar la o adiere, oricât de slabă. Dacă ciupim urechea câinelui, capul execută imediat mișcări tipice de apărare. Mișcări mai puternice și mai îndelungate ale capului, provoacă iritația mucousei nasale.

La una din aceste încercări fundamentale, mișcarea capului a fost atât de violentă, încât tuburile fixate de arterele gâtului, erau aproape să se desfacă și capul a trebuit să fie ținut cu mâna, în farfurie. Botul câinelui se deschise, arătând dinții, ca și cum ar fi voit să latre sau să muște. Deasemenea, s'a constatat, că și ochii funcționau absolut normal, închizându-se imediat ce se fixa, o lampă electrică asupra lor. Mai mult încă, unele substanțe cu un gust pronunțat neplăcut, — cum ar fi de exemplu chinina, — introdusă în gura câinelui decapitat, atrăgeau imediat mișcări repulsive ale limbii. Din contra, alimentele constituite din bucăți mici de cârnați sau brânză, au fost efectiv înghițite și duse în partea inferioară a tubului de alimentație artificială. Intr'un cuvânt, capul astfel izolat, nu se deosibește cu nimic de capul unui câine viu, în stare de narcoză. El poate fi conservat în viață, pe această cale, timp de vre-o trei ore și jumătate.

VIAȚĂ ADEVĂRATĂ SAU ARTIFICIALĂ

Se naște întrebarea, dacă toate acestea, pot fi considerate ca o manifestare a vieții, sau nu? La aceasta se poate răspunde, că însăș moartea capului astfel izolat, rezolvă mai bine chestiunea decât orice alt argument.

Fapt este, că imediat ce aparatul de circulație artificială a sângelui, încetează de a mai funcționa, apar regulat simptomele agoniei și ale morței. Botul se deschide mare, ca și cum ar voi să respire mai adânc, pupilele se dilată, ochii devin sticioși și turburi și totul cade repede într'o completă imobilitate. Rezultă deci, că avem de-a face cu o viață reală, de oarece nu poate muri, decât ceeace a avut viață, ceeace a trăit!

Pe de altă parte, un alt biolog rus *A. Kuliabko* a reușit să reînsufletiască temporar capul retezat de corp al unei mrene, prin simpla injectare, a unor anumite lichide alimentare, în arterele capului.

EXISTĂ CONȘTIINȚĂ DUPĂ MOARTE?

Un psichiatru renumit a propus să se facă asemenea încercări și la oameni și anume asupra condamnaților la moarte. Nu este exclus ca să se poată provoca și la un cap omenesc, — după operația decapitării, — reacțiuni nervoase reflexe, asemănătoare cu acele constatate la animale. Este, însă, foarte neprobabil să se poată obținea pe această cale, o revenire a conștiinței, deoarece părțile din creer, care reprezintă sediul conștiinței, sunt cele mai sensibile și ca atare, mor mai repede decât celelalte părți. Totuș, fenomenele sufletești nu se pierd totdeauna complet, odată cu moartea trupului. Bine înțeles, e vorba de sisteme nervoase suprasensibile. E cunoscut, de exemplu, — cazul râmei, care posedă intactă facultatea amintirii chiar cu corpul ciopârții. Sistemul ei nervos, se reduce la câțiva ganglioni, legați între ei, prin fibre nervoase. Se știe, că tăiând o râmă în mai multe bucăți, fiecare din aceste frânturi, continuă să trăiască separat și independent. Pe această particularitate, se bazează următoarea experiență interesantă, realizată prima oară de zoologul L. Heck *din Praga.*

MEMORIA RÂMEI TĂIATE

Două șipci de lemn, sunt așezate cruciș, în formă de T, ca în figura pe care o publicăm. Dealungul fiecăreia din ele, se scobește un canal, care va avea astfel tot o formă de T. La unul din capetele șipcei cele mici, se introduc două bucăți de tablă, care legate cu polii unei baterii electrice mai slabe, servesc ca electrozi. Se acoperă în urmă șipcile, cu o placă de sticlă, pregătind astfel un „drum de amăgire", pentru râmă.

Apoi, se începe dresarea viermelui, care este vârât în deschizătura de jos a aparatului, în așa fel, ca să străbată tot drumul, dealungul canalului. La răspântia unde e fixată a doua șipcă, râma are de ales între două drumuri posibile. Dacă o ia la dreapta, ajunge nestânjenită afară; dimpotrivă, dacă se îndreaptă spre stânga, primește o sguduitură electrică foarte neplăcută din cauza atingerei electrozilor. După vre-o 70 de încercări repetate, râma ajunge în cele din urmă, să-și „învețe lecția" și să apuce totdeauna spre dreapta. Se mai repetă încă de vre-o 70 de ori acest exercițiu, pentru ca râma să și-l fixeze definitiv, în amintire. După aceea, se procedează la îmbucătățirea râmei, în așa fel ca fiecare bucată izolată, să cuprindă un ganglion nervos nevătămat și se introduc în aparat, pe rând, fiecare din aceste porțiuni individuale. Se constată, că toate iau deadreptul și delà început, drumul cel bun. Rezultă deci, că fiecare ganglion nervos, luat în parte, și-a păstrat memoria și că la animalele mai simple, unele facultăți psihice pot supraviețui chiar și distrugerii ființei, ca individualitate fizică.

INIMA CARE BATE DUPĂ MOARTE

Pe de altă parte, inima animalelor, scoasă din corp, poate continua să bată regulat, timp de mai multe zile în șir. Această experiență a fost de altfel, realizată cu succes și în cazul omului.

Intr'adevăr, unii biologi, au reușit, cu scoțând inima unui cadavru, imediat după moarte, și introducând-o în anumite lichide excitante, s'o facă să pulseze înainte, regulat și puternic. Mai mult încă, fiziologul german Winterstein, *a izbutit să mențină două ore în viață, un embrion omenesc, în vârstă de 3 luni, mort în aparență.*

DEGETELE CARE TRAESC SINGURE

Bine înțeles, cele mai ușoare încercări de reînsuflețire, sunt acele, aplicate, părților corpului, care au cele mai simple funcțiuni de nutriție. In asemenea cazuri, e suficient să le menținem umezeala și să împiedicăm putrezirea lor, rezultat ce poate fi obținut printr'un mediu de vapori de apă, cu puțin cloroform. Intr'adevăr, aceste elemente nimicesc agenții putrezirii. S'au putut păstra, astfel, vii, timp de câteva săptămâni, degetele amputate sau desprinse ale unui cadavru. S'a observat că temperatura lor, era cu 1 până la 1 jumătate grad mai ridicată, decât aceea a ambiantei, ceeace dovedește că aceste organe, sunt sediul unui schimb de materie și energie. De-asemenea unghiile degetelor au crescut în 5 săptămâni cu un milimetru jumătate. Dacă se injectează sub pielea lor, anumite substanțe speciale, se obține și asudarea degetelor.

CORPUL NU MOARE DE-ODATĂ

Toate aceste încercări, dovedesc cu prisosință, că vechile idei științifice asupra morței, nu sunt absolut exacte și că ceeace numim în general moarte, nu este în realitate altceva, decât o dispariție a conștiinței și a organelor, care sunt sediul acestei conștiințe. Celelalte țesuturi și părți ale corpului, nu mor însă în acelaș timp și pot continua să supraviețuiască, un timp mai mult sau mai puțin îndelungat, bineînțeles fără a putea manifesta vitalitatea lor, în interiorul organismului, unde nu mai găsesc condiții prielnice de existență.

Cronica cinematografică

Gloria Swanson. — Lionel Barrymore. — Ronald Colman. — Lily Damita. — Suzy Vernon Adios Muchachos. — etc.

NIMIC nu arată mai bine dezorientarea publicului de cinematograf bucureştean, ca indiferenţa cu care a fost primit filmul Gloriei Swanson: „Sadie Thompson" (în româneşte „Slăbiciune omenească"). Este o bucată din acelea care lasă o dâră durabilă în istoria cinematografului. Şi totuş n'a ţinut afişul decât câte-va zile. Dar poate că am calomniat publicul. Poate că el ar fi venit, dacă patronul sălii n'ar fi avut nefericita inspiraţie de a schimba programul.

Gloria Swanson joacă, aci, rolul unei cântăreţe de varieteu. Pleacă din Chicago, unde avusese o afacere foarte puţin catolică şi care îi cam periclita libertatea. Fugise de acolo şi ajunsese prin coloniile britanice din vecinătatea Ecuatorului, unde voia, nu să înceapă „o viaţă nouă", ci pur şi simplu să se descurce cum o putea mai bine.

Prostituata este în genere un tip complex. Are trei trăsături cam contradictorii: este frumoasă, provoacă repulsie şi este fată bună. Gloria Swanson ştie să fie aceste trei lucruri. Are nişte ochi extraordinari, o gură desăvârşit desenată, dar pe care ea o tot frământă, o tot încreţeşte şi o tot strâveşte, în felul acela neglijent, în care prostituatele îşi mişcă buzele. Are şolduri caraghioase, picioarele cam strâmbe, o îmbrăcăminte intenţionat ridicolă — ridicolă, şi puţin înduioşătoare. Dar ce-i remarcabil la Gloria Swanson, în acest rol este mersul. Are un umblet extraordinar de elocvent. Un umblet profesional şi comic, disgraţios şi totuş adânc sugestiv; un umblet care e de o vulgaritate atât de perfect redată încât devine frumos din punct de vedere artistic.

Gloria Swanson, în hainele ei de Duminecă săracă, evoluiază înconjurată de adoratori, oameni de rând, soldaţi şi marinari. Ii pune să-i cânte, ea le spune anecdote picante, ei o escortează ca o adevărată gardă princiară. Ceeace ea le dă, în schimbul acestui devotament improvizat, este veselia ei. o veselie de femee, care trebue să fie veselă ca să scape de necazuri, una din acele veselii—antidot care înşală opinia publică şi care o face să se mire mai târziu şi să spună: „n'aş fi crezut ca un om atât de vesel să se gândească la „sinucidere".

Aci, Sadie Thompson nu se sinucide. Se întâmplă altceva. Un pastor puritan şi intransigent, care îi cunoştea povestea şi care era enervat de viaţa dezordonată a Sadiei, începe a-i face mizerii şi obţine dela guvernator să o extrădeze, pentru a-şi face pedeapsa. Ea începe prin a se revolta, prin a înjura pe pastor, prin a-l implora; apoi se duce la guvernator, apoi iar îi înjură pe pastor, apoi iar îl imploră. Dar în zadar. intransigenţa acestuia, îmbinată cu atmosfera de neurastenie a ţinuturilor ecuatoriale, combinate, apoi, cu depresiunea şi stricăciunea ce existau de mult, în sufletul ei, însfârşit combinate toate cu împrejurarea că era anglo-saxonă (anglo-saxonii au toţi temperament religios) — toate acestea o fac să cadă într'o umilitate profund creştină. Timp de trei zile, îmbrăcată cu un halat de călugăriţă, nu mănâncă, plânge, se roagă, refuză să fugă, şi abia aşteaptă să se ducă să şi facă închisoarea.

Dar între timp legile lui Freud au făcut ravagii în sufletul pastorului. Il vedem (rolul său e bine jucat de Lionel Barrymore) cum este tot mai obsedat de gândul la Sadie. In cele din urmă uită de toate, intră noaptea în odaia ei, şi se năpusteşte asupră-i.

După acest tablou, când el intră şi închide uşa după dânsul, avem o regie foarte originală şi reuşită artisticeşte. Ni se arată Soarele — acelaş soare — care se înaltă deasupra mărei (aceleiaş mări); apoi hangiul (acelaş hangiu) care ridică perdeaua de rogojină (exact ca şi în celelalte zile). Simţim din toate acestea că *ceva* s'a întâmplat, ceva *care nu mai fusese în celelalte zile*. Si deodată, vedem apărând toate personagiile piesii, toate, afară de două: Sadie şi Pastorul. Unde sunt? Ceilalţi încep să mişune febril. Par toţi profund impresionaţi. Unul trece altuia un briciu de ras, dându-i câteva explicaţii misterioase. Ce s'a întâmplat? Şi atunci, deodată, ni se reprezintă gramofonul, cu trompă de mucava, al Sadiei. Are placa pe el şi se învârteşte. Toţi îndreaptă privirile spre locul, de unde vine sgomotul gramofonului. Şi atunci, uşile se dau înlături, lăsând să apară Sadie, îmbrăcată din nou ca o sorcovă, cu zurgălăi groteşti



Gloria Swanson

şi cu umbreluţă ridicolă, cu mersul cel dezordonat pe care l'a recăpătat. Toată lumea e ţintuită pe loc de nepotrivirea dintre această înfăţişare desfrânată a femeii şi tragicul eveniment (pastorul se omorîse). Si atunci ea, mişcând din şolduri şi din umbreluţă, rosteşte aceste profunde cuvinte „Iată-mă. Sunt frumoasă, nu-i aşa? Toţi bărbaţii sunt nişte porci".

Dar n'am redat aci decât câte-va, foarte puţine elemente din acest film într'adevăr magistral, pe care să sperăm că-l vom revedea curând la Bucureşti.

★

Sadie Thompson a fost scos de pe afiş, pentru a ceda locul filmului „Singuratecul", un film cu totul mediocru, deşi rolul principal era jucat de un mare artist, de Ronald Colman. Decât, deşi principal, acest rol nu era rol. Vreau să spun că nu-i dedea lui Colman posibilitatea să inventeze nimic. O poveste — luată după un roman de Conrad şi transpusă destul de prost pentru ecran, — o poveste cu maharadjahi, cu piraţi, cu indigeni primitivi, cu trădări şi alianţe, — unde Colman n'are absolut nimic de făcut. El e în film un puternic pirat care combate sau ajută pe căpeteniile locale.

Rezultat: îl vedem veşnic ducându-se de la corabia lui la tronul de pe uscat, al aliatului său. Şi viceversa. Plus o mică şi tare naivă poveste de dragoste, unde, pe deasupra, mai avem ca eroină pe Lily Damita, acea convenţională fată de calendar (ştiţi, domnişoarele acelea roze şi cu paiete, a căror poză este pictată pe calendarele ce se vând la librării?) Lily Damita este incontestabil frumoasă. Dar are frumuseţea insuportabilă a păpuşilor-cadou-de-sărbători, iar gura ei foarte drăgălaşe ne face impresia că în loc de „te iubesc", zice „la mulţi ani".

★

Un alt film „Gaumont" intitulat „Paris Girls" a încercat şi reuşit să menţină tradiţia de anost a tot ce este film, mai mult sau mai puţin francez.

Desigur, Suzy Vernon este o artistă onorabilă. Şi este mai ales specialistă în, ca să zicem aşa, „felinităţi", în acele atitudini de pisică, ale femeii îndrăgostite. Dar restul ansamblului este destul de prost. In special cei doi bărbaţi. Totuş, remarcăm în toată regia (regia e de Henry Roussel) o sfortare necontenită de a face bine, de a alege cum trebue. Filmul nu e lucrat neglijent. Şi dacă totuş, este ratat, asta dovedeşte inaptitudinea congenitală a filmului european continental (francez, german, italian, etc.). „Paris Girls" este încă o dovadă că nu există decât filmul anglo-saxon şi cel rusesc.

★

Iată un film englezesc din cele proaste: „Adios Muchachos". Poate chiar din cele mai proaste bucăţi ale casei „Dorian". Şi totuş, nu ne indignează prin greşeli grosolane, ci mai de grabă prin lipsa de calităţi pozitive. S'apoi toate filmele britanice au un fel de distincţiune specială (pe care n'o au cele americane), un fel de delicateţă în tot jocul, care face plăcere.

Greşelile din „Paris Girls" ne supără în mod activ. Greşelile din „Adios Muchachos" nu ne indignează. Ne face doar să regretăm că filmul nu e mai bun... *D. I. Suchianu*

Sfaturi pentru frumuseţe

Valea Bistrei, Alice Jean, Gigi Loco. D-na 43 ani. Doi ochi căprui, Nina, Iţic, Sisa, Mimy, drăgălaşelor mele cititoare cu aceste pseudonime care toate doresc să scape de sbârcituri şi ten ofilit, le recomand să citească cu atenţie articolul meu despre frumuseţe, apărut în „Almanahul „Realităţii Ilustrate" pe 1930, şi care se găseşte la orice librărie.

Phillis şi Tanagra, două graţioase cititoare, care cântăresc cam puţin, le recomand cura de îngrăşat şi întărit, din acelaş articol.

Meluţă Ene, Sanda, Volga, Aura Al. Rabinovici, Elena Riv, Alexandru D-tru, No. 13. Vidreana, O cititoare desnădăjduită. O cititoare de reviste, Marianela V., Tatiana, şi toată compania de cititoare disperate din cauza coşurilor şi punctelor negre, le recomand articolul din Almanah, în care vor găsi o întreagă cură, cât se poate de eficace pentru neajunsurile de care sufăr.

Viorica No. 1, Viorica No. 2, Lorenzo, Adolfică, Lisetta, Roza B., Lia de Pepé, Mioara Georgescu, M-lle Pierrette, Tango des Roses, Ajutor o nenorocită, Lupe Velez, H. I. R. H. Iaşi, care doresc să ştie ce îngrijire să dea tenului lor şi vor să cunoască secretele de înfrumuseţare: Ape de toiletă, o bună cremă de obraz, etc., acelaş articol din Almanahul „Realitatea Ilustrată" şi vor învăţa multe relativ la îngrijirea frumuseţei lor.

V. Laţ, Etty, Mister Lindsay, speriate de proporţiile mătreţei şi ravagiile căderii părului le sfătuiesc să ia Almanahul „Realităţii Ilustrate" cu articolul respectiv.

Fernanda. Un desnădăjduit, Vanda M. Trei cititori dezolaţi de pistruii lor persistenţi, le recomand o minunată apă de toiletă şi o cremă a căror reţetă se găseşte la capitolul respectiv din articolul „Cum să ne îngrijim frumuseţea" apărut în Almanahul „Realitatea Ilustrată" Toţi ceilalţi care au rămas fără răspuns, îi rog să revină cu întrebarea a doua oară.

LAURA

SĂRUTAREA

— *In sezonul gripei* —

NU VOIU VORBI aci de acel act instinctiv, de acea sclipire a buzelor gurii a doi îndrăgostiţi, imortalizată de Rodin, — *genialul sculptor francez — în faimosul său grup de marmoră* „Le baiser" *în care dânsul a întrupat toată pasiunea erotică a omenirii, într'o atitudine care acum e imitată de toate vedetele, pe ecranele de cinema.*



Un sărut... pe care nici odată nu-l vom putea opri



Intr'un singur sărut rămân pe mâna sau gura celui sărutat două sute douăzeci de mii de baccili, de felul acesta, dintre cari unii pot produce boale grave

Dar nu vorbesc aci de sărutarea aceea, care este o expresie a dragostei divine din partea mamei pentru copilul ei.

Vreau să aduc în discuţie înaintea cititorilor „Realităţii" mai mult sărutarea convenţională, *adică acea alăturare rece a buzelor, dela gura unui individ, de mâna, faţa sau gura altui individ, fără ca la baza acestui gest să fie vre-un sentiment sau instinct sincer.*

Este sărutarea oficială a junelui donjuan pe mâna unei venerabile doamne, sau sărutarea jandarmului rural depusă pe mâna unei fete de ţăran spre a-şi arăta superioritatea sa, în civilizaţie; este sărutarea de aceeaş natură, pe care într'un ţoctoc răsunător sau mai discret şi-l aplică reciproc pe faţă, două cucoane, care se 'ntâlnesc şi care în fond nu se pot suferi;

Este sărutarea acelor maniaci ai sărutărilor pe care francezii îi numesc „baisseurs" *şi cari sărută pe oricine îl întâlnesc şi-l cunosc.*

Este acel act care se crede obligator pentru orice bărbat când întâlneşte o doamnă cunoscută.

Ei bine, această sărutare convenţională, rece, credem că ar trebui desfiinţată şi emitem această părere nu ca moralist sau ca estet, ci ca higienist, ca medic.

Suntem în sezonul gripei când cincizeci la sută din oameni sunt grippaţi, adică răciţi, gutunăriţi. Dacă ochii noştri ar fi sensibili ca microscopul, am vedea în jurul gurii şi a nărilor celor cari tuşesc şi strănută miliardele de microbi ai gripei.

Sărutându-ţi mâna sau gura, stimată doamnă, aceste persoane „răcite", *gutunărite, depun pe buzele sau mâna dumitale miliarde de microbi ai gripei, care-ţi vor da gripa, răceala, şi poate şi... moartea!*

Dar gripa ţi-o pot da aceleaşi persoane chiar când „îţi întind mâna" şi ţi-o strâng prieteneşte. Salutările acestea, sălbatece din punct de vedere higienic trebue să dispară..

Fericiţi italienii, cari au reînviat salutul roman. E şi mai frumos şi mai sănătos.

DOCTORUL YGREC

O ceaşcă de ceai, cu domnişoara Edith Jehanne

Explicaţia la copertă

Domnişoara Edith Jehanne m'a invitat să iau o ceaşcă de ceai, în loja ei. Dar, rolul său, în „Tarakanova", o preocupă atât, încât loja din studioul „Franco-Film", rezervată exclusiv pentru rolurile prime, nu adăposteşte pe domnişoara Edith Jehanne decât pentru schimbări repezi de costume. Am putut astfel să iau ceaiul numai sub cortul lui Orloff şi încă aceasta a fost o favoare deosebită, studio-ul în care domnul Raymond Bernard şi colaboratorul săi lucrează, fiind destinat exclusiv pentru lucrul lor.

Pe nisipul, care scârţiie sub picioare, în acest cort imens, cu stâlpi împodobiţi de drapele şi de scuturi, se dăduse un banchet. In jurul mesei lungi, strânsă ,acum, de maşinişti, nu mai erau decât scaunele, pe care le părăsiseră celebrii oaspeţi. Nu se mai aflau acolo decât Orloff şi Tarakanova.

Trântit pe o sofa, domnul Olaf Fjord (Orloff), are o înfăţişare măreaţă. Dânsul întinde o pungă Tarakanovei, care va dansa şi va cânta pentru el.

Ţiganca este îmbrăcată cu o rochie pestriţă lungă şi largă, cu un corsaj mic, de culoare cărămizie, la fel cu basmaua, legată pe cap. O salbă îi împodobeşte părul, are cercei, şiraguri de mărgele şi brăţări. Cu părul fâlfâind, foarte însufleţită, e nespus de frumoasă : are chipul unei fetiţe şi — când vede că o copcă a corsagiului îi descoperă puţin umărul — un gest pudic de fată tânără; are ochi lungi, cu un farmec atât de adânc câte odată, încât nu pot fi decât ochi de femee. In privirea ei, e puterea tuturor Tarakanovelor, pe care le cunoaştem: principesă cochetă, în mijlocul curtezanilor săi, femee tânără ispititoare, retrasă la mânăstire.

Domnişoara Edith Jehanne e fericită, că poate să interpreteze scene de comedie, tot atât de mult pe cât a fost c'a putut trăit momente patetice. Dar nimic nu reaminteşte astăzi mânăstirea, în afară de vălul negru al domnilor Kruger şi Lucas.

Intr'o atmosferă veselă lucrează cu toţii. O veselie care nu provine numai din natura scenelor realizate, dar şi din pericolul care a ameninţat, nu de mult, pe domnul Raymond Bernard, după ce-a părăsit cruciaţii la Hyères. Un accident de automobil, în urma căruia a auzit pe călătorii, cari au isbutit să-l scoată dintr'o situaţie periculoasă, întrebând: „a murit?"... şi pentru că fiecare a fost emoţionat, simpatia tuturor pentru tânărul realizator este mai demonstrativă.

Doamna Paule Andral, care va fi Catherina II-a, va avea de turnat o scenă de probă, peste puţin timp.

Domnul Reymond Bernard şi ajutorul său, au ros câte-un biscuit, d-nul Olaf-Fjord o bucată de zahăr iar d-ra Edith Jehanne n'a băut decât o înghiţitură de ceai, în momentul în care începe o scenă nouă.

Nebunii celebre

Mulți nebuni au dispus de soarta popoarelor, conducând cu mintea sdruncinată, frânele imperiilor! Dela demența sanguinară a unui Calligula, care-și făcu calul consul și omora din plăcerea de-a omorî, s'au perindat pe tronuri destui rătăciți sau în cel mai bun caz degenerați. Sunt celebre în istorie nebuniile: *Ioanei de Castilia*, a lui *Carol VI* al Franței, *Paul I* al Rusiei, *Christian VII* al Danemarcei, *George al III-lea* al Angliei, *Charlottei*, împărăteasa Mexicului, ca să nu cităm decât exemplele cele mai cunoscute. Și câți alții, cu crize vagi, trecătoare, cu simptome nelămurite, cum au fost : Filip al II-lea, posomorîtul monarch al Spaniei, Don Carlos, fiul său, cardinalul de Richelieu, etc...

Ioana de Castilia „Ioana Nebuna" sau pe spanioleşte, *„La hoca"*, fiica lui Ferdinand Catolicul și a vestitei regine Isabela, încă de mic copil, stă retrasă de ceilalți, doarme prost și vădește un caracter bizar. La 17 ani, se mărită cu Filip cel Frumos, fiul lui Maximilian de Austria și al Mariei de Burgonia. E un tânăr vioi, desăvârșit ca fizic, iubește exercițiile în aer liber, dar nu-și iubește nevasta. Pe lângă că nu e frumoasă, nici simpatică, Ioana, îi mai face și viața nesuferită, cu scene de gelozie, de altfel întemeiate ! Lui Filip îi plac femeile, însă altele, mai interesante decât a lui. Aceasta, dă primele semne de dezechilibru mintal la Medina del Campo, lângă părinți, părăsită pentru moment de ușuratecul ei soț, care pleacă în Flandra, unde-l așteaptă aventuri galante. După nașterea celui de-al doilea fiu al ei, Ferdinand, dorul puternic, care-o cuprinde de Filip, o hotărește să fugă spre el. Stă o noapte întreagă, lângă grilajul palatului, înghețată de frig și rugându-se de sentinele s'o lase să iasă. Mama ei încunoștiințată, vine în grabă s'o calmeze și s'o convingă să intre în palat. Dar, cu cât trece vremea, cu atât slăbește, devine mai melancolică, mai desperată, așa că la urmă, suveranii se decid s'o trimită bărbatului ei, care nu se arată prea încântat. Curând, cade ca o lovitură de trăsnet asupra tuturor, moartea lui Filip cel Frumos, la vârsta de 28 de ani, — după o scurtă indispoziție de șase zile. Ioana își pierde și puțina rațiune care o avea. Nu scoate nici o vorbă, nici o lacrimă. Stă împietrită lângă sicriu, nedeslipindu-și ochii de chipul defunctului.

Filip își dăduse sufletul la Burgos și trebuia să fie înmormânat la Granada. Tot parcursul acesta e străbătut de convoiul funebru, cu opriri lungi, dese și numai noaptea. „O văduvă nu trebue să vadă lumina soarelui"! declară Ioana, care, geloasă și după moarte, nu permite nici unei femei să se apropie de fostul ei soț.

In „ziua morților" ea cere să i se deschidă cosciugul, crezând că vreun miracol al iubirei va deștepta cadavrul. Cu toate rugăciunile, cu toate că-i sărută cu ardoare mâinile, picioarele, minunea nu se înfăptuește ! Sărmana nebună tot spera însă, fiindcă nu se decidea să-l așeze definitiv în criptă. Il culcă în patul ei, îl veghiază cu grije, dă audiențe lângă corpul lui și întărește astfel pe zi ce merge, bănuielile anturajului asupra stărei sale mintale.

Regina Isabela, fiind bolnavă și dându-și seama de situație, cum Ioana e unica moștenitoare, a statelor ei, institue regent pe soțul ei Ferdinand. In cazul decesului acestuia, tronul revine micului Carol, primul născut al Ioanei, Carol Quintul de mai târziu. Ioana e trimisă la Tordesillas care îi va fi reședință, pentru tot restul vieței. Imediat, ea pretinde să i se așeze sarcofagul prețios într'un loc din mânăstirea Santa-Clara, în fața ferestrelor ei, de unde să-l poată privi necontenit. Timpul îi agravează mania aceasta funebră pe lângă care survin și altele: se încăpățânează să poarte stofe grosolane, bate pe femeile din jur, pe care nu le simpatizează, crede că o pisică mare [...]gră a mâncat pe Ferdinand tatăl ei, pe [...]batul ei, și pândește acum s'o mă[...]e dânsa.... Alteori i se pare că o [...]mnele de companie: negura demenței o învălue tot mai adânc! Ioana, e ținută ca prizonieră, între zidurile mânăstirei St. Clara din 1506 până în 1555 când se prăpădește.

Unii istorici caută să dovedească că i s'a exagerat demența, întâi de tatăl, apoi de fiul său, ca să fie înlăturată dela putere.

In ultimii ani ai vieții, prințesa, — nebună de prea multă dragoste, mișcătoare în pătimașa-i pornire care îi devastase mintea — nu e decât o ruină omenească. Pe jumătate paralizată, chinuită de abcese, mai capătă și niște arsuri fatale, făcând o baie prea fierbinte. Generatoarea casei imperiale de Habsburg trăește și moare în suferință. Ea transmite descedenților germenul nebuniei, care sare o generație : *Carol Quintul* — e șovăelnic, într'a doua: — *Filip al II-lea*, — dar isbucnește la a treia: — *Don Carlos* — și trece mai departe, alenuându-se, în degenerescență: *Filip al III-lea, al IV-lea* — ca să termine cu imbecilitate : *Carol II-lea.*



Ioana de Castilia, „la hoca"



Filip IV, un alt tip al degenerescenței imperiale

Fiindcă am ajuns la Don Carlos, să arătăm, în câteva cuvinte, sfârșitul anormalului infante, care n'a fost nici otrăvit, cum susțin unii, nici strangulat, cum pretind alții.

Tatăl său se vede silit să-l sechestreze, în cameră, numai după ce se convinge că orice încercare de îndreptare e de prisos. Moartea i se datorește exceselor, dela care n'a fost împiedecat, e drept!

Acestea arată sau voința lui să nu mai trăească, sau numai inconștiența. Se desbracă gol, iarna, deschide ferestrele, toarnă apă pe jos și se tăvălește într'însa, sau se expune ceasuri întregi la geam, sumar îmbrăcat. Refuză mâncarea, zile dearândul, pentru ca să devoreze altădată, o cantitate enormă.

Dispariția sa nu provoacă nici compătimire, nici regrete. Toți cei cari au suferit urmările violenței și cruzimei lui Don Carlos respiră ușurați, că — grație prudenței lui Filip al II-lea, tată denaturat, dar rege înțelept — un dement periculos, a fost exclus, dela tronul Spaniei.

Franța, mai puțin favorizată de destin, e guvernată, cu intermitențe, timp de 23 ani, de un rege nebun : *Carol VI-lea*. Mama acestuia, *Ioana de Bourbon*, avu la 35 de ani, un acces de alienație mintală și un străbunic, *Robert de Clermont* suferise de aceeaș maladie. Robust, pasionat de exerciții fizice, însurat din înclinație, cu *Isabeau de Bavaria*, Carol al VI-lea, înainte de a i se declara boala, e un prinț darnic, lacom și nu prea inteligent. In 1392, în August, ordonă să se ia armele și, eșind din orașul Mans, se îndreaptă, cu trupele, spre pădurea cu acelaș nume.

Un cerșetor care se luase după el, nu încetează să-i strige: — „Rege, ești trădat, nu te duce mai departe"! Cuvintele acestea ale unui dement, probabil, influențează imaginația lui Carol și, la un moment dat, întâmplându-se să cadă, cu sgomot, sabia, unui ostaș, Carol, cuprins de furiile nebuniei, sare la el, îl omoară, apoi se repede în rândurile armatei lovind în dreapta și în stânga și țipând că „vor să-l predea dușmanilor!" Patru oameni sunt uciși și dacă nu s'ar fi rupt sabia care lovia, numărul lor ar fi fost mult mai mare.

Atunci, deabea, e prins, legat și readus la Mans unde stă epuizat două zile, în nesimțire! Chiar doctorii cred că regele va muri. dar nu i-e dat țărei, se vede, să scape așa ușor de iresponsabilul ei suveran. Spiritele superstițioase ale timpului, încredințate că i s'a dat să bea otravă, sau vreun filtru vrăjit, doctori și vraci, încearcă să-l vindece, prin procesiuni, ofrande la sfinții făcători de minuni sau atingându-l de relicve sacre. Un bătrân medic, din Laon, mai înțelept și mai experimentat, decât confrații săi, isbutește să-i amelioreze starea, printr'un tratament rațional: liniște, persuasiune, blândețe, cură de aer, care se arată mai eficace decât relicvele și rugăciunile.

Remisiunea, nu durează însă timp îndelungat: Carol reîncepe extravaganțele, susține că îl cheamă George, că nu e rege, nu poate suferi pe Isabeau de Bavaria, pe care o iubise atât înainte, rupe draperiile, stofele, bate pe cei cari îl servesc, se crede de sticlă și de frică să nu se spargă cere să fie înfășurat în bretele de fer, într'un cuvânt e nebun de legat.

Curios e faptul că epoca aceasta e o epocă lipsită de bun simț și rațiune. Femeile poartă *„hennin"-uri* aproape cât ele de lungi și produc impresia că au capul așezat la mijlocul corpului, bărbații se încalță cu pantofi „à la poulaine" cu vârfurile subțiri, elastice și atât de lungi că le prind cu o ață de centură. Se obișnuesc pantalonii cu un picior de o culoare, și celălalt de altă culoare, se atârnă clopoței de aur la pălării și mantale, e o zăpăceală colectivă. Mai mult, în timpul crizelor augustului bolnav, o mare parte din populație, e atinsă de aceleași simptome !

Intervalele lucide ale regelui sunt numeroase, dar scurte : s'au numărat patruzeci și două restabiliri trecătoare ! Deseori, simte, apropierea atacurilor, cari îi provoacă suferințe de nedescris. Odată, refuză să facă baie cinci luni; nici nu se culcă desbrăcat în tot acest timp. Murdăria desgustătoare în care ajunsese, îi produce, răni pe corp. Insectele îl năpădesc: cu șiretenia și forța, cei dinprejur isbutesc, în sfârșit, să-l curețe, apoi să-l schimbe.

Nevasta lui, de tristă memorie pentru Franța, are fobia trăsnetului și a trecerei peste ape.

Dacă credem memoriile principesei palatine, chiar și la *Richelieu*, cardinalul creator al Franței unitară și puternică, găsim momente de nebunie. Câteodată, închipuindu-și că e cal, sare și nechează câte un ceas, până îl culcă valeții și-l învelesc bine, să transpire. Altădată, e găsit de un curtezan, sărind în sus cât putea, dealungul peretelui unei galerii din Palatul Regal, reședința sa.

Sora lui, *Nicole de Maillé* marchiză de Brézé, damă de onoare a Anei de Austria, își închipue că are întreg posteriorul... de sticlă, și de aceea nu sta jos, în ruptul capului!

Fiica ei, *Prințesa de Condé*, moștenește un grăunte de țicneală, pe care îl transmite descendenților.

O criză de nebunie, din cele mai picante, e aceea a lui *Junot*, duce de Abrantès pe care Napoleon îl numește guvernator al Illyriei, fără să știe că e pe pragul unei paralizii generale. La balul oficial, unde trebuie să apară, pentru prima dată, norocosul aventurier, parvenit în culmea gloriei, își face intrarea într'un costum senzațional: escarpini, centurionul și sabia, marile cordoane pe umăr, mănuși albe, pălărie de gală sub braț, iar restul....cât ne-a dat natura, gol ca Adam, în paradis. E ușor de imaginat strigătele doamnelor, care fug, împrăștiate ca potârnichile! Curând, Junot trimis la părinții săi, oameni simpli, vrea să le demonstreze că știe să sboare și înainte de a-l putea împiedeca cineva, își dă drumul de pe fereastră, cade în curte, se rănește și moare.

Ultimul exemplu de demență ilustră, l-a oferit, în zilele noastre, împărăteasa *Charlotta a Mexicului*, moartă acum doi, în 1927, la castelul din Laekeu. Ea vine pe lume în 1840 și e fiica regelui Belgiei, Leopold de Saxa-Coburg și a Luizei, născută prințesă de Franța. Foarte inteligentă, muzicantă, veselă, până la 10 ani. Dela această vârstă, se schimbă, devenind mai gânditoare, cu o voință care începe să se afirme. Se mărită din dragoste cu archiducele Maximilian, fratele Impăratului Franz Ioseph, numit guvernator al Lombardiei. Tinerii, stabiliți la Milan, gustară la început, o fericire completă, dar italienii, deciși să scuture jugul străin, declară războ, și ei sunt nevoiți să părăsească Lombardia. In 1862, în urma intervenției Franței și Angliei în afacerile Mexicului — o deputăție de mexicani oferă coroana imperială, lui Maximilian. Acesta, cu spiritul său indecis și lipsit de ambiție ezită s'o primească, preferând, sceptrului, muzele. Dar voluntara Charlotte, avidă de glorie și fapte mărețe, reușește să-l convingă, nu fără să întâmpine rezistență.

Coroana e o dezamăgire pentru tânăra împărăteasă, cu idei liberale și juste, care guvernează de fapt, dar se isbește de o sumă de piedici. Infidelitatea soțului ei, o face să cadă într'o stare de melancolie, precursoară nebuniei. Când Napoleon III își manifestă dorința să retragă din Mexic, trupele de ocupație franceză, Maximilian vrea să abdice. Charlotte se opune și se hotărăște să întreprindă o călătorie în Franța. Intrevederea între suveranii acestei țări și dânsa, are un caracter violent; ambițioasa împărăteasă se roagă, imploră, ridică tonul, amintind lui Napoleon că imperiul mexican, fiind o creație a lui, ar însemna un nonsens să-l părăsească, ret ăgându-și armata, — totul e în zadar! Promisiunea vagă a Impăratului se lovește de reaua voință a consiliului de miniștri, așa că Charlotte pierde și ultima nădejde de salvare a intereselor imperiale.

La Roma, unde se duce să obțină reluarea relațiilor cu Papa, rupte tot din cauza ei, un nou refuz! Mintea i se întunecă de atâtea înfrângeri și subit, în mijlocul conversației începe să bată câmpii. Pretinde că Napoleon vrea s'o otrăvească, că moare de foame, își moaie degetele în cafeaua pontifului și începe să le sugă, rămâne noaptea la Vatican, și nu se atinge decât de alimentele papei, încredințată că vor dușmanii s'o omoare! Nu bea decât dela fântânile publice, se închide în cameră singură, nu doarme!

Aflând de împușcarea nenorocitului Maximilian, victimă indirectă a ambiției ei, suferă o comoție salutară. Din nefericire e numai momentană. Demența o recuprinde, în negurele de mai înainte: momentele de luciditate devin tot mai rare, mai distanțate.

Izolată în castelul din Laekeu, Charlotta ispăși timp de jumătate de secol cei câțiva ani luminoși de mărire imperială.



Gestul

Repetiţia era în toi. In umbra unei avantscene, singur în sala goală, autorul urmărea jocul artiştilor. Deodată, în scena cea mare a actului doi, glasul său ţâşni, sec şi tăios:

— Nu e bine, Jelescule... Nu e bine de loc!

Toată trupa rămase înmărmurită.

Căci Jelescu, marele Jelescu auzise acum primul reproş în toată cariera sa glorioasă!... Lui, care transforma în triumf piesa cea mai neînsemnată, graţie splendidului său joc de scenă, lui să i se spună: „Nu e bine!..."

Era uimitor. Era nemaiauzit... Camarazii săi erau consternaţi.

Jelescu însuşi se sufoca de indignare.

— Aud?...

— Spun că nu e bine, dragă!... Nu e bine!...

— Dar... Dar...

— Nu există niciun dar...

— E prima oară că...

— Tot ce se poate... Regret ca şi d-ta...

Autorul trecuse peste marginea avantscenei şi se afla acum pe scenă. El explică:

— Ai fost până acum minunat. Nu pricep cum de nu găseşti gestul... Haide, Jelescule!... Iţi prinzi nevasta în braţele unui amant şi faci mutra unui om care a găsit la poştă ghişeul închis!... Nu ai înfăţişarea tragică a momentului... ci pari doar plictisit... Să reîncepem!...

Reîncepură. Jelescu fu marele Jelescu până în clipa când... tronc!...

— Nu, amice dragă... E şi mai rău acum decât înainte!...

Repetiţia fu suspendată. Autorul, care respecta pe artist, îi zise amabil:

— Vom relua mâine... Sunt sigur că vei fi foarte bine...

Jelescu se duse acasă. Işi aruncă pălăria pe un fotoliu din salon. Se plimbă în lung şi în lat. Fierbea.

Soţia sa — adorabila blondină, a cărei fotografie, când apărea în gazete, avea tot atâta succes ca şi aceea a marelui actor — veni în grabă.

— Scumpule!... Pari turburat!...

— Şi am şi de ce!... Mi s'a făcut un reproş pe care nu-l pot înghiţi... Am deci motiv să fiu turburat!...

Se aşeză. Explică. D-na Jelescu se emoţionă şi ea.

— Dar nu e cu putinţă, scumpule!... Tu eşti artist mare! Sunt sigură că vei găsi nota justă...

El respiră din adâncuri.

— Mai teribil din toate e că acum mă îndoesc şi eu!...

— Ia să vedem!... Joacă-mi scena!...

El se duse la uşă şi se întoarse, mimând pasagiul încriminat. D-na Jelescu dete din cap:

— Scumpule... Ca să fiu sinceră... cred că ai o lacună aci...

— Şi tu?... urlă el.

Şi plecă trântind uşile.

*
**

A doua zi, la teatru, Jelescu încercă exact patruzeci şi trei de atitudini diferite. De patruzeci şi trei de ori autorul oftă:

— Nu... Altfel...

Devenise un chin. Timp de opt ceasuri, Jelescu căută gestul, „gestul său". Se zăpăcise cu totul...

Işi pierdu şi pofta de mâncare. Slăbea văzând cu ochii. Şi repetiţiile se apropiau de sfârşit, fără ca scena fatală să se fi rezolvat spre satisfacţia tuturor.

— S'o suprimăm!... ceru el.

— Imposibil!... gemu autorul. Cu scena aceasta sper să asigur succesul piesei!... Ce-ar fi, Jelescule dragă, dacă te-ai duce să iei aer, o oră... două... Te vom aştepta. Trebue — pricepi? — trebue să mi-o joci bine!...

Jelescu plecă. Umblă hai-hui. Se oprea, ca un nebun, în faţa oglinzilor prăvăliilor şi făcea mutre desordonate în faţa negustorilor cari veneau grăbiţi la uşă, crezând că au deaface cu vreun om necinstit.

— Nu voi găsi!... tună el.

Sări într'un taxi şi se duse acasă.

— E nemaipomenit!... E nemaiauzit!...

D-na Jelescu — care îl credea ocupat la teatru toată după-amiaza — era în conversaţie foarte galantă cu un tânăr.

In momentul când intră soţul ei şi scoase exclamaţia, ea era foarte ocupată, şezând, într'o cămăşuţă trandafirie, pe genunchii amantului ei şi tolerând o explorare destul de îndrăsneaţă.

Cei doi complici săriră deodată în sus.

Iar tânăra doamnă exclamă:

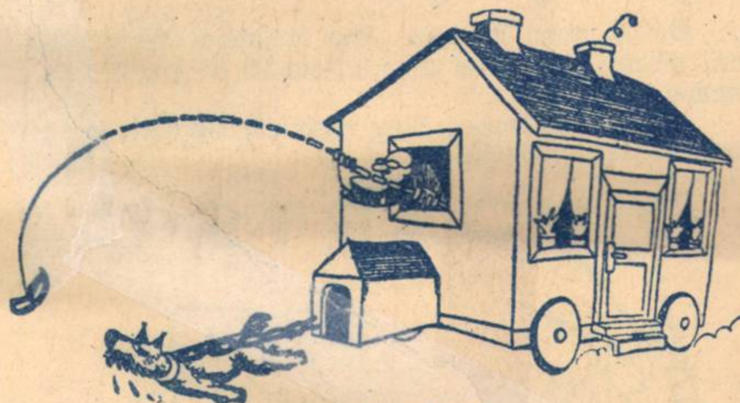
— Acesta e, scumpule!... Acesta e gestul!... Ai nimerit gestul!... Bravo... Bravissimo!...

In acelaş timp, junele dispăru, foarte grăbit...

. . . .

Piesa avu un succes triumfal. Criticii erau în deosebi entuziasmaţi de Jelescu în scena cea mare din actul doi.

— Ce expresie firească!... E uimitor!...



IDEE PRACTICĂ

Un proiect de casă mobilă pentru cei cari se plictisesc repede cu un anumit cartier.

Der Gölz, Viena

Care e cea mai bună farsă?

Din primele sale numere, «Umorul» şi-a exprimat dorinţa să aibă colaborarea cât mai multor condee din public. Căci gluma bună vine de multe ori de acolo de unde nu te aştepţi.

Dar cum să dăm cititorilor noştri posibilitatea să colaboreze?

Ne-am gândit deci la un concurs cu premii. Nimic mai simplu; am deschis o anchetă cu următorul subiect:

AŢI FĂCUT FARSE IN VIAŢA DV.?

Şi dacă aţi făcut:

CARE E CEA MAI BUNĂ FARSĂ PE CARE AŢI FĂCUT'O
CARE E CEA MAI BUNĂ CARE VI S'A FACUT?

La această dublă întrebare, cititorii ne pot răspunde, povestind glumeţ, într'un spaţiu cât mai restrâns, ceva ce li s'a întâmplat în viaţă. Cui — într'adevăr — nu i s'au făcut farse? Şi cine — dragă Doamne — n'a «comis» o farsă în viaţa lui?

Evident, nu e obligatoriu ca răspunsurile să ni se dea la ambele întrebări. E deajuns să ni se răspundă la una — dar amuzant! Acesta este esenţialul. Dorim ca toţi cititorii să se înveselească de cele ce relatează aceia cari au fost victimele unei farse sau au făcut pe alţii să fie victime.

Din colaborările primite, vom selecţiona pe cele mai bune, le vom publica, iar din cele publicate vom premia apoi — tot cu ajutorul cititorilor — pe cea mai reuşită.

PREMIUL I: 1000 DE LEI

LINIȘTIRE

— Imi pare bine că te văd, tinere. Trebue să mai dai din când în când pe la noi.

— Nu știu dacă...

— Poți veni liniștit. Fetele mele sunt toate logodite!



— Draga mea, în ziua când împlinești 25 de primăveri, dă-mi voie să-ți ofer aceste 25 de perle, una de fiecare an.

— O, scumpul meu! Sunt rușinată, dar trebue să mărturisesc că am 32 de ani.

SACUL CU FARSE

PROFESORUL CU CASCĂ

O aventură extraordinară și foarte plictisitoare i s'a întâmplat profesorului francez Widal.

E chemat la un consult în provincie, într'un castel, împreună cu medicii Sicard și Babinski. Cei trei nu se mai văzuseră de mult. De îndată ce fură singuri, se bătură veseli pe umeri.

— Ei, ce mai faci? Cum ai mai dus'o?

Și-și reamintiră câteva farse memorabile.

In momentul acela, Babinski zări o armură cu o superbă cască. El o luă și o puse în glumă pe cap. Un mecanism se puse în mișcare, viziera se închise și Babinski, care râsese mult până atunci, începu să râdă mai puțin. In zadar se căzniră Sicard și Widal să deschidă viziera și să-l libereze pe Babinski. Acesta se stăpâni ca să nu urle de durere față de sforțările prea viguroase ale prietenilor săi.

După un sfert de oră, asudați și deabia mai respirând, renunțară de a mai scoate casca. Ținură un scurt conciliabul. Ce era de făcut?

In cele din urmă, Sicard întredeschise ușa și își trecu capul. Toată familia bolnavului se repezi, plină de teamă:

— D-le doctor... Ce credeți?

— Cred, zise Sicard plictisit, că trebue să aduceți un lăcătuș.

— Un lăcătuș? repetă familia uimită.

— Da... fiindcă... va trebui construit un aparat... și am vrea să vorbim noi cu lăcătușul...

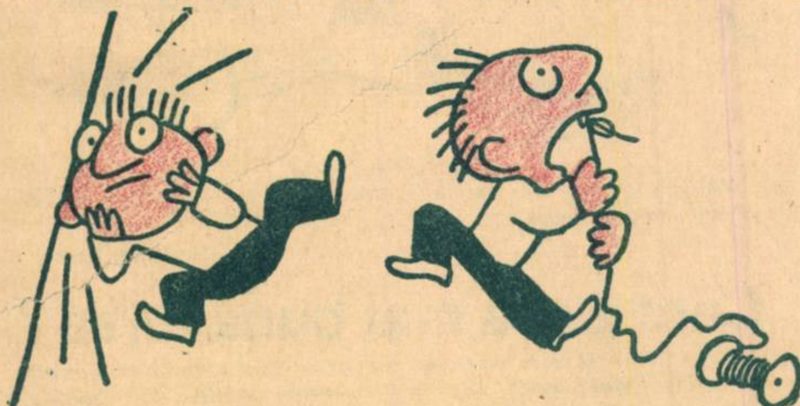
Trecu o jumătate de oră.

Babinski, cu casca pe cap, afirma că va muri asfixiat.

Sosi în fine lăcătușul. I se explică cum stau lucrurile. Plin de zel, omul se căzni să dea de hac căștei recalcitrante. Babinski gemea și spunea că simte că i-a sosit ultimul ceas. Mecanismul vizierii rezistă însă tuturor sculelor lăcătușului. Consternarea fu generală.

Trebui deci admisă singura soluție posibilă: Sicard și Widal mărturisiră adevărul familiei, care plângea de spaimă. Babinski fu liberat într'un minut. Dar cei trei medici au trebuit să plece din castel extrem de repede...

O NOAPTE CATASTROFALA



Trezit la miezul nopții de o groaznică durere de dinți, d. Șleau se izbește de durere cu capul de perete...

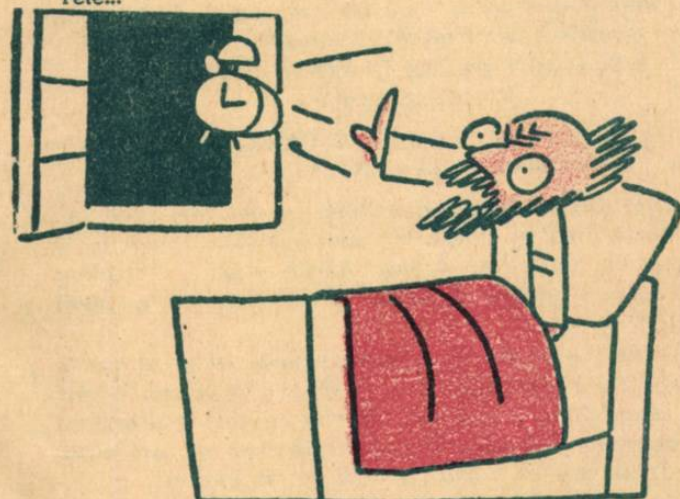
In zadar incearcă să-și scoată dintele cu un fir de ață mercerizată...



... cu un tirbușon...



... cu un clește de zahăr..



Vecinul din față, care e dentist, enervat de gălăgia care nu mai încetează, asvârle furios deșteptătorul prin fereastră...



D. Șleau îl primește drept în obraz...



... are câteva clipe de speranță, când vede trei dinți căzându-i din gură...



Din nefericire însă, dintele dureros a rămas neatins!...

NU MAI SUNT COPII!

— A nu! Nu mai vreau păpuşi!... Aşi vrea un revolver care omoară, ca acela al mămichii!

ANECDOTE

IDIOT ŞI SURD

Doi domni se ceartă în tramvai.

In cele din urmă, unul îi strigă celuilalt:

— Idiotule!

Cel insultat răspunde:

— N'am auzit cuvântul.

Atunci cellalt se coboară din vagon şi spune:

— După toate mai eşti şi surd, dobitocule!

DE PRISOS

Doi tovarăşi ai unei afaceri, cari nu se puteau suferi reciproc, luau într'o zi împreună masa la un restaurant.

— Ia spune-mi, zise unul, dece te uiţi neîntrerupt la cuierul de haine?

— Mă uit ca să nu mi se fure paltonul.

— Ce absurditate! Mie nici prin gând nu-mi trece să mă uit într'acolo.

— Nici nu e nevoe, zise cellalt triumfător; al tău a şi dispărut!

IN CE LIMBA?...

Un neastâmpărat flecar, după ce perorase timp de douăzeci de minute, declară că ştie engleza, germana, italiana şi spaniola, dar că preferă să vorbească franţuzeşte.

Un domn care era de faţă, îl întrebă cu multă amabilitate:

— Şi în ce limbă preferaţi să tăceţi?



Ea. — Goneşte-l pe Lulu de acolo, dragă, căci n'aşi vrea ca bietul căţel să cadă în apa asta îngheţată!

ENGLEZII

Turişti englezi din burghezie vin la Veneţia.

Una din cucoanele din această societate aude pe doi Italieni vorbind de Englezi ca de nişte străini.

Furioasă, ea se întoarce şi le strigă Italienilor:

— Sunteţi în eroare! Noi suntem Englezi! *Străini sunteţi voi!*

PRIN INTUNEREC

Intr'o noapte, Ionescu întâlneşte la mahala pe un tânăr pe care îl cunoaşte din vedere. Tânărul ţine în mână un felinar aprins.

Ionescu îl întreabă unde se duce cu felinarul.

— Mă duc la o femee, răspunde tânărul.

— Pe vremea mea nu se proceda aşa. Eu făceam curte prin întunerec.

— Eram sigur de asta, răspunse tânărul, de cum am văzut'o pe soţia d-tale!

SCRISORILE FIFIŢEI

1931 — Bucureşti, 31 Ianuarie

Scumpa mea Tanţi,

Aflǎ din partea mea cǎ sunt fericitǎ. Dupǎ cum ţi-am scris escursiunea la Mehedinţi a adus dupǎ sine logodna noastrǎ.

M'am logodit. Dragǎ Tanţi a fost o feerie ca într'o mie şi douǎ de nopţi. Mişulicǎ s'a confortat adorabil (citeşte conportat).

Când familia lui şi-a dat consimţǎmântul, am înţeles cǎ numai în podul acesta (în loc de p, m) pot sǎ fiu soţia lui. (Şeful mi-a promis cǎ Luni o sǎ-mi aducǎ un specialist ca sǎ repare maşina. La început a încercat el, dar nu se pricepe). Şi era o sumedenie de invitaţi din Transilvania, din Criş şi din Bazargic. Şi în ţaţa tuturor Mişulicǎ îşi fǎcea membrele (adicǎ mendrele), lǎudându-mǎ şi chiar m'a prezentat oaspeţilor astfel: — Vǎ recomand pe logodnica mea Fifiţa Nǎpârstoc! Şi toţi spuneau: — Ce frumoasǎ e! Parcǎ ar fi o ţǎpuşe! (Of, acum a eşit ţǎ în loc de pǎ). Iar eu foarte rutinatǎ (citeşte pǎ şe în loc de te) i-am replicat: — Cuiule dragǎ, sunt a ta purtujur şi te asigur cǎ toatǎ viaţa mea va fi veşnic ingreunatǎ cu a ta... (Din cauza maşinei, litera ghe mi-a fǎcut festa. Tu maşer cred cǎ ai înţeles împreunatǎ).



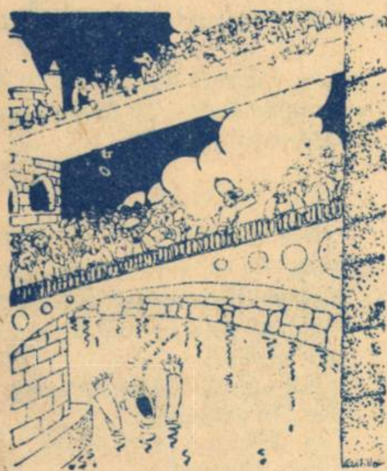
Cuvintele mele au produs un efect splendid. Toatǎ lumea era pişcatǎ pânǎ la lacrimi (mişcatǎ) de sinceritatea mea. Ce sǎ-ţi mai spun draga mea, eram beatǎ de atâta fericire. Imprejurul meu orchestra dela Operǎ. Domni în tracuri şi jobene şi cucoanele în toalete de scarǎ (ah, maşina!) Am primit o mulţime de cadouri: un tablou fǎcut de celebrul picior american (pictor, soro) Mac Jonsohn King reprezentând pe Eva, boalǎ (iar am greşit: goalǎ) şi un nas antic de aramǎ din templul lui Pericle. (Vas, dragǎ, nu nas).

Am petrecut cu toţi pânǎ în zori de zi, iar clou-ul serei am fost eu. Toţi mǎ felicitau şi îmi urau noroi în cǎsnicia noastrǎ (pune la noroi un cǎ în loc de i). Dupǎ ce au plecat invitaţii, Mişulicǎ foarte gentil m'a plimbat cu frişca (adicǎ brişca) la Sosea şi în semn de amintire mi-a supt un nasture dela bluzǎ. (Te rog sǎ îndrepţi tu celelalte greşeli care le-am scǎpat. Vine şeful şi am sǎ fiu ocupatǎ cu el.

Pa de 3 ori.

a ta FIFIŢA.

BUTADE CELEBRE



SE CAUTA UN INTERPRET

Un spaniol cade în Tamizǎ.

— E vreun interpret aci, strigǎ sergentul de stradǎ, care sǎ ne spunǎ ce vrea domnul din apǎ?

DE CLASA A DOUA

Regele Danemarcei decorǎ într'o zi pe Georg Brandes cu crucea de comandor clasa II a ordinului „Danebrog".

Conform obiceiului, Brandes se prezintǎ în audienţǎ suveranului şi îi mulţumi pentru distincţia primitǎ.

Dupǎ aceia însǎ el spuse prietenilor sǎi:

— Am declarat pe şleau regelui cǎ ordinul acesta e la mine singurul lucru de clasa II.

IRONIE CRUDĂ

Un autor, ale cǎrui cǎrţi nu se prea vindeau, întâlneşte pe Alfred Capus, dupǎ apariţia ultimului sǎu roman:

— Ai primit, maestre, volumul meu, nu-i aşa?

— Nu...

— Ei bine, ţi-l voi trimite.

— De prisos, spune Capus, îl voi cumpǎra... Şi aşa vei şti precis cǎ eu am fost acela.



REVENIREA MODEI VECHI

— D-ta eşti servitoarea cea nouǎ? Am crezut cǎ eşti un manechin de reclamǎ al croitoresei mele.

La ce vârstă să ne căsătorim?

Ce spune ştiinţa — Ce spune practica

La întrebarea, care e vârsta cea mai potrivită pentru căs... ie, cei mai mulţi medici răspund la fel. Legea recunoaşte omului o deplinătate a facultăţilor spirituale la vârsta de 21 de ani, când i se acordă toate drepturile majoratului. Totuş această etate nu pare cea mai potrivită unei căsătorii. Mult mai bună unui asemenea act pare vârsta de 28 de ani, pentru bărbat, când nu mai poate cădea victimă iluziilor unei iubiri, nu îndestul de justificate şi când îşi poate da seama, mai bine, de însuşirile reale ale femeii lui. In primul rând, între cauzele care produc despărţirea căsniciilor, întemeiate prea curând, trebue să punem lipsa unei baze materiale solide.

Astfel în Prusia, în anul 1905, au avut loc 6924 despărţiri, iar în 1924 un număr de 23.251, după ce în 1922 s'a atins cifra cea mai ridicată, peste 50.000.

Statisticele ...rată că cele mai temeinice căsătorii cer o diferenţă de vârstă de 8 ani, între bărbat şi femeie.

In Prusia au avut loc căsătorii la următoarele vârste, după profesii:

La mineri	27.6 ani
La lucrători . . .	27.7 „
La profesori . . .	29.9 „
La plugari	29.6 „
La comercianţi . .	30.9 „
La medici	31.8 „
La preoţi	32.5 „
La funcţi nari. . .	33.4 „

Mulţi autori caută vârsta cea mai favorabilă căsătoriei, comparând anii de deces la căsătoriţi şi necăsătoriţi. Iată rezultatele statistice, în ce priveşte femeile din Franţa:

Vârsta	La o mie căsătorite au decedat	La o mie necăsătorite au decedat
15—20	14.0	8.0
20—25	9.8	8.5
30—40	9.1	10.3
40—50	10.0	13.8
50—60	[illegible]6.3	23.5
60—70	[illegible].4	49.8

Din această s...tistică reiese că până la vârsta de 20 de ani, căsătoria este cu totul nefavorabilă femeei, şi devine tot mai favorabilă dela vârsta de 25 ani înainte. Aceleaş rezultate le dau statisticele căsătoriei femeilor, în Suedia. La o mie de căsătorite, în vârstă de 20 de ani, au decedat anual 5.4; la o mie necăsătorite, 4.9; după vârsta de 25 de ani situaţia se schimbă, în favoarea căsătoritelor.

O diferenţă mare, între vârsta soţilor, bunăoară căsătoria unui bărbat de 50—60 de ani cu o fată de 20 de ani, nu poate rămâne fără influenţă, asupra căsniciei. Diferenţele prea mari, sufleteşti şi mai cu seamă trupeşti, duc la descompunerea căsătoriei. Şi împotriva acestui adevăr, marele poet şi cugetător Goethe, la vârsta de 74 de ani, s'a gândit serios la căsătoria lui, cu Ulrika de Levetzoov, în vârstă de 19 ani. Goethe şi-a consultat medicul, care i-a dat încuviinţarea şi însuş marele-duce de Weimar a intervenit, ca Ulrika să acorde mâna ei tânără, bătrânului poet. Mama fetei a cerut un răgaz.. care era un refuz. Şi în diligenţa care-l ducea de la Marienbad la Weimar, Goethe a compus emoţionanta *„Elegie dela Marienbad"*, în care-şi exprima nostalgia după iubirea femeii şi durerea eternei renunţări.

Şi dramaturgul Strindberg a încercat, la vârsta de 60 de ani, să se căsătorească — şi îşi alesese pe Fanny Falkner, o fată de 19 ani. Poetul n'a izbutit „să împace omenirea prin femeie", cum numea instituţia căsniciei — nici la treizeci de ani, cu baroneasa Wrangel, de aceaş vârstă, nici la patruzeci de ani, cu Frida Uhl de douăzeci de ani, nici la vârsta de cincizeci de ani, cu Harriet Gosse, de douăzeci de ani.

Insuş Napoleon, marele cutezător şi totuş nebănuitul mare romantic, s'a retras în insula Sf. Elena, în vârstă de 50 de ani, gândind să ia în căsătorie pe Betsy Malcombe, care avea patruzeci de ani, până 'n ziua în care guvernatorul, sir Hudson Lowe, a interzis orice relaţii. Şi până la moartea ei, urmaşii lui Napoleon au socotit pe Betsy, ca pe ultima dragoste, a nefericitului împărat.

Au intervenit în zilele noastre diferenţe de vârstă până la 60 de ani, dar femeia vede în acest caz în bărbat altceva, decât o atracţie amoroasă; simţimintele ei sunt mai curând ale unei prietene, sau ale unei admiratoare; o atare căsătorie nu poate constitui o satisfacţie desăvârşită.

Căsătoriile nu se strică, atunci când diferenţa de vârstă e de cel mult cincisprezece ani. „Toată viaţa, scrie Sellheim, în lucrarea lui *Taina eternului femenin* e o încercare a creea şi menţine armonia celor două sexe. Năzuinţa firească, susţinută de civilizaţie, e armonizarea tinereţei femeeşti, cu maturitatea masculină". Sellheim socoteşte vârsta potrivită, pentru o căsătorie normală, 21 de ani la femeie şi 27 de ani



O divinitate exotică a căsătoriei

la bărbat, căutând să determine pentru diferite perioade ale vieţei, diferenţele cele mai favorabile de vârstă.

Iată aceste diferenţe:

La femeie:	14	21	28	35	42	49
La bărbaţi:	18	27	35	45	54	63

Inainte de război se ducea o campanie puternică, în favoarea unei căsătorii foarte timpurii, din motive higienice şi morale, şi Statul avea menirea să uşureze astfel de căsătorii. Autorităţile medicale de azi însă, au alte păreri şi au stabilit vârsta mai sus amintită, drept cea mai favorabilă, unei căsătorii trainice.

Legea *Manu* a vechilor indieni socotia cea mai potrivită vârstă, pentru căsătorie, 8 ani pentru femeie, 24 de ani pentru bărbat.

Unele versuri sanscrite glăsuesc: „In casa aceluia în care o fată devine de măritat şi nu e măritată, tatăl cade în iad, chiar dacă ar avea dreptul să intre în rai". Sau: „O fată care nu e măritată, la vremea ei, devine fiinţa cea mai decăzută şi care nu mai trebue luată în căsătorie".

După legile *Avesta*, sunt trei lucruri necurate, pentru care nu există iertare: mâncare din carne de câine, sau de om şi fata care n'a fost măritată, până la vârsta de 20 de ani.

La Grecii antici, *Licurg* interzicea bărbaţilor să se căsătorească, înainte de 37 de ani. Platon cerea ca femeia să aibe 20, iar bărbatul 30 de ani. La romani, fata trebuia să aibe între 13 şi 17 ani şi dacă până la 20 de ani nu născuse niciun copil, era pedepsită după legea împăratului August. Astfel că până la 19 ani, cel mai târziu, toate fetele trebuiau să se mărite.

Popoarele *din sud* au o vârstă mult mai scăzută, pentru căsătorie, decât popoarele din ţările de nord. In *Minorca*, precum şi în *Spania de sud*, cel mai târziu la 12 ani, orice fată trebue să se mărite. E vârsta obicinuită şi la multe seminţii din Serbia şi chiar în Muntenia.

De nenumărate ori a fost adusă în discuţie vârsta căsătoriei, în ţările civilizate. Constituţia germană din 1875 prevedea vârsta minimă de căsătorie, sub care nu se putea trece, pentru bărbat 20 de ani, pentru femeie 16. Legea veche franceză prevedea, pentru bărbat, vârsta minimă de 15 ani, pentru femeie de 13 ani, până ce Napoleon I, în legislaţia lui, a ridicat vârstele minimale, cu trei ani. In Anglia „the age for consent to the matrimony, 14 ani pentru bărbat şi 12 ani pentru femeie. In Rusia ţaristă se interzicea, sub pedeapsa exportării în Siberia, căsătoria fetei sub 16 ani, lege pe care tătarii din Astrachan o călcau totdeauna: îşi măritau fetele mult mai de timpuriu, spre a lua pe ele preţ mai ridicat.

In tribul Madras, din India asiatică, în casta nobilă, fetele care nu s'au măritat până la vârsta de 14 ani, devin preotesele devotate şi umile, ale crudei zeiţe Kali. Fetele din Cafria (Africa) o duc, însă, mult mai bine. Când socot că sunt de măritat, îşi adună părul tot în cap, în formă de bordei, îşi aleg singure logodnicul şi fac, pentru câteva zile, o căsătorie de probă, după care rămân la soţ, sau îşi aleg altul. In acest caz, noul soţ primeşte, drept despăgubire a pudicităţii, o vacă, sau un bou, din partea socrului, vitele fiind socotite mult mai preţioase, decât fetele mari.

In satele de cultură modernă, discuţia asupra vârstei tinde să înceteze. Ceiace determină trăinicia unei căsnicii este baza materială a familiei, şi această bază nu se poate întemeia, nici atât de uşor, nici atât de curând.

Cosmetica este o artă

Pentru multe persoane, vorba cosmeticuri sugerează viziuni teatrale de vopseli grase şi buze lucitoare unse din belşug cu roşu.

Termenul e totuş destul de clar. El arată ce înseamnă cosmetica: o substanţă, o preparaţie, o aplicare, sau o operaţie destinată să corecteze, într'un chip oare-care, un defect (real sau închipuit) de orice fel, în înfăţişarea exterioară a cuiva.

Origina termenului vine de la cuvintele *„cosmos şi etică"*, ceeace pe greceşte înseamnă ordine, aranjament şi Univers, adică o aranjare universală.

La noi, unde nu totdeauna femeile s'au preocupat de frumuseţea lor, sub cuvântul de cosmetic se înţelegea bastonaşul de fixativ, cu care eleganţii secolului trecut îşi lipiau, în sus, virgulele mustăţilor, sau cârlionţii frezei.

Pentru tot ce se întrebuinţa, la masa de toaletă a boereselor, jupâniţelor sau negustoreselor, exista un singur termen: *Sulimanul.* Origina cuvântului era turcească şi ea evoca diferite alifii, creme, pudre grase, mai toate cu bază de mercur, procurate de furnisorii haremurilor.



Pedicura



Intr'un institut modern de înfrumuseţare

Aceste sulimanuri albiau foarte mult tenul, dar după câţiva ani de întrebuinţare, transformau o femee de treizeci de ani, într'o babă de şasezeci.

Apropierea noastră de Orient ne-a făcut să păstrăm cuvântul şi unei femei i se spune şi azi că e „sulemenită", chiar când întrebuinţează cele mai fine *cosmeticuri* pariziene.

* * *

Dorinţa vie de-a se înfrumuseţa, înăscută în sufletul oamenilor, de la apariţia lor pe pământ, a luat, în timpurile actuale, proporţii mari.

Sume colosale se cheltuiesc, în toate statele din lume, pe cosmeticuri şi preparate de înfrumuseţare şi ultimele statistici, ale Statelor-Unite, ne arată că industria aceasta ţine rangul al patrulea, pe lista industriilor naţionale.

Lupta pentru înfrumuseţare nu trebuie pusă pe socoteala unei nebunii de după războ, nici în sarcina unei extravaganţe juvenile. Nu; ea nu e altceva decât rezultatul aceleeaş arzătoare probleme de cerere şi ofertă.

Femeia modernă, fie ea bătrână sau tânără, doreşte să pară în avantajul ei totdeauna. Căci în ciuda celor susţinute de bărbaţii doritori să-şi vadă femeile ca nişte sclave blajine, închise în casă, un fapt rămâne cert: urâţeniile nu au ce căuta în lumea de muncă şi de afaceri.

Aruncând o privire retrospectivă, în istoria cosmeticurilor, vom spune că după toate cercetările, descoperirile, săpăturile, nu există popor, în cea mai depărtată antichitate, care să nu fi practicat arta cosmeticei, fie în legătură cu religia fie cu înfrumuseţarea. Această strânsă asociaţie, cu practicele religioase este motivul istoric, al slăvirei cosmeticelor.

Fenicienii, egiptenii, hinduşii, ebreii şi arabii — toţi ne-au lăsat câte ceva, din această artă.

De la greci, care ne-au transmis admiraţia cea mai aprinsă pentru frumuseţea trupească, am moştenit ştiinţa, de-a o perfecţiona prin exerciţii fizice; dela romani avem cel mai minunat dintre cosmeticuri, baia, care slujia totodată şi la uciderea timpului.

E drept că femeia modernă, când e vorba să-şi omoare plictiseala orelor neocupate, are un întreg arsenal la dispoziţie, pe măsuţa ei de toaletă!

E probabil că graţie comerţului, cosmeticurile secrete ale Orientului au străbătut până'n Europa.

Cât despre parfumuri, un italian, anume Frangripani, a inventat chipul de-a fixa mirosuri plăcute, în alcool. Un alt italian, dr. Giovani Marinello a fost furnisorul de parfumuri şi totodată şi de otrăvuri, al celebrei Caterina de Medici.

Mai târziu Giovanni Maria Farina a fost primul inventator al apei parfumate, numită „Apă de Colonia".

Progresele acestei arte au fost mult timp, aproape nule, din pricină că practica înfrumuseţării, rămase, în mâinile a numeroşi bărbieri, şarlatani, cari păstrară cu gelozie toate reţetele găsite, în cărţi vechi. Se poate spune chiar că, până mai acum douăzeci şi cinci de ani, prea puţine descoperiri şi perfecţionări ştiinţifice au fost aduse, în această ramură.

* * *



Complet afundată în baie de aburi, singur capul e apărat

O lovitură mortală a încercat să dea, artei cosmeticelor, epoca moralistă, de-acum un sfert de veac.

Pe atunci o femee vopsită şi cu ţigara în gură, înfăţişa culmea stricăciunei.

Femeea, care se pudra, era considerată ca temerară, alta care se „picta", adică punea roşu pe obraji şi negru pe sprâncene, era arătată cu degetul; iar cele care îndrăsniau să scoată un bastonaş de roşu, din poşetă, sau să-şi oxigeneze părul, trebuiau să audă toate injuriile şi insultele.

Intr'o oarecare măsură, duşmanii, de pe atunci ai cosmeticurilor, aveau dreptate. Căci nimic mai neestetic ca produsele de înfrumuseţare, de pe vremurile acelea. Nimic mai aparent, mai strigător, mai urât, ca roşul, albul, negrul de gene, care toate smângăliau, fără să ascundă şi fără să înfrumuseţeze.

Or, nu trebuie să ne amăgim. O înfrumuseţare aparentă, o vopseală care se vede, strică, în loc să avantajeze pe o femeie.

A înfrumuseţa, a perfecţiona, a însănătoşi trupul, faţa, fără a smângăli, iată idealul de azi, al tuturor institutelor de înfrumuseţare.

Din englezeşte de LAURA

Concursul de frumuseţe pentru alegerea unei Miss România 1930

Călătoria. — Premii în America de peste un milion. — Miss România, star de cinema.

— Premiile oferite de revista REALITATEA ILUSTRATĂ —

Cum va decurge concursul la Sinaia

„Realitatea Ilustrată" are privilegiul exclusiv de a alege pe „Miss România 1930"

Revista noastră, care a organizat cel dintâiu concurs de frumuseţe din ţară, şi a trimis pe „Miss România" la Galveston să candideze la titlul de cea mai frumoasă de pe glob, este şi în anul acesta autorizată, în mod exclusiv, să aleagă pe „Miss România 1930".

Călătoria candidatelor, care merg la Galveston, fiind unul din punctele de atracţie ale concursului, organizatorii au hotărît ca, în 1930, călătoria să întreacă tot ce se poate imagina.

Candidatele, adică reprezentantele diferitelor state, însoţite de mamele lor sau rude apropiate, vor vizita ,pe rând, capitalele importante ale Europei, şi vor străbate aproape întreagă America, oprindu-se în toate centrele însemnate : New-York, Philadelphia, Boston, Chicago, Miami, Habana (Cuba), Galveston, Mexico şi în special paradisul cinematografului, la Hollywood.

Călătoria va dura aproape trei luni, fiind astfel cea mai plăcută vilegiatură, pe care o poate visa cineva.

„MISS ROMANIA" ARE POSIBILITATEA DE A DEVENI O STEA A ECRANULUI

Desigur că din toată călătoria minunată, pe care „Miss România" o va face prin America, unul dintre cele mai atrăgătoare popasuri, va fi cel dela Hollywood, paradisul cinematografului.

Intâmpinate pretutindeni cu onoruri princiare, candidatele la concursul de frumuseţe din Galveston, vor avea şi aci privilegiul rar de a fi primite de marii artişti : Greta Garbo, Ramon Novarro, Douglas Fairbanks, Nancy Caroll, Charlie Chaplin, Lilly Damita, Joan Crawford, Mary Pickford, Bébé Daniels, Clara Bow, Louise Brooks, Ronald Colman, John Gilbert, Nils Asther, etc., etc.

Mai mult decât atât, pentru „Miss România", în mod special, direcţiunea revistei „Realitatea Ilustrată" a pregătit calea către o carieră strălucită.

Dacă tuturor, celorlalte vizitatoare, din grupul de concurente, li se vor face, la cerere, câte o probă de film şi dacă cele, care vor dovedi aptitudini speciale vor putea îmbrăţişa cariera artistică

„MISS ROMANIEI" II ESTE ASIGURAT ROLUL TITULAR, IN PRIMUL FILM SONOR ROMANESC

Intr'adevăr, în urma unei convenţiuni speciale, intervenite între direcţia revistei „Realitatea Ilustrată" şi marea casă „Paramount" s'a stabilit că la venirea „Miss României" în America, să se turneze primul film sonor în româneşte, in care frumoasa română să aibe rolul principal.

E lesne de înţeles însemnătatea acestei convenţiuni, căci de unde, în genere, acele, care doresc să îmbrăţişeze cariera cinematografică, sunt nevoite să aştepte ani de zile, până să capete un rol, cât de mic, „Miss România" va putea să se ridice deodată, ca o stea pe firmamentul artei.

Se ştie că artistele de cinematograf — starurile — sunt plătite cu sume fabuloase. Filmul sonor pe care „Miss România" îl va face, o poate lansa, aşa încât să capete un angajament extraordinar şi nesperat.

Casa „Paramount" cea mai serioasă casă producătoare de filme, va trimite, filmul sonor, cu „Miss România", după ce concursul dela Galveston se va termina ,ca să ruleze şi în România.

CUM VA DECURGE CONCURSUL IN ROMANIA

Revista noastră, spre a asigura deplin succes concursului, organizează mai întâi concursurile judeţene, care au loc în fiecare capitală de judeţ, pentru alegerea celei mai frumoase din judeţul respectiv.

Alegerea definitivă se va face la Sinaia

Concursurile judeţene vor avea loc în mijlocul lunei Ianuarie.

Cele 71 de candidate, alese în diferitele judeţe, vor veni, însoţite de mamele lor, sau de o rudă apropiată din familie, la Sinaia, unde se va da lupta cea mare.

Aci, dintre cele 71 de concurente, un juriu format din artişti: oameni de teatru, pictori, sculptori, va alege frumuseţile regionale : *„Miss Capitala", „Miss Oltenia", „Miss Banat", „Miss Ardeal", „Miss Bucovina", „Miss Muntenia", „Miss Moldova", „Miss Basarabia".*

Insfârşit, dintre aceste frumuseţi juriul va alege pe frumoasa frumoaselor, „Miss România", care va pleca la Galveston, să concureze la titlul de „Miss Universe".

Odată alegerea făcută, toate cele 71 frumuseţi judeţene, vor fi invitate la Bucureşti unde se va da o serbare, în onoarea lor.

In tot timpul concursului la Sinaia, reprezentantele judeţene şi însoţitoarele lor vor fi invitatele revistei „Realitatea Ilustrată".

EXTRAORDINARE SERBARI LA SINAIA, CU PRILEJUL CONCURSULUI DE FRUMUSEŢE

In frumoasa Sinaia, ţara noastră are o staţiune climaterică, prin care poate, foarte bine, concura pe cele similare, din străinătate. Este una dintre puţinele localităţi în care confortul se îmbină cu frumuseţea naturii, spre a face reşedinţa cât mai plăcută.

Loc de vilegiatură vara, şi cea mai adecuată localitate, pentru sporturile de iarnă, Sinaia posedă şi unul dintre cele mai mari casinouri, după cel din Monte-Carlo.

In iarna anului 1930, vor avea loc la Sinaia, odată cu concursul de frumuseţe, serbări sportive, campionatul de bob-sleigh pentru România şi întrecerile internaţionale pentru sky.

Deasemeni Casinoul din Sinaia a hotărît să acorde tot sprijinul, concursului de frumuseţe, organizat de revista „Realitatea Ilustrată".

Conducătorii casinoului vor pune la dispoziţia organizatorilor, elegantele saloane, sala de teatru, restaurantul şi toate celelalte încăperi, anume împodobite cu prilejul concursului. In felul acesta, cadrul, în care se va desfăşura concursul, va fi tot pe atât de luxos şi elegant, pe cât de estetic şi plăcut ochiului.

PREMIILE

In dorinţa de a da o importanţă cât mai mare concursului revista „Realitatea Ilustrată" a hotărît ca, anul acesta să decearnă, în afară de titlul pe care îl va da celei mai frumoase, — titlul de „Miss România 1930", care-i conferă dreptul de a participa la concursul internaţional din Galveston, de a face minunata călătorie de care am vorbit la început şi de a concura la titlul de „Miss Universe" şi la premiile de peste un milion, oferite de juriul american — şi următoarele :

Premiul Sinaia de 50.000 *(cincizeci mii) lei, care se va plăti imediat „Miss României", precum şi alte premii aleselor regionale.*

CONDIŢIUNI DE PARTICIPARE

1. **Candidata trebue să aibe cel puţin şasesprezece şi nu mai mult de douăzeci şi patru ani;**
2. **Trebue să nu fie, nici să fi fost căsătorită ;**
3. **Să trăiască la părinţi, sau din muncă cinstită şi să aibe o purtare perfect morală;**
4. **Nu sunt admise artistele, dansatoarele de variete, sau baluri, domnişoarele care au jucat în film de cinema şi nici manechinele;**
5. **Concurentele trebue să trimeată la redacţia revistei noastre (str. Constantin Mille 7, Buc. I), cel mai târziu până la 10 Ianuarie 1930, o fotografie, însoţită de următoarele date personale: numele şi pronumele (pseudonime nu se admit); adresa exactă; vârsta, profesiunea, înălţimea, măsura taliei, greutatea şi culoarea părului.**

Fotografiile slujesc la o primă alegere, a acelor concurente, care vor fi invitate în faţa comisiunilor judeţene şi mai târziu, în faţa juriului din Sinaia.



Sport de iarnă la drum

UMBRA CARE UCIDE

O nouă aventură senzațională a celebrului detectiv Trevor Gex **de Rudyard Mullton**

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE

Autorul, reporter la ziarul New-York Herald, e luat de bandiții din Chicago drept un complice de al lor, e deghizat în prințul indian Wayapu și trimis în Europa să participe la o lovitură misterioasă.

După instrucțiile Bandei Crucea Neagră, reporterul se logodește cu doctorița Lydia Rinaldo și începe tratative cu contele Orsini din Veneția, pentru a-i cumpăra palatul în care apare uneori „fantoma dogelui lepros".

Banda „Crucea neagră", cere reporterului să aducă acasă la el pe Lydia Rinaldo, dar în aceeași seară o scrisoare de a detectivului Trevor Gex cheamă, pe cel care era deghizat în prințul Wayapu, la balul dat de Contele Orsini, unde apare un invitat deghizat în „dogele lepros".

— Adevăr zic vouă, cele mai frumoase femei de-aci, sunt cele mai păcătoase. Ele vor ispăși păcatul frumuseții lor, molipsindu-se de lepră, dela mine! Domnul este mâniat de stricăciunea voastră, și vă trimite lepra, să vă pedepsească.

— Ești lepros cu adevărat? întrebă Regina de Saba cu vocea alterată.

Drept orice răspuns, leprosul întinse deasupra unei facle, mâna sa care era un ciot cu degetele căzute, și mâna trosni ca un lemn, ce se carbonizează în foc, fără ca leprosul să simtă nici o durere.

Torquemada voi să se repeadă la el, dar frica de a nu lua lepra, îi curmă elanul. O clipă de stupoare urmă, și când mulțimea izbucni în urlete de spaimă, se produse o învălmășeală de nedescris.

Contele Orsini se clătină, leșină...

— Doamnelor și domnilor, zise atunci Torquemada. Totul nu a fost decât o glumă. Liniștiți-vă. Ubaldo, fă-ne o scamatorie mai veselă.

Leprosul dispăruse în dosul perdelei de flacără, produsă de Mefisto, care se înclină, în fața lui Torquemada. Dar doamnele frumoase, — și nu erau puține la această serbare, — rămaseră cu teama rece, ca un șarpe, în suflet.

— Fiți gata! șopti Torquemada unui domino negru, crezând că nu-l aud. Urmăriți pe lepros!...

— Dar nu știm unde a dispărut!

Atunci, Piratul Negru se apropie din nou de mine, și-mi șopti:

— Bagă de seamă! Femeea cu care ai sosit în Veneția, este una dintre cele mai frumoase din lume... Pedeapsa divină va începe cu ea...

Apoi, făcându-mi o tiflă bufonă, dispăru într'o farandolă.

In adevăr, Lydia Rinaldo era frumoasă. M'am întrebat îngrozit, dacă nu cumva e în primejdie. Unde era Trevor Gex?... Dece nu da semne de viață?..

M'am uitat la ceas: eram de patru ore la acest bal, și Trevor Gex nu se arătase.

Mi se întinsese oare o cursă!

CARNAVAL DE VENEȚIA

— **Aho!... Schoking!...**
— **Elle este folle!...**
— **Mein Gott!... Schlüpfrig!...**

In plină serbare venețiană în noaptea colorată de lampioane de pe Canal Grande, mandolinele tăcuseră brusc, când trupul de sirenă al unei femei, se ivise dintr'o gondolă fără gondolier. Carnavalul de pe canal izbucni în urlete:

— **Impudenta!...**
— **Sfacciata!...**
— **Scandaloso!...**

Se produse un tumult formidabil.

La acea apariție neașteptată, din toate gondolele de pe **Canal Grande,** turiștii cosmopoliți vociferară amplu, în toate limbile din lume...

Invitații contelui Orsini părăsiseră în grupuri palatul blestemat.

Sărisem într'o gondolă, ca să mă întorc la hotel, unde Lydia mă aștepta desigur, îngrijorată de subita mea absență.

Dar rumoarea carnavalului de pe Canal Grande, îmi atrase privirile. Deodată, aceastä rumoare crescuse.

Intr'o gondolă, nemișcată, în picioare, apăruse acea femee aproape complect desbrăcată, numai cu o cămașe sfâșiată pe ea, cu picioarele goale, cu părul despletit. Figura îi era acoperită de o mască neagră, iar pe piept avea o rană, din care se prelingea sângele!...

Ea sta dreaptă în gondolă, ca o statue poleită, de razele lunii.

Jos, pe canal, unii turiști amuțiră, înmărmuriți, în admirare. Ochii altora sticliră de pofte lacome.

Gondolierii strigau, râzând:

— E dementa!... Bufona!... Stravaganta!...

Atunci, un iureș începu spre ea. Ghirlandele de trandafiri se rupseră, gondolele se ciocniră. Tinerii americani se aruncară în valuri, înotând spre trupul acela, de zeiță. Câțiva fasciști din garda serbării, se apropiară, în bărci cu motor cu revolverele în mână, ca s'o aresteze, în numele moralei publice, ultragiate.

Dar dintr'o altă barcă cu motor, un om sări, în gondola bizarei femei, o luă în brațe și trecu iară cu ea, în barca lui. Apoi, își scoase pelerina și o puse pe umerii femeei mascate.

In aceeaș clipă însă, în care recunoscui în acel om pe Piratul Negru, Torquemada sări de pe balconul palatului Orsini, în apă, și se agăță de barca cu motor, în care Piratul răpise pe femeea goală.

Cineva, din altă barcă, începu atunci să tragă focuri de revolver, semănând panica în mulțime.

Am recunoscut în individul care trăgea cu revolverul, pe Charley, cel care mă făcuse să intru în această aventură, în taverna **„Japoneza spânzurată"**, din Chicago. Lângă el, se afla aventuriera Ana Sethland.

Torquemada, rănit, se prăbuși, în apă. Oameni în dominouri negre îl pescuiră, îl întinseră într'o barcă și-i scoaseră masca: era Matteo Pescari, șeful poliției fasciste, care se afla ușor rănit la braț.

Barca lui Charley trecu vertiginos printre gondole, căutând să iasă la larg, urmată de aproape de barca automobilă în care se afla femeea mascată și Piratul. Aceasta din urmă trecea tocmai ca o săgeată pe lângă gondola mea. Am sărit în ea, ca împins de un resort fulgerător, și m'am năpustit în spatele celui care se afla la volan.

Acesta, pierdu cârma și era cât pe aci să ne sfărîmăm de un pilon, din cele de care se leagă gondolele.

Charley însă, coti pe un canal secundar, și dispăru, în noapte, împreună cu Ana Sethland.

— A, te-am prins, banditule! am strigat, năpustindu-mă în spinarea „Piratului Negru". Ce e cu această femee?

— Rudy, lasă-mă să conduc în pace, căci altfel ne sdrobim de vre-un zid!...

Smulsei masca piratului. Era detectivul și bunul meu prieten Trevor Gex!

Eșisem din Canal Grande, urmăriți cu focuri de revolver și huidueli, în larg, spre San Giorgio. Ultimele bărci ale poliției fasciste, ne pierdură urma, în noapte. Trevor Gex încetini mersul și-mi zise:

— Rudy, păcat că am scăpat din mână pe Charley. Acum ar fi fost prizonierul meu, dacă nu m'ai fi încurcat tu cu intervenția ta nesăbuită.

— Imi pare rău, Gex, dar eu te credeam complice cu el.

— Numai el ar fi putut să-mi explice, ce s'a întâmplat cu femeea aceasta, răspunse Gex.

— Dar asta poate să ne explice și frumoasa doamnă de aci. Nu-i așa, *seniore?*

— Nu-i așa! zise Trevor Gex. Nu vezi că femeea aceasta e mută?

— E mută?... De unde știi tu?

— Dacă n'ar fi mută ar fi țipat, ar fi strigat ajutor, ar fi vorbit ceva, până acum.

— Dar ce i s'o fi întâmplat?

— In orice caz, ceva groaznic, răspunse Gex.

— Crezi?

— Desigur. Femeea aceasta a fost crucificată!...

— Crucificată?... Dumnezeule!... Râzi de mine, Gex.

— Nu râd de loc, Rudy. Dovadă că femeea aceasta a fost legată de o cruce, este că are la mâini, la picioare și deacurmezișul trupului, urme adânci de funii. Privește...

Femeea taciturnă se lăsă s'o examinăm. Fusese, evident, legată sălbatec de strâns.

— Ce te face să crezi că a fost legată de o cruce? întrebai.

Cu un gest prompt, detectivul smulse mantia de pe umerii femeei. Pe spinarea ei se vedea clară, urma unei cruci negre, de lemn, probabil gudronat de curând.

— Când i-am pus mantia pe umeri, mă lămuri Gex, am văzut această stranie urmă a crucii, pe care a fost răstignită!

— E oribil!... Ce mister!...

Dădurăm femeei un creion și hârtie ca să scrie ce i s'a întâmplat. Dar ea zâmbi și dădu din umeri.

— Nu știe să scrie! spusei eu uimit.

— Ciudat!... Ce râs straniu are!

— E nebună!

— Așa cred, zise detectivul.

— Gex, trupul acesta... Cine e femeea aceasta?...

— Nu știu nici eu, *dear boy*, îmi răspunse detectivul.

— Mi-ai scris că ești în primejdie...

— Nu ți-am scris nimic.

— Cum, nu mi-ai trimis, tu, barca cu motor, să mă aducă la balul contelui Orsini?...

— Eu? Rudy, ești nebun?

Smulsei masca necunoscutei. Apăru figura Lydiei Rinaldo. Scosei un țipăt de groază: Lydia râdea candid, cu o expresie de naivă nevinovăție. Nu mai avea acea seriozitate ce o caracteriza.

— Lydia, ce s'a întâmplat?... Nu mă cunoști, eu sunt, Wayapu...

Lydia mă privia cu ochii goi de orice înțelegere.

— Lydia nu mă recunoști?...

Sărmana femee ridică din sprâncene: nu mă recunoștea!

— E nebună! am putut șopti, căzând pe bancheta bărcii, răpus de durere.

* * *

Oprirăm la Lido. Aci era vila prietenului nostru, celebrul alienist, doctorul Guido Sagone, discipolul lui Freud.

(Va urma)





UN VAS FANTOMA

LEGENDA atât de cunoscută, a popoarelor Nordului, povestind drumul rătăcitor, al unui vas fantomă, a primit anii trecuţi, dacă nu o confirmare, cel puţin o explicaţie.

Marinarii şi pescarii Mării Baltice, erau înspăimântaţi de o epavă, un vas fantomă, a cărui apariţie — spuneau ei, — le aducea nenorocire. Făurită din neguri şi cu un echipagiu de spectre, această arătare sinistră, gonia în viteză nebună peste ape, împrăştiând nenorocirea în jurul ei.

Cele ce voiu povesti, vor fi odată mai mult o dovadă, că realitatea este deseori, mult mai macabră decât legenda.

* * *

Prin luna Octombrie a anului 1923, corabia germană cu trei catarge, **„Hermina"**, naufragiă pe timpul unei furtuni îngrozitoare, în dreptul insulei Silt, în Marea Baltică. Nici un marinar nu scăpă cu viaţă, astfel că nici până astăzi, nu s'a putut afla, data exactă a nenorocirii.

Un detaliu ciudat: valurile mării, nu aruncară la ţărm, nici un cadavru şi nici o urmă a naufragiului, nu fu văzută. Corabia dispăruse. Se vorbi o vreme despre nenorocire, dar apoi uitarea o troeni.

Dar după câtă-va vreme, o poveştire sinistră, o legendă curioasă, începu să circule printre navigatorii Mării Baltice.

Vase de pescari, navigând în noapte, povestiau că ar fi întâlnit în drumul lor, un vas fantomă ivindu-se din negura mării, cu pânzele sfâşiate, cu catargurile şi cordagiile, pline de alge marine şi de bureţi, cu pupa sfărâmată. Pe punte, şedeau ghemuite forme bizare, într'o nemişcare înspăimântătoare. Un adevărat echipagiu de spectre.



Nimeni nu se mai îndoia, că era vasul fantomă, vasul aducător de nenorocire. Marinarii părăsind porturile Mării Baltice, îşi făceau cruce la evocarea lui.

Dar iată, că în noaptea de 15 Maiu a anului 1926, un grup de pescari ce încrucişau în apropierea Amrun-ului văzură venind către ei, din ceaţa nopţii, îngrozitoarea apariţie, exact aşa precum le-a fost descrisă. Plutia într'o legănare lentă, învăluită de o linişte de nepătruns. Spaima cuprinse pe bieţii pescari. Intr'o panică de nedescris, goniră cu bărcile lor uşurele către ţărm.

Şi în ziua următoare, vasele păzitoare de coastă, găsiră în apropierea Amrun-ului, o epavă pe care curentul o înfipsese adânc în nisip. La început, nimeni nu avu curajul să se urce pe puntea corăbiei. Când însfârşit se încumetară, o viziune groaznică se înfăţişă ochilor lor.

Pe punte, legate cu frânghii de catarguri, se aflau opt cadavre, mumificate de mâlul şi sarea mării: opt din marinarii echipagiului.

Aceasta era tot ce mai rămăsese din corabia cu trei catarguri **„Hermina"** şi din echipagiul ei, înghiţit cu trei ani în urmă, de valurile mării Baltice şi pe care o soartă de neexplicat, l-a ţinut ferecat pe fundul mării.

Astfel ,legenda vasului fantomă, a căpătat o explicaţie. Corabia **„Hermina"**, pe care o întâmplare stranie, căreia nu-i găsim explicaţie, a adus-o după trei ani la suprafaţă, a înspăimântat prin apariţia ei fantomatică şi prin trista ei pribegie de epavă, minţile pescarilor din Mările Nordului, reînviând legenda vasului fantomă.

Inchisoarea—sanatoriu



Botezul de zintâiu — Ţesătoria

Spun „Sanatoriu", fiindcă întruneşte toate calităţile unui astfel de aşezământ şi păstrează doar numele de închisoare.

Sosim dimineaţa... „E Duminică, şi doamna directoare e la slujbă", ne explică portarul. Intrăm în biserică. Preotul oficiază slujba, care e ascultată cu smerenie, de deţinute.

Un cor format din ele şi condus de două călugăriţe dă răspunsul. După slujbă, facem cunoştinţă cu doamna directoare Eug. Economu. Ii expunem motivul venirei noastre. Reporterul fotografic, îşi şi începuse lucrul. Predica, pe care o ţinea preotul în curte, fiind vreme frumoasă, o fotografiase de mult. Şi căuta acum cu ochii, un alt „lucru interesant".

Vizităm dormitoarele. Pildă de curăţenie şi pentru sălile de spital. In închisoare nici o asprime, nici o violenţă. „De fapt, nici nu-i nevoie de ele" — ne explică directoarea. „Când am venit la conducerea acestei închisori, am venit cu gândul ca acest local să nu fie un local de caznă, pentru ispăşirea păcatelor, pentrucă deţinutele sunt bolnave şi nici decum simple vinovate. Pentru aceste fiinţe e mai necesar un tratament, decât pedeapsa unei inchisori. Condusă de aceste idei, am încercat să le pun în aplicare. Am desvoltat în ele sentimentul religios, care a dat roade destul de bune".

Trecem prin curtea închisorii. Deţinutele se apleacă şi întâmpină pe directoare cu:

— „Sărutăm mâna, doamnă".

— „... Majoritatea deţinutelor sunt condamnate pentru pruncucidere şi crime sentimentale".

— „Câte deţinute aveţi?"

— „O sută treizeci şi una, şi nu uitaţi că acest număr reprezintă deţinutele din toată ţara. Când am venit, am găsit atelierele într'o stare de plâns. Din şasesprezece războaie, funcţionau vreo patru, şi acele ca vai de ele. Le-am reparat, le-am repus în funcţiune. Cu toate că acum, bazarul e descompus, căci am trimis lucrurile la expoziţia din Parcul Carol, din Bucureşti, totuş merită să-l vedeţi".

Intrăm în atelierul de ţesătorie. Diferite feluri de covoare, în mii şi mii de culori, lucrate cu măestrie, sunt agăţate de războaie. Aceste femei, lucrează cu o râvnă extraordinară.

MODERNISMUL IN INCHISOARE

Directoarea, se scuză şi ne roagă s'o aşteptăm în sufrageria deţinutelor. Stând în sala cu mese frumos orânduite, şi aşteptând pe directoare, observ într'un colţ o fată tânără, cu privirea fixă. Supraveghetoarea ne explică că a început să orbiască. Cu un ochiu nu mai vede deloc, iar cu celălalt foarte puţin. Mă apropii de ea.

— „Cum te chiamă?"

— „Volonca Ana".

— „De ce ai fost condamnată?"

— „Pentrucă mi-am omorît logodnicul".

— „De ce l-ai omorît?"

— „Eram logodită cu locotenentul Munteanu, dela regimentul I Vânători, din Sft. Gheorghe. Din omul care la început era bun cu mine, el se prefăcuse într'un adevărat călău. Eu nu ştiam de ce şi suportam totul, pentrucă-i aparţinusem şi nu mai puteam da înapoi. Intr'o zi, curăţindu-i tunica, am găsit o scrisoare de la o fată din Bălţi, prin care am aflat că era logodit şi cu acea fată, care îi oferia să-i trimită bani, ca să vie la ea. Mama acasă m'a întâmpinat cu vorbele:



Elena Muscalu

— „Să ştii altădată să-ţi asculţi părinţii, nu ţi-am spus că băiatul ăsta nu e pentru tine? Uite, am aflat că e logodit şi cu Ilona".

Era prea mult. N'am spus nimic. Am fugit la el, căci stătea la nişte vecini ai noştri. I-am arătat scrisoarea şi l-am întrebat ce are de gând să facă, cu mine. Atunci înfuriat a chemat ordonanţa şi a pus-o să mă dea afară. M'a trântit jos pe scări. Infuriată peste măsură, m'am dus acasă, am luat revolverul, am îmbrâncit ordonanţa care voia să mă oprească, l-am împuşcat".

— „La cât ai fost condamnată?"

— „La cinci ani".

Absorbit de povestire nici n'am observat când directoarea aranjase un aparat de radio.

— „Allo, allo, aici radio Bucureşti, concert de orgă".

Şi prin pâlnia haut-parleur-ului sunetele se revărsau în cascade divine, în sală. Era o răsplată a cuminţeniei şi hărniciei lor, dată de directoare. Cu capul sprijinit în mâini, cu privirile pierdute ascultau muzica.

Din privirile lor, care altădată purtau poate ura, cruzimea, sau nebunia momentului, isvora acum liniştea sufletului împăcat, cu sine. Am stat o clipă la îndoială, dacă mă aflu într'adevăr în mijlocul unor femei, care au putut să-şi ucidă copiii, soţul sau iubitul, părinţii.

Doamna directoare, ne invită în cancelaria închisorii.

— „Acum e bine, e în ordine, dar dac'aţi fi văzut ce am găsit, când am venit aici. Predecesorul meu, bărbat, comisese lucruri îngrozitoare. Am găsit peste zece deţinute însărcinate. Astăzi, lucrurile s'au potolit şi vă pot arăta scrisori dela deţinutele, care şi-au terminat pedeapsa.

Dar să vă povestesc o întâmplare: într'un rând am cerut câţiva deţinuţi, bărbaţi, pentru nişte lucrări ce aveam să le execut aici. Unul din ei, s'a îndrăgostit de-o deţinută de aci. Amândoi se pocăesc şi după câteva luni, când îşi vor termina osânda, cred că le voi fi naşă.

— „De când sunt separate închisorile de bărbaţi, de cele de femei?".

— „De pe la 1788, Domnitorul Mavrogheni, a dispus ca femeile să fie închise deosebit".

In cazul când în locul unde s'a comis fapta, nu era închisoare, femeia urma să fie închisă la *„Un om de ispravă şi însurat, dacă pârcălabul nu era însurat"*. Prima închisoare de femei, a fost instalată în anul 1863, la schitul Ostrov, jud. Argeş. Apoi a fost mutată la mânăstirea Mislea, zidită în 1534, de Radu Voevod şi restaurată în 1584, de Petre Cercel.

Preotul vine cu botezul. E zintâiu. Insoţit de corul deţinutelor, intră în cabinetul directoarei, care sărută cu evlavie crucea.

— „Am aici o deţinută domnule, de care mă îndoesc dacă e vinovată. E blândă, muncitoare, de o religiozitate aproape excesivă şi mai ales ceva curios, de când a intrat în închisoare, susţine morţiş că nu e vinovată".

— „Aş putea vorbi şi eu cu ea?"

— „Da, imediat", şi dădu ordin să fie chemată deţinuta.

O femee tânără, trupeşă, cu ochi albaştri, mari şi cu căutătura blândă.

— „Spune-mi şi mie totul cum s'a întâmplat, poate te-aş putea ajuta".

O JALNICĂ TRAGEDIE

— „Mă numesc Elena Muscalu. M'am măritat, din dragoste, cu Niculae Muscalu, comandant de sergenţi, la Bălţi. In poliţie s'a dedat la băutură. Ca să-şi procure banii necesari beţiei, făcea scăpaţi mulţi hoţi. Cu unii se certa. Eu de multe ori l-am rugat să se lase de această meserie, fiindcă-şi face **duşmani, între hoţi. El n'a vrut. După trei ani însă, a fost destituit. După multe ru-**

găminţi a fost primit ca plutonier maestru cismar, la 29 obuziere. Când s'a văzut din nou cu post şi cu leafă, s'a apucat iarăşi de beţia de care se desbărase, o vreme. In anul 1926, la 23 Septembrie, a eşit din cazarmă, la ora şase după masă şi în drum spre casă a intrat într'o bodegă, unde a chefuit până la trei dimineaţa. Venind apoi, dela cârciumă, pe podul mare, doi bandiţi l-au bătut, până l-au omorît aproape. L-au luat apoi să-l ducă acasă, ca să nu fie prinşi... In curte, câinele a început să latre. Uşa dela tindă s'a deschis, şi am văzut doi oameni străini, ţinând pe bărbatul meu. Eram obişnuită cu acest lucru, căci de multe ori îl aduceau oameni acasă. Când însă i-a dat drumul, el a căzut jos. Atunci mi-am dat seama că nu e lucru curat, şi-am început să ţip. Unul din ei, s'a repezit la mine şi mi-a tras cu un fier aici, — şi îmi arătă un semn, sub ochiul drept. — Am căzut ameţită. Când mi-am venit în fire, m'am ridicat. Nu puteam să-l ridic pe bărbatul meu în pat şi l-am târât, până în mijlocul odăii. L-am stropit cu apă; a început să verse sânge şi iar a leşinat. Am fugit la postul de jandarmi şi la regiment, ca să anunţ să vie doctorul. Când m'am întors acasă, el murise. Am fost arestată, împreună cu părinţii mei".

— „Dar de unde ştii ce s'a petrecut pe pod?"

— „Am făcut cerere de revizuire, bandiţii au fost prinşi şi ei au declarat".

— „Şi atunci dece te mai ţin?"

— „Nu ştiu".

— „La proces ce-ai declarat?"

— „Păi, să vedeţi. Noi am luat avocat pe d. Gheorghiu Ioan. El m'a învăţat să spun că l-am omorît, ca să-mi scap părinţii, şi apoi mă va scăpa şi pe mine, pe motivul că am fost în legitimă apărare".

— „La cât ai fost condamnată?"

— „La 15 ani recluziune şi 50 mii de lei amendă".

Femeea începu să plângă.

— „Am o mamă bătrână, care ziua întreagă umblă plângând, împrejurul închisorii. Doar când doamnei directoare i se mai face milă capătă ceva de mâncare. Vă rog domnule, dacă nu pentru mine, pentru mama, faceţi ca să se revizuiască procesul şi se va dovedi că sunt nevinovată".

Directoarea îi făcu semn şi ea se depărtă plângând. Mi-am făcut datoria, şi am scris aceste rânduri. Justiţia, dacă există într'adevăr la noi în ţară, n'are decât să-şi spue cuvântul. Dacă s'au descoperit adevăraţii criminali, dece o mai ţin pe ea? Ar fi de dorit un răspuns.

Ne pregătim de plecare. In curte, o femee merge în genunchi.

— „Ce e cu ea?".

— „Au schingiuit-o jandarmii, ca să declare crima şi i-au pus cărbuni aprinşi pe picioare".

— „Şi a mărturisit?".

— „Nu".

* * *

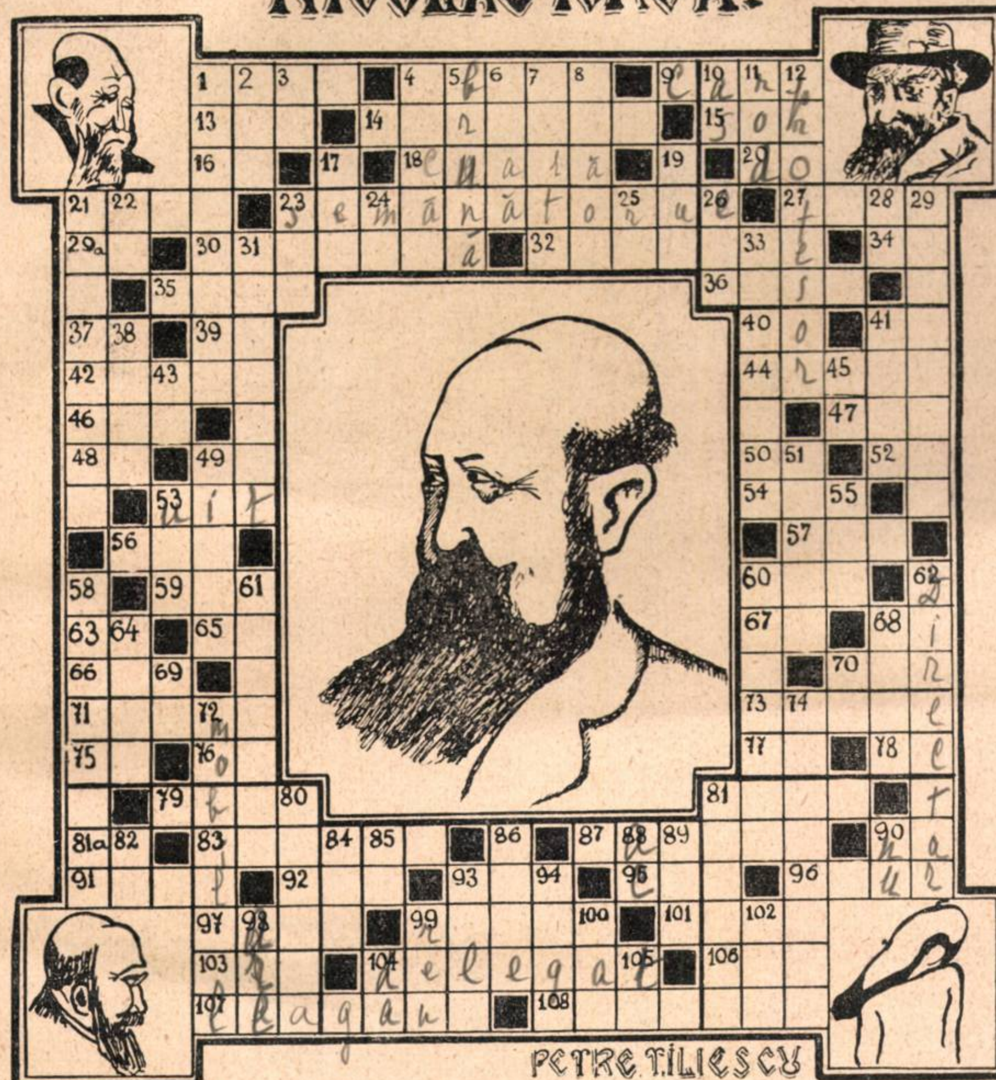
E seară. Plecăm. Şi'n linişte înserării, mă gândesc la tragediile, pe care mulţi nu le ştiu. Şi Justiţia, ar avea atâtea fapte bune de făcut... dac'ar vrea...

SANDU B. FLOREA

Jocurile „Realităţii Ilustrate“

Joc de cuvinte încrucişate

de **PETRE ILIESCU** (10 puncte)
Focşani



Orizontal: 1) Publicist şi istoric. (1848—1910) 4) Planezi. 9) Literat şi om politic. (Junionist). 13) Mică poemă. 14) Facultate pariziană, unde conferenţiază N. Iorga. 15) Soră. 16) Notă muzicală. 18) Pentru pecetluit scrisorile, 20) Notă muzicală, 21) Guvernatori. 23) Revistă literară care a lansat un curent literar al cărui animator a fost N. Iorga. 27)Tezaur. 29a) Animale. 30) Emitere. 32) Alăturare. 34) Interjecţie. 35) Cultivator. 36) Ieşit. 37) Iniţialele unui poet transilvănean. 39) Conjuncţie. 40) Fiinţă, (inv.) 41) Iniţialele unui mare diplomat român. 42) Trecătoare într'un port. 44) Hârleţ. (tr.) 46) Nume femenin. 47) Mişcare circulară. 48) Pronume. 49) Miros. 50) La albine. 52) Pronume. 53) Strica. 54) Fruntaş. 56) Fost într'o boerie. 57) Cezarul ruşilor. 59) Volum literar. 60) Tablou. 63) Conjuncţie. 65) Zeu egiptean. 67) Interjecţie (inv). 68) Bea ! (mold.) 66) Nume femenin. 70) Sui. 71) Ruină. (fig.) 73) Impodobit. 75) Primele două litere dintr'un mare poet român. 76) Literă grecească. 77) Pronume. 78) Lac în Africa. 79) Dans naţional. 81) Ajunare. 81a) Interjecţie. 83) Sat în judeţul Argeş. 87) Atotştiitor. 90) Poftim. 91) Distingi. 92) Interjecţie. 93) Trăsură elegantă. 95) Se face la stână. 96) Ce are multă învăţătură. 97) Bastiment. 99) Cel ce vorbeşte frumos. 101) Nicovală. 103) Interjecţie. 104) Reprezentant al poporului. 106) Metal. 107) Patul pruncului. (pl.) 108) Ce studiu predă domnul Iorga ?

Vertical: 1) Arta de a guverna. 2) Nume femeesc. 3) Interjecţie. 4) Meseriaş. 5) Oacheşe. 6) Drept înainte (fem.). 7) Revărsată. 8) Plutesc. 10) Luptător pentru o idee. 11) Fructul muncii. 12) Cel ce instrueşte. 17) Popor muncitor şi cult. 19) Popor pravoslavnic. 21) Oraş natal al domnului Iorga. 22) Posezi. 23) Mă precipit. 24) Pronume. 25) Zeu. 26) Palavră. (mold.) 28) Pronume. 29) Instructiv. 31) A da fiinţă. 33) Copil de român. 38) Nuvelist. (1835—1916). 41) Poet şi traducător. (1835—1917). 45) Interjecţie. 49) Text original. 51) Invăţat. 53) Privesc. 55) Copil. 58) Şcoală înaltă. 61) Piatră. 60) Rege înţelept şi drept. 62) Demnitatea D-lui Iorga la Universitatea din Bucureşti. 64) Nuvelist român. (1875—1911). 68) Castel istoric în judeţul Făgăraş. 69) Măsură. 70) Numeral. 72) Care poate fi strămutat. 74) A renaşte literele şi artele. 80) Zonă pe înălţimile munţilor. 81) Meseriaş de pălării. 82) In agrimensură. 84) Judecător în infern. 85) Pronume. 86) Lovi. 88) Bold 89) Interjecţie. 90) Negaţie. 93) Bagatele. (fig.) 94) Invârti. 98) Anagramă din **aer.** 99) Animal polar. 100) Cosit. 102) A striga prelung. 104) Afirmaţie. 105) Două consoane.

Problemă

— Un bucătar are un număr oarecare de ouă pe care le împarte la trei clienţi.

Primul ia o jumătate din numărul întreg, plus o jumătate de ou. Al doilea primeşte o jumătate din ceeace a rămas, plus o jumătate de ou, iar al treilea, o jumătate din ceeace a rămas, plus iarăşi o jumătate de ou.

Câte ouă au fost, ştiind că bucătarul n'a spart nici unul?

N.R. — *Până Sâmbătă, 28 Decembrie, am primit soluţiile la concursul nostru pentru „şampionatul cuvintelor încrucişate, pe 1930". In numărul viitor vom publica rezultatul.*

* * *

Deslegările se primesc până la 10 Februarie 1930. Fiecare joc acordă deslegătorilor un număr oarecare de puncte. Cel care obţine numărul cel mai mare de puncte prin deslegarea celui mai mare număr de jocuri din numerele următoare, va primi un premiu de 1000 lei. Premiul al doilea 500 lei. Premiul al treilea 300 lei. Următorii şapte deslegători primesc câte un volum din operile autorilor renumiţi. Deasemenea vom publica numele tuturor deslegătorilor. Premiile se vor distribui la 20 Februarie 1930.

* * *

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
Bucureşti, Str. Const. Mille 7, Etg. II
TELEFON 306/67
Director redacţional, NIC. CONSTANTIN
PREŢUL ABONAMENTULUI

Pe un an	**Lei 350**
Pe trei luni	**„ 95**
Pentru străinătate	**„ 400**

Cupon pentru jocuri
No. 154

Numele şi pronumele ____________

____

Adresa ____________

Peisagiu de iarnă



BRIGITTE HELM

Inainte ca monumentala realizare cinematografică a lui Fritz Lang, Metropolis, să apară pe ecran Brigitte Helm era cu totul necunoscută.

Când i s'a încredinţat dublul rol al Mariei şi al vrăjitoarei, din acest film, rol extrem de greu, Brigitte Helm nu era încă iniţiată, în tainele artei mute. Este adevărat, că juca teatru, foarte mult teatru, pe scena... pensionatului, unde-şi sfârşia studiile. Avea în vremea aceea şaptesprezece ani.

De câte ori pensionatul organiza o reprezentaţie, Brigitta deţinea rolul principal, din piesă. O mulţime de oameni veniau s'o admire. Uimia pe toţi, cu talentul ei. Toţi cei cari o ascultau, erau de acord în a spune că un viitor strălucit i se pregăteşte, în spinoasa carieră a teatrului.

In astfel de condiţiuni, tânăra domnişoară se gândia mai mult la teatru, decât la trecerea examenelor. Mereu implora pe mama ei, să-i procure un angajament, într'un studio, căci adora cinematograful, tot atât de mult, poate mai mult ca teatrul.

Doamna Helm, se lăsă uşor convinsă, căci şi ea îşi pusese mari speranţe, în viitorul fiicei sale. Ştia că Fritz Lang caută o fată tânără, pentru Metropolis. Jurnalele de specialitate o anunţaseră. Atunci, doamna Helm scrise lui Lang. Ea adăogă scrisorii sale câteva documente, prin care dovedia triumfalele succese, pe care le obţinuse fiica sa, pe vremea când juca teatru la pensionat. Fritz Lang foarte sceptic, îşi făcuse convingerea că această fată nu este cu nimic superioară sutelor de fete tinere, care-i scriau, rugându-l să le procure un loc, în studio. Totuş el o chemă pe Brigitte Helm la studioul Ufei, din Neubabelsberg. Intrând în gigantica clădire, unde lucrau atâtea persoane, unde se cheltuia o energie atât de mare, Brigitte Helm se simţi emoţionată, stânjenită, fiind cuprinsă de tremurături nervoase, care-ar fi putut să-i răpească toate mijloacele de exprimare. Fritz Lang o interogă cu amabilitate, sfătuind-o să nu fie emoţionată, căci vor face imediat o încercare.

După ce-au maquillat-o puţin, au condus-o într'un colţ al studioului, în care se afla în faţa unui decor oarecare, un aparat de cinematografiat. Brigitta cunoştea mecanismul obicinuit, al acestor încercări, din citirea revistelor cinematografice. Totuş întrebă:

— „Ce trebue să fac?

Fritz Lang, pe tonul cel mai serios din lume răspunse:

— Luaţi această scrisoare şi citiţi-o; este tot ce vă cer.

Luminile se aprinseră. Brigitte Helm se conforma instrucţiunilor sumare, pe care i le dădea celebrul regisor. Incepu cu toată seriozitatea să citească scrisoarea. Era o scrisoare comercială şi Brigitta se silia să-i desluşească sensul. Operatorul învârtia manivela.

Fritz Lang impasibil observa. La un moment dat, un actor intră furios. Pătrunse în câmpul obiectivului, apostrofând violent şi brutal pe tânăra fată, care îndrăsnise să se servească de un decor, rezervat regisorului său. Brigitte Helm roşi, căutând să se scuze şi explicând că nu ea este vinovată, că joacă în acel rol. Dar Alberti — aşa îl chema pe actor — continua să strige şi s'o ameninţe cu pumnul. Brigitte Helm îşi pierdu cumpătul, şovăi, fu cuprinsă de ameţeală, — în vreme ce Fritz Lang striga!

— „Stingeţi lumina !"

Acum abia îşi dete seama, că toată scena fusese pusă la cale de Fritz Lang.

Alberti devenise de o corectitudine uimitoare, înclinându-se înaintea debutantei, cu vorbele:

— „Vreau să sper, că nu v'am speriat prea tare".

Fritz Lang, întrebat timid, de Brigitte Helm, spuse că nu este nemulţumit de expresia tinerei fete, dar că nu poate să se pronunţe, până ce nu va vedea filmul developat. In aceeaş zi încă, Brigitte Helm fu angajată, Fritz Lang găsind încercarea foarte reuşită.

Lucrul era foarte greu, la început, pentru tânăra fată. Nu avea nici o ideie de cinematograf. Totuş Fritz Lang, cu o răbdare extraordinară o iniţie, încetul cu încetul. Brigitte Helm ascultă, în totul, ordinele lui Fritz Lang, silindu-se totuş să-şi transpuie personalitatea sa, în scenele pe care le interpreta. Dificultatea dublului rol din „Metropolis" o amuza. Căpătase o mare plăcere, pentru turnarea scenelor, în care apare sub aspectul unui personagiu demon.

Multă vreme a păstrat în minte, acele scene, pe care trebuia să le turneze, îmbrăcată cu un soi de armură din oţel; căci Fritz Lang nu a admis să fie dublată, în această parte a rolului. Armura a fost lucrată cu îngrijirea cea mai minuţioasă. Cu toate acestea ea supăra mult pe tânăra fată, şi când o desbrăca era copleşită.

Intrebată de un ziarist berlinez, ce a găsit ea mai uşor de realizat, în această creaţie, care a făcut-o una din artistele cele mai „en-vogue" ale Germaniei, Brigitte Helm a răspuns:

— „In general este mult mai greu să realizezi scenele de imobilitate, decât acelea în care te afli într'o continuă mişcare. Astfel, când mă aflam în cetatea muncitorilor, îndemnând pe lucrători la revoltă, jucam fără efort, căci întreg corpul meu m'a ajutat. Dimpotrivă, scenele în care singură expresia mea, trebuia să facă pe spectatori să înţeleagă importanţa momentului, mi-au cerut un extraordinar efort cerebral, pentru a mă putea identifica personagiului, imaginat de autor".

Brigitte Helm este considerată, astăzi, ca una dintre cele mai mari vedete ale ecranului. Un lung şir de creaţii i-au adus celebritatea. După marele succes obţinut cu „Metropolis" a interpretat roluri de femee fatală, în mai toate filmele prezentate.

Ultimul ei film, este „Manolescu" (Aventurierul), unde apare alături de Ivan Mosjoukine. De atunci n'a mai turnat, din cauza unui conflict pe care l-a avut cu „Ufa". Astăzi diferendul fiind aplanat, Brigitte Helm va reincepe lucrul, — de astă dată pentru filme sonore.

IGOL.



Brigitte Helm în intimitate

REALITĂŢILE VIEŢII

Un hoţ distrat. — O condamnare originală. — Meseria somnului. — Soţia pocăită. — Boccaccio la Petreşti. — Casa vrăjită. — Căsnicia pisicilor.



ROFESORUL distrat, care de decenii încoace a furnizat material, revistelor umoristice, şi-a găsit un concurent: un spărgător, care a vizitat, dăunăzi, locuinţa unui cetăţean din Chicago, în lipsa acestuia, deţine, desigur, recordul distracţiei. Hoţul a descuiat, nu fără oarecare osteneală, toate dulapurile şi scrinurile, adunând tot ce găsia mai de preţ, însă tot lucruri mai mici. A făcut două pachete din prada lui, în valoare de zece mii dolari, şi le-a vârît în buzunarele paltonului său, destul de uzat. Dar comparându-l cu pardesiul nou-nouţ al stăpânului casei, haina lui îi păru prea sdrenţuită şi făcu deci schimb. Apoi dispăru. Când cetăţeanul veni acasă, descoperi mai întâi furtul, apoi haina cea veche, în buzunarele căreia găsi toate obiectele furate.



ATĂ o altă aplicare a expresiei: Hoţul de păgubaş!

Spărgătorul n'a fost prins. Dacă i s'ar fi dat de urmă, având în vedere, că intrase prin efracţie şi petrecuse câtăva vreme în casa unui cetăţean, desigur că nu s'ar fi putut bucura de originala sentinţă de condamnare, emisă împotriva unui confrate al său, tot spărgător de meserie, care însă n'a pătruns decât cu partea superioară a trupului, în banca, pe tezaurul căreia îşi pusese ochii. In consecinţă numai această parte a corpului său a fost condamnată. Dar să povestim faptele:

Spărgătorul era atât de grăbit, încât a spart doar atâta din zid, ca să-şi poată vârî capul şi trupul, până la brâu, înăuntru, a furat apoi diverse obiecte de valoare.

In urma pledoariei avocatului, judecătorul a osândit jumătatea trupului vinovată de efracţie la un an închisoare, lăsând osânditului libertatea de a-şi tăia picioarele nevinovate. Hoţul a preferat însă să le întemniţeze şi pe ele.



ACĂ e adevărat că o cunoştinţă împăcată e cea mai bună pernă de odihnă, atunci cei cari practică urâta meserie de spărgători, nu trebue să fie clienţi prea buni ai zeului Morfeu şi dacă cumva vreunul dintr'înşii s'ar fi prezentat la firma engleză care căuta o persoană „bine", în stare să doarmă ziua, în schimbul unei retribuţiuni frumoase, ar fi eşuat. Iată despre ce e vorba: într'un ziar englez a apărut un anunţ:

„Se caută o persoană bine, prezentabilă, în stare să doarmă ziua. Nici-un fel de muncă! Singura condiţie: Un somn adânc. Leafă bună". Un gazetar se înfăţişează la locul indicat, crezând că e vorba de o glumă proastă. Dar chestiunea era serioasă. O firmă, care fabrica lengerie de corp, căuta pe cineva, care să doarmă ziua în vitrina prăvăliei, spre a dovedi, că într'un ţesut ca acel confecţionat de firma în chestiune, nu suferă de frig.

Angajatul avea să doarmă neînvelit, într'o pijama lucrată din acea ţesătură. Nu mai puţin de 200 persoane de ambe sexe s'au prezentat pentru a ocupa postul, asigurând fiecare că-l vor îndeplini cu conştiinciozitate.



IMIC nu oglindeşte mai bine mentalitatea, curentul de viaţă ce domneşte într'o localitate, decât anunţurile din gazetă. Un atare anunţ, cum e cel citat nu s'ar fi putut găsi decât într'o ţară comercială, ca Anglia sau America, după cum nu ne putem închipui să cităm următorul anunţ, apărut într'un ziar lituan — şi încă în Monitorul Oficial de acolo — într'o publicaţie meridională:

„Având în vedere, că circulă diferite svonuri jignitoare la adresa mea, şi pentru a-mi uşura conştiinţa, socot de datoria mea, să declar, de bună voe, cum că sunt ferm decisă, s'o rup cu trecutul. Deoarece urăsc orice minciună şi înşelăciune, îmi exprim regretul sincer, de a-mi fi înşelat bărbatul. I-am mărturisit totul, iar el m'a iertat. Pe viitor îi voiu fi o soţie credincioasă şi mă voi strădui din răsputeri, să-l fac să uite suferinţele morale, pe care i le-am pricinuit".

Dacă un asemenea caz de pocăinţă publică aminteşte de concepţia unui Ibsen, cu fanatismul său pentru adevăr, aventura de la Petreşti — o comună din Moldova — aminteşte mai degrabă de Boccacio.



OŢII Lazaniuc, din acea comună duceau o căsnicie fericită, soţul neluând în seamă cele ce se vorbiau pe socoteala tinerei şi frumoasei neveste. Intr'o zi — cazul e recent — Lazaniuc îşi înştiinţează soţia, că pleacă la pescuit. Nevasta profită de acest fapt, spre a-şi chema amantul. Dar tocmai când cei doi se bucurau de fericirea lor ascunsă, surveni un alt ibovnic al femeii, care aflase întâmplător de plecarea soţului. Femeia îşi ascunse primul amant în pod şi rămase cu al doilea. Dar nu trecu mult şi auzi iarăş ciocănituri în uşă. De astădată, era soţul, care se răsgândise pe drum şi amânase pescuitul pe altă zi. Femeia urcă şi pe celălalt amant, în pod, ascunzându-l după nişte saci cu mălai. Cei doi stăteau nemişcaţi, unul neştiind de prezenţa celuilalt. Soţul flămând ceru femeii de mâncare şi după cererea lui masa a fost aşezată la gura podului. La un moment dat, unul din amanţi s'a ridicat puţin, ca să vază, cu ce se ospătează soţii. Dar în acelaş moment al doilea strănută din toate puterile. Sacii din faţa lui s'au mişcat, îmbrâncind pe tovarăşul din faţă. Acesta alunecă şi împreună cu sacii, din cari curgea porumbul, se rostogoli pe scara podului.

Auzind sgomot şi zărind porumbul prăvălindu-se pe scară, soţul s'a speriat, şi-a fugit în sat, după ajutor ţipând că necuratul a pătruns în casa lui. Intre timp nevasta a expediat pe cei doi ibovnici, unul prin uşa din faţă, celălalt pe portiţa din dos a casei. Reîntors acasă, întovărăşit de săteni, n'a mai fost nevoe de nicio intervenţie: totul se linişise. Femeea făcea pe leşinata. Lazaniuc a fost sfătuit de necredincioasa soţie să vânză casa spurcată de duhuri rele, iar săteanul superstiţios s'a conformat sfatului.

Mai târziu, localnicii şi-au lămurit misterul, dar Lazaniuc îşi vându-se casa...



ERICIREA în căsnicie e de altfel o problemă foarte complicată pentru noi oamenii. Pentru animale chestiunea se simplifică.

Imi veţi obiecta, că la câini, pisici, etc., nu există ceeace numim noi căsnicie. Există, însă, la Paris o revistă, care se ocupă exclusiv cu creşterea şi îngrijirea micelor feline domestice, îndrăgite de Baudelaire şi în care se găsesc anunţuri matrimoniale, de felul acesta.

In ziua de 18 Mai a avut loc cununia lui Mitsu (aparţinând doamnei Barcy, 4 Rue du Temple) cu Sakiamuni.

Domnişoara Leroque are onoarea a comunica mariajul pisicei sale albastre, persane.

Un cotoi persan albastru, premiat în câteva rânduri, doreşte să intre în relaţii cu o pisică de aceeaş rasă.

Splendid cotoi siamez, două premii, cu ochi albaştri, foarte frumoşi, doreşte căsătorie cu frumoasă siameză".

Nu lipseşte decât comentariul: „Intermediari exclusi!".

Carageale, e mai șic, Encre. și o perucă roșie, garnisită, cu un condei mare de aur.

Doi metri de satin negru, puțină dibăcie și costumul e gata. Dar plăcile de gramofon? Nu e așa că ideia e superbă?

Costumul de astă dată va fi executat dintr'un tul eftin. Jupa cu volane, tot din tul, peste care vin aplicate plăcile, din carton, îmbrăcate în mătase albă și neagră. Se fac rotogoale de carton și se aplică cusute, în chip invizibil, după ce le îmbrăcăm, în mătase.

Ce ziceți însă de dactilografa? Oare coconițelor, ocupate tot anul în gospodăria, ceaiurile și vizitele lor, nu le surâde ca pentru câteva ceasuri să ia înfățișarea unei pimpante dactylografe?

Le va fi ușor.

Pe mătase neagră se vor coase rotogoale mici, albe, pictate cu literele și cifrele mașinei de scris.

Am păstrat pentru la urmă pisicuța, strugurele și norul, care deși cunoscute ca ideie sînt prezentate totuș într'o interpretare nouă.

Pisicuța observați bine nu e obicinuitul costum de blăniță albă, cu codița și căpușor isteț, cu care ne deprinseseră închieretorii de costume.

Ci e șugubeața pisică, pusă în sac, spre a fi pedepsită de șotiile ei.

In adevăr, fusta costumului e din pânză gri de saltele, strânsă la talie cu o panglică. Ea înfățișează sacul.

Partea de sus, corsajul, e din pluș alb și negru, ca blana unei pisicuțe tărcate.

O pălărioară din pluș negru, cu două imense urechi, dublate cu pluș gri, și mustăți din fire de crosse, nu ne redă o pisicuță cu totul „à la page?"

Cât despre strugure, nu sunt oare nespus de elegante frunzele, din mătase verde, și ruginie cu nervuri din sârmă subțire? Ele formează jupa. La pălărie și la șold atârnă doi ciorchini de struguri, imenși, ale căror boabe violete sînt din catifea, umplute cu vată.

Inchei cu vaporosul nor. Jupă de tafta bleu, la fel și corsajul, care are câteva păsărele pictate cu negru, sau albastru închis.

Norii sînt tăiați din gază sau musselină, sau chiar organdi alb, cenușiu închis și deschis. Ei sînt aplicați la poalele jupei și la corsaj.

Iar acuma, la lucru, doamnelor și domnișoarelor și petrecere bună.

LAURA



Pisicuța





Dactilografa și mașina de scris





Bună dimineața sau zorele



Struguri dulci

REALITATEA
ilustrată



IN CULMEA GLORIEI (D. Tony Bulandra)

ANUL IV. No. 157. — 3[illegible] IANUARIE 1930. 32 PAGINI APARE JOI

REALITATEA ilustrată



BALUL DELA COTROCENI

Ex-Regina Elisabeta a Greciei în costum de indiană *(Vezi explicația în corpul revistei)*

PREȚUL 10 LEI

REALITĂŢILE VIEŢII

Ospitalitatea buclucaşă. — Găina ca detectiv şi descoperitoare a unui crime, săvârşită de un deceniu. — Farsa unui deţinut. — Cine sapă groapa altuia. — Oraşul bigamiei.



U întotdeauna spiritul de ospitalitate este răsplătit aşa precum se cuvine. D. Dubois, din Paris, s'a convins de acest adevăr, şi probabil că în urma păţaniei sale recente se va feri pe viitor să mai poftească mosafiri, la masă. Iată ce i s'a întâmplat acestui amfitrion de neinvidiat:

Printre invitaţii d-lui Dubois, se afla şi un domn Iscoviţi. Inainte de a merge la masă, acesta ceru să se spele pe mâini şi fu condus în camera de bae. Intinzând mâna după săpun a atins din greşală o lamă de ras ce se afla lângă săpunieră şi s'a tăiat la mână. D. Iscoviţi a fugit mâniat din casa gazdei, s'a lăsat păgubaş de masă şi a alergat într'un suflet la celebrul avocat Moro-Giaferi, care a intentat acum proces d-lui Dubois. La desbateri, ilustrul avocat a susţinut, că lama de ras ar fi o armă, pe care posesorul ei a avea datoria s'o păstreze cu grijă, iar nu s'o lase neînfăşurată pe o poliţă, la îndemâna oricui. Apărătorul lui Dubois argumenta, că tot atât de bine ar putea fi tras la răspundere gazda, pentru faptul că se află cuţite pe masa la care se servesc mâncărurile. Sentinţa în acest original proces nu s'a dat încă.



RIMA d-lui Dubois e însă, oricât de riguroasă ar fi legea, mai puţin gravă, decât acea a lui Iosif Granat, un cetăţean din Grenoble, care acum zece ani a împuşcat din greşală pe un anume Delphin Poulat. Şi-a ispăşit crima sinucigându-se, dar e interesant modul cum s'a lămurit după zece ani o afacere în care pe nedrept a fost condamnat un nevinovat.

Meritul de-a fi restabilit adevărul revine unei găini. Evident isprava galinaceei nu va fi trecută în Istoria Universală, aşa cum s'a făcut cu opera de mântuire a palmipedelor dela Roma, salvatoarele Capitoliului. Totuş pasărea merită să-i ridicăm aci, în această rubrică, un mic monument, care va dura exact o săptămână până la apariţia noului număr al „Realităţii ilustrate".



AR să povestim faptele: acum un deceniu ţăranul Delphin Poulat fusese găsit rănit şi în nesimţire pe câmp, în apropiere de Grenoble. Transportat la spital medicii isbutiră să'l pună pe picioare. Rănitul nu-şi amintea de nimic — ştia doar atât, că trăia în duşmănie cu primarul satului său, Garron. Instrucţia dovedi că focul de armă fusese slobozit din puşca acestuia şi cu toate protestările sale, Garon a fost condamnat la 18.000 franci amendă şi trei ani închisoare. Au trecut dela eliberarea condamnatului, şeapte ani, când într'o zi, o găină fugi din curtea unei sătence. Aceasta o urmări, ca s'o prindă. Dar găina nu se lăsă prinsă. Se refugie, în cele din urmă, într'un hambar părăsit, sub un maldăr de pae. Scotocind paele, ţăranca dete şi de pasărea fugară şi de un petec de hârtie, pe care sta scris următoarele:

„8 Februarie 1920. Eu, subsemnatul Iosef Granat, declar, că am furat puşca d-lui Garron, din hambar ca braconier pasionat ce sunt. Din greşală am împuşcat pe Delphin Poulat. Rog pe oricine găseşte acest bilet, să anunţe imediat justiţia. Iosef Granat".

In ziua crimei din imprudenţă, braconierul s'a sinucis, dar nimănui nu i-a trecut prin gând să apropie aceste două întâmplări.

Primarul bănuit pe nedrept, va fi numit acum cetăţean de onoare al oraşului Grenoble, primind şi despăgubiri materiale.



CESTE onoruri târzii îl vor despăgubi oare pe bietul Garon de chinurile morale, suferite în închisoare? Puşcăria nu e nici odată o vilegiatură plăcută necum acea nemeritată. Şi Garon, după cum am mai spus, a făcut toată osânda. Nici n'a încercat măcar să fugă — fiind poate dinainte convins de nereuşită. In adevăr, trebue multă ingeniozitate, pentru a înşela vigilenţa paznicilor de închisoare, şi trucurile la care recurg puşcăriaşii, în acest scop sunt uneori extrem de interesante.

Iată de pildă cazul deţinutului John Mc. Allister, care pe lângă profesiunea de tâlhar la drumul mare, mai exercita şi pe acea de sculptor. De această îndeletnicire însă nu ştia nimeni, în închisoare. Luni de zile strânse cu grijă toate resturile de săpun şi miez de pâine. Apoi modelă cu acest material propriul său cap, pictând obrajii, ochii, gura. Barba o făcu din părul de cal, luat din salteaua lui. Cul[ca]ră acest cap pe pernă — şi o lu[ă] la sănătoasă. In tot timpul nop[ţii] gardienii zăriră, prin gaura u[şii] capul deţinutului şi abea a d[oua] zi dimineaţă îşi deteră seama de festa ce le-o jucase Allister. Cel pe care l-o fi făcut paznicul, descoperind vicleşugul, ar fi fost poate şi el demn de sculptat.



I pentrucă ve vorba de crime, delicte şi farse permiteţi să mai povestim una hazlie, care dovedeşte adevărul zicătoarei: „Cine sapă groapa altuia..."

Reprezentantul unei fabrici de automobile, din New-York, descinsese într'o călătorie deafaceri, într'un hotel din Albany. Coborând scările, zări în vestibul un bărbat, care tocmai fura din loja portarului un pachet cu bani. Când hoţul voi să se facă nevăzut, new-yorkezul nostru se luă după el, punându-i alternativa: Or îmi dai o mie de dolari, ori chem poliţia. Dar hoţul replică, că preferă să se predea el însuşi poliţiei, decât să dea un cent din banii furaţi. Luă telefonul şi chemă poliţia. Peste câteva momente sosi la faţa locului un reprezentant al Sfintei Hermandad. Hoţul declară că reprezentantul casei de automobile era un escroc ... el însuş e proprietarul hel[...] şi că new-yorkezul furase s[ă] de bani din cassă.

Poliţia arestă pe voi[...] până să se lămurească lucr[...] adevăratul hoţ isbuti să şt[...]



RINTR[...] acţiunile pasibi[...] pedeapsă fi[...] între altele [...] bigamia. Deşi [...] autorităţii afirmă [...] bigamul e îndeajuns de pedepsit [...] o soacră (a-prin faptul că ar[...] zul, când are fără bine înţeles [...] fete orfane). grijă să se înso[...] deală de aceajustiţia nu ţine [...] clică paragrafestă puniţiune, [...] acestea delictul le legii. Cu to[...] mai frecvent, debigamiei e m[...] oraşul Londra se cât s'ar crede [...] celebritate, de-a fi bucură de t[...] oraşul bigamiei. Conform unei statistici recente, se constată, că din Ianuarie 1920, până în Noembrie 1928, s'au judecat în Capitala Angliei 4560 cazuri de bigamie, ceeace înseamnă aproximativ 500 cazuri pe an! Asta în ceeace priveşte cazurile descoperite. Câte căsnicii bigame vor mai exista, în mod clandestin, nu se ştie.

Faptul se explică prin însuşirea tipică a englezului, de a vedea în fiecare englez un gentleman, sută la sută, al cărui cuvânt e sfânt. Deaceia ofiţerul stării civile şi preotul iau drept autentice declaraţiile candidaţilor la însurătoare, fără să mai stăruie să-şi dovedească afirmaţiile prin documente.

Dar gentlemenii sută la sută devin din ce în ce mai rari, pe malurile Tamisei, ca şi pe acele ale dulcei noastre Dâmboviţe...

D. Gr.



BUFONUL BROASCĂ

de EDGAR ALLAN POE — răsbunarea unui măscărici

(din englezește)



Nam cunoscut nici un om căruia săi fi plăcut mai mult să glumească decât regelui. Părea că trăește numai pentru a râde. A-i povesti cu haz o solie bună era cel mai sigur mijloc de a te face iubit de el. Așa stând lucrurile, nu e de mirare că celor șapte sfetnici ai săi, le mergea vestea ca oameni hazlii de tot. Pentru a complăcea regelui se îngrășaseră peste măsură. N'am putut să stabilesc niciodată, dacă voia bună îngrașe sau dacă grăsimea trage la veselie; dar e sigur că un om slab și vesel, este un „rara avis in terris." —

Cât despre științe sau cum le numia el — scânteî ale inteligiunii — regele punea foarte puțin preț pe ele. Filozofia îl plictisia; îi plăceau mai mult „Gargantua" de Rabelais sau „Zadig" de Voltaire, dar mai cu seamă glumele făptuite, erau mult mai pe placul lui, decât cele povestite.

Pe vremea povestirii mele, bufonii nu eșiseră încă din modă. Multe din curțile europene își aveau încă nebunul lor — îmbrăcat în haine multicolore, purtând pe cap tichiă cu clopoței. Acestora li se cereau glume strașnice în ori ce moment, în schimbul firimiturilor ce cădeau, dela masa regală.

Regele nostru își păstrase măscăriciul de care avea nevoie, pentru a recâștigă prin el, ceeace pierdea din veselie, după sfaturile înțelepte ale celor șapte sfetnici ai săi.

Nebunul adică bufonul, nu era numai un măscărici; valoarea lui era întreită în ochii regelui, prin faptul că mai era și pitic. —

Numele de „broască" nu fusese dat piticului de către nașii săi la botez, ci îl botezaseră astfel într'un singur gând, cei șapte miniștrii ai regelui, din cauză că nu putea să meargă ca toată lumea. — Însă, cu toate că avea picioarele întoarse și se mișca greu când era vorba de mers pe jos, totuși forța musculară, cu care natura îi înzestrase brațele, îi îngăduia să facă figuri de acrobație, să se cațere pe copaci, pe frânghii și pe prăjini.

În asemenea exercițiu semăna mai mult cu o veveriță, sau chiar cu o maimuță, decât cu o broască.

N'aș putea spune cu preciziune din ce țară venise broasca, sigur însă că dintr'o țară barbară, la mare depărtare de curtea regelui nostru.

Măscăriciul împreună cu o fetiță tânără, puțin mai răsărită decât el, dar care avea un trup frumos și era o minunată dansatoare, fuseseră prinși, luați prisonieri și trimiși în dar regelui. —

În asemenea împrejurări, nu-i de mirare că între cei doi captivi se legă o strânsă prietenie.

Cu prilejul nu mai știu cărui eveniment politic, regele hotărî să dea un bal mascat.

Ori de câte ori se punea la cale o mascaradă, la curtea noastră, se făcea apel și la talentul lui Broască și al Trippettei (așa se numia tovarăța lui).

Seara hotărâtă pentru serbare, sosise. O sală mare fusese împodobită, sub privegherea Trippettei, cu tot ce-ar fi putut da strălucire petrecerii. Toată curtea era în frigurile așteptării. Mulți își aleseseră costumele cu o săptămână, ba chiar cu o lună înainte, dar regele și cei șapte sfetnici ai săi, erau nehotărâți și nu știau, ce mască să-și pue. În cele din urmă, au trimis după Broască și după Trippette. Micuții prieteni, urmând chemarea regelui, l'au găsit pe când își bea vinul, între miniștrii săi. Monarchul părea însă foarte rău dispus; el știa că Broască nu poate să sufere vinul, pentru că-i produce un fel de sminteală, care nu-i de fel plăcută. Regelui îi plăceau însă șotiile și totdeauna petrecea, silindu-l pe Broască să bea și să fie — după cum spunea dânsul — fericit.

— „Vino încoace, Broască — strigă el, când măscăriciul și prietena sa intrară în sală. — Dă pe gât acest pahar, în sănătatea prietenilor tăi, cari lipsesc și apoi să ne ajuți cu imaginația ta. Vrem costume neobișnuite, o mască nouă, ceva care n'a mai fost. Suntem obosiți de a repeta mereu acelaș lucru. Haide bea! Vinul îți va ascuți spiritul."

— „Ha, ha, ha! — râse regele — când piticul sorbi în silă cupa. Iată ce face un pahar de vin bun! Cum au și început să-ți strălucească ochii!"

Bietul omuleț! Ochii săi mari nu străluceau, ci mai curând sticleau, căci vinul își făcuse repede efectul asupra creerului său excitabil. Nervos, el lăsă paharul din mână și privi în jur, cu o expresie pe jumătate de nebun. Toți râdeau de gluma regelui.

— „Și acum la lucru — zise prim ministrul, un om foarte gras.

— „Hai Broască, dă-ne ajutorul tău. Cu toții avem nevoie de costume! Costume, drăguțul meu! Ha, ha, ha!

Și pentru că aceasta trecea drept spirit, râsul lui a trebuit să fie urmat de hohotele celor șapte.

Broască râdea și el — dar slab și cam bogit.



— „Hai, hai — zise regele nerăbdător — n'ai nimic de spus?" —

— „Încerc să găsesc ceva nou — răspunse piticul pierdut, pentru că vinul îl zăpăcise aproape de tot.

— „Cauți? strigă tiranul cu asprime — ce înțelegi prin asta? Aha! Pricep! Te simți rău și mai vrei vin? Ia de aici, bea! Și umplu un alt pahar de vin, întinzându-l infirmului, care privia țintă la dânsul, gâfâind. Bea îți spun! — strigă regele — sau te ia dracul!"

Piticul șovăia.

Regele se aprinse de mânie, în timp ce curtenii rânjiau.

Trippetta palidă ca un cadavru, înaintă spre monarh și căzând în genunchi, îl imploră să-i crute prietenul.

Tiranul o privi câteva clipe, vădit mirat de îndrăzneala ei. Părea că nu mai știe ce să facă, ce să spue, cum să-și manifeste indignarea. În urmă, fără să spună un cuvânt, o îmbrânci cu ră—

utate și îi svârli în obraz vinul din pahar.

Biata fetiță se ridică cum putu, neîndrăznind să scoată măcar un suspin.

O jumătate de minut fu o tăcere mormântală, de s'ar fi putut auzi și căderea unui ac. Un sunet enervant, ce părea că vine dintr'un colț al camerei, puse capăt acestei tăceri

~„Ce-i? Ce-i? Ce-i acest sgomot? – întrebă regele furios, întorcându-se spre pitic.

Acesta se restabilise oarecum și privind fix dar calm, drept în ochii tiranului, spuse încet.

~„Eu? Ce a fost cu mine?

~„Sgomotul se pare că a venit de afară – observă unul dintre curteni. Mi se pare că papagalul și-a frecat ciocul de gratiile coliviei."

~„Adevărat – răspunse monarhul, pe jumătate convins. Ași fi putut jura că netrebnicul ăsta a îndrăznit să scrâșnească astfel.

La aceste cuvinte, măscăriciul râse, arătând un rând de dinți mari, puternici și respingători.

Regele era un om prea vesel, ca să se supere de râsul cuiva

~„N-ași putea spune – urmă piticul liniștit, ca și când nimic nu s'ar fi întâmplat – care a fost asociația de idei, dar de îndată ce Majestatea voastră a îmbrâncit fata și i-a aruncat vinul în obraz în vreme ce papagalul producea sgomotul acela curios, la fereastră, mi-a venit în minte o petrecere foarte obișnuită în țara mea, cu prilejul balurilor mascate. Petrecerea aceasta aici, ar fi cu totul nouă. Din păcate e nevoie de un grup de opt persoane și...

~„Aici suntem! – strigă regele înveselit deodată de coincidența nostimă. – Eu și cei șapte sfetnici ai mei! Să vedem care e acea petrecere

~„Noi o numim „cei opt urangutani legați" și comedia, dacă e jucată bine, are un efect strașnic.

~„O vom juca, – zise regele, închizând ochii, ca să-și închipue mai bine jocul

~„Frumusețea petrecerii – continuă piticul – constă mai cu seamă în groaza pe care o inspiră femeilor."

~„Minunat – exclamară deodată monarhul și miniștrii săi.

~„Vă voi travesti în urangutani – spuse mai departe măscăriciul – lăsați pe mine. Asemănarea va fi atât de isbitoare, încât veți fi considerați adevărate animale și fără îndoială că toți și toate vor fi tot pe atât de uimiți pe cât de îngroziți."

~„Bravo! Asta-i cât se poate de bine, rosti regele. Să ști măi Broască, mai, că am să fac din tine om!

~„Trebue și niște lanțuri. Lanțurile, prin zăngănitul lor, măresc zăpăceala în public și fac pe oameni să-și închipue că ați scăpat din vre-o menagerie. Majestatea voastră nu poate înțelege încă efectul produs la un bal mascat, de opt urangutani în lanțuri, care aleargă scoțând strigăte sălbatice prin mulțimea de femei gingașe și de bărbați elegant îmbrăcați"

~„Neapărat trebue s'o facem! – spuse regele și sfetnicii se grăbiră să pue în aplicare planul lui Broască.



S'au îmbrăcat mai întâi în tricouri și s'au muiat apoi în păcură. Unul dintre ei propuse ca trupa să se tăvălească prin fulgi, dar propunerea fu numaidecât respinsă de pitic, care convinse pe cei opt că părul de urangutan ar fi mai bine imitat, prin câlți de in. Deasupra păcurii fu lipit un strat gros din acești câlți. Un lanț lung încinse mai întâi mijlocul regelui și a celorlalți, pe rând. Măscăriciul îi legă în forma unui cerc și ca toată mascarada să pară și mai verosimilă, dânsul trecu restul lanțului de-a curmezișul cercului, așa încât să formeze două diametre încrucișate. Tot astfel fac, în zilele noastre, vânătorii cari prind cimpanzei, sau alte maimuțe mari, în Borneo.

Salonul în care urma să aibe loc balul, era o încăpere mare, rotundă, luminată de un candelabru uriaș. Acest candelabru era atârnat cu un lanț care pornia din mijlocul luminătorului și – cu ajutorul unei contra greutăți – se ridica sau se lăsa. Lanțul trecea prin fereastra cupolei, afară pe acoperiș.

Decorarea sălii a fost lăsată în grija Trippettei; se pare însă ca ea a urmat, la aceasta, în unele privințe, și sfaturile micului ei prie-



ten. Astfel dânsul a dat ideia să se scoată, în seara serbării, candelabrul, dela locul său: Ceara care ar fi picurat din lumânări ar fi fost o adevărată nenorocire, pentru veștmintele bogate ale invitaților, cari din cauza îmbulzelii desigur că nu s'ar fi putut menține în afara de centrul, unde era candelabrul. S'au așezat deci, în diferite colțuri ale sălii, pe unde nu se umbla, sfeșnice cu lumânări. In mâna dreaptă, a fiecăreia dintre caryatidele, care stăteau lângă peretele – cam cincizeci, șasezeci, în total – a fost fixată câte o faclă, care arzând, răspândea miresme dulci.

Cei opt urangutani, după sfatul lui Broască, așteptară răbdători miezul nopții, pentru ca salonul să fie plin de mascați, ca să-și facă și ei apariția.

Când cele din urmă bătăi ale orologiului care vestea miezul nopții, s'au stins, urangutanii au năvălit în sală mai mult rostogolindu-se, căci lanțurile îi făcea să se poticnească.

Apariția lor produse între mascați, o panică de nedescris, iar inima regelui tresălta de bucurie. După cum fusese prevăzut cea mai mare parte dintre invitați considerară apariția, dacă nu tocmai drept urangutani, în ori ce caz, drept niște animale înspăimântătoare. Multe femei leșinară de frică și dacă regele n'ar fi avut precauțiunea să dea ordin ca toate armele să fie scoase din sală, grupul celor opt ar fi putut plăti cu sânge, farsa pe care o juca. Se produse o năvală generală spre eșiri, însă toate erau încuiate, căci după sfatul piticului, regele poruncise, ca, după intrarea lui, toate ușile să fie închise și cheile să i se predea lui.

Pe când tumultul și panica ajunseră la culme și fiecare mas-

(Continuare în pag. 29)